

NAFARROAKO PARLAMENTUKO

ALDIZKARI OFIZIALA

VI. legegintzaldia

Iruña, 2006ko ekainaren 13a

58-3. ZK.

A U R K I B I D E A

G SAILA:

Txostenak, deialdiak eta Parlamentuko informazioa:

—Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren erakundeak 2005. urtean egindako lanari buruzko txostena
(2. or.).

(Txostena Aldizkari Ofizialaren hiru aletan argitaratzen da, 58-1, 58-2 eta 58-3. zenbakietan).

G saila:
TXOSTENAK, DEIALDIAK ETA PARLAMENTUKO INFORMAZIOA

Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren erakundeak 2005. urtean egindako lanari buruzko txostena.

58-3 ALEKO AURKIBIDEA

9. ERAKUNDEEN ARTEKO LANKIDETZA JARDUERAK (4. or.).

9.1. Autonomia erkidegoetako arartekoak koordinatzeko jardunaldiak: "Administrazioak eta haurren zein gazteen arazoak" (4. or.).

9.1.1. Ondorio orokorrak (5. or.).

9.1.2. Gazteen osasunaren alorreko erronka berriei buruzko lantegiko proposamenak (6. or.).

9.1.3. Haurrei eta errealitate teknologiko eta mediatiko berriei buruzko lantegiko proposamenak (8. or.).

9.1.4. Justizia administrazioari eta haurrei buruzko lantegiko proposamenak (10. or.).

9.2. Estatutuen erreformei, gizarte eskubideei eta autonomia erkidegoetako arartekoei buruzko ohiz kanpoko jardunaldiak (13. or.).

9.3. Herritarren eskubideak aldizkaria argitaratzea (15. or.).

9.4. Arartekoek elkarrekin egindako beste jardura batzuk (16. or.).

9.4.1. Autonomia erkidegoetako arartekoak koordinatzeko ohiko bilerak (16. or.).

9.4.2. Arartekoek elkarrekin egindako adierazpena giza eskubideei eta migrazio fluxuen kontrolari buruz (16. or.).

9.4.3. Autonomia erkidegoetako arartekoen eta Espainiako Gobernuko presidentearen arteko elkarrizketa (17. or.).

9.5. Iberoamerikako Ombudsmanen Federazioko batzarrean parte hartzea, Paraguain (18. or.).

9.6. Arartekoaren agerraldia Asturietako Printzerriko Biltzar Nagusian (Parlamentuan) (18. or.).

9.7. Nafarroako Unibertsitate Publikoarekiko lankidetzaren hitzarmena gizarte eskubideei buruz eztabaidatzeko lantegiak antolatzeke (19. or.).

9.8. Toki erakundeekiko hitzarmenak (20. or.).

10. ARARTEKOAK NAFARROAKO PARLAMENTUAN IZANDAKO PRESENTZIA (23. or.).

10.1. Txostenen aurkezpena Foru Araubideko Batzordean (23. or.).

10.1.1. 2004ko urteko txostenaren aurkezpena (23. or.).

10.1.2. Giza eskubideei eta Nafarroako prostituzioari buruzko txosten bereziaren aurkezpena (24. or.).

10.1.3. Nafarroako zaharren mendekotasunari aurre egiteko laguntzari buruzko txosten bereziaren aurkezpena (24. or.).

10.2. Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeko Legea erreformatzeari buruzko proposamen txostena Autogobernu Batzorde Txostengilearentzat (24. or.).

10.2.1. Testuaren proposamena (25. or.).

10.2.2. Arartekoaren hausnarketak erakunde gisa (26. or.).

10.3. Haurrak babesteko legeari buruzko proposamen txostena (34. or.).

10.4. Arartekoari buruzko Foru Legearen aldaketak (35. or.).

10.5. Antolakuntzari eta funtzionamenduari buruzko arautegiaren onarpena (35. or.).

11. KALITATEAREN EBALUAZIOA ETA HOBEKUNTZA (37. or.).

11.1. Herritarrentzako Laguntza Hobetzeko Taldearen proposamenak (37. or.).

11.2. Zerbitzuen Gutuna (38. or.).

11.3. Bekaduna Hartzeko Eskuliburua (38. or.).

- 11.4. Barne komunikazioaren hobekuntza (38. or.).
- 11.5. Kexak bideratzeko epeen murrizketa (38. or.).
- 11.6. Erakundearen baliagarritasunaren eta erakundeari buruzko iritziaren ebaluazioa (39. or.).
- 12. INFORMAZIO EKONOMIKOA (42. or.).
 - 12.1. 2005eko aurrekontuaren likidazioa (42. or.).
 - 12.2. Comptos Ganberaren txostena (46. or.).
 - 12.3. 2006ko aurrekontua (50. or.).
- 13. LANGILEEI BURUZKO INFORMAZIOA (56. or.).
 - 13.1. Plantila organikoa (56. or.).
 - 13.2. Bulegoan lan egiten duten pertsonen zerrenda (56. or.).
- 14. 2006. URTEKO PLANGINTZA ETA HELBURUAK (58. or.).
 - 14.1. Antolakundearen misioa, ikuspena eta balioak (58. or.).
 - 14.2. Ildo estrategikoak (59. or.).
 - 14.3. 2006ko helburuak (60. or.).
- 15. ERANSKINAK (66. or.).
 - I. ERANSKINA: ARARTEKOARI BURUZKO FORU LEGEAREN ALDAKETA (66. or.).
 - II. ERANSKINA: ANTOLAKUNTZA ETA FUNTZIONAMENDU ERREGELAMENDU BERRIA (67. or.).
 - III. ERANSKINA: KEXARIK ESANGURATSUENEN AURKIBIDEA (73. or.).

09 ERAKUNDEEN ARTEKO LANKIDETZA JARDUERAK

Erakundeen arteko lankidetzak jarduerak arartekoaren ezaugarrietako bat dira, are gehiago 2005. urtean; orduan, antzeko erakundeekiko jardueren kopuruak gora egin du, Foru Komunitateko bi unibertsitate nagusiekiko lankidetzak areagotu egin da, Nafarroako toki erakundeekiko eta elkarteekiko koordinazio lanean jarraitu da, etab.

9.1. AUTONOMIA ERKIDEGOETAKO ARARTEKOAK KOORDINATZEKO JARDUNALDIAK: "ADMINISTRATIOAK ETA HAURREN ZEIN GAZTEEN ARAZOAK"

Berriro ere, Autonomia Erkidegoetako Arartekoak eta Espainiako Arartekoa Koordinatzeko Jardunaldiak erakunde horietako buruen eta laguntzaileen eta erakundeetako aholkularien arteko bilgune izan dira. Hain zuzen ere, Autonomia Erkidegoetako Arartekoak eta Espainiako Arartekoa Koordina-

tzeko XX. Jardunaldiak Alacanten antolatu dira, 2005eko urriaren 17tik 19ra bitartean.

Lehenengo aldiz, ordea, talde jakin bat estutzen duten arazoak soilik jorratu dira Jardunaldiotan. Izan ere, hurrek eta gazteek ahultasun handiko taldea osatzen dute eta, horrenbestez, arartekoek lehentasunezko arreta ematen diete.

Jardunaldiak Valentziako Generalitateko Kontseiluko lehendakariorde Víctor Campos Guinot jaunak inauguratu ditu, eta Valentziako Gorteetako lehendakari Julio de España Moya jauna izan da amaiera ekitaldiko buru.

Jardunaldiak egin baino hilabete batzuk lehenago, ohikoa denez, Andaluziako arartekoek, Kanarietako diputado del común delakoak eta Aragoiko justiziak eztabaida egin eta adostasuna lortzeko lantegiak antolatu dituzte Jardunaldietan jorratu diren gai nagusiei buruz, nor bere egoitzan:

Lantegiaren izenburua	Erakunde arduraduna	Udalerrria
"Haurrak eta errealitate teknologiko eta mediatiko berriak"	Andaluziako arartekoa	Sevilla
"Gazteen osasunaren alorreko erroka berriak"	Aragoiko Justizia	Zaragoza
"Justizia administrazioa eta haurrak"	Kanarietako Diputado del Común	Santa Cruz de Tenerife

Aurretiko lantegi horien helburua gai jakin bat sakonki aztertzea izan da, oinarrizko adostasuna lortu eta gomendio orokorrak emateko, administrazio publikoekiko harremanetan bat eginik jardun ez ezik, ararteko bakoitzaren lanean oso erabilgarriak suertatuko zaizkigun printzipio eta irizpide komunen ondarea osatzen laguntze aldera.

Ildo horretan, gori-gori dauden eta protagonizatzen haurrak dituzten gaiak aukeratu dira programaren esparruan eta, aipatu gaiez gain, Jardunaldietan indarkeriari ere eman zaio lehentasunezko arreta, bai haurrak eta gazteak subjektu pasibotzat dituen aldetik, bai hainbatetan subjektu aktibotzat dituen aldetik:

JARDUNALDIETAN LANDUTAKO GAIK

- "Haurrak eta errealitate teknologiko eta mediatiko berriak" (lantegian ateratako ondorioen aurkezpena)
- "Justizia administrazioa eta haurrak" (lantegian ateratako ondorioen aurkezpena)
- "Gazteen osasunaren alorreko erroka berriak" (lantegian ateratako ondorioen aurkezpena)
- "Interneteko delituzko edukiak eta eduki kaltegarriak" (txostengileak: Delitu Telematikotarako Guardia Zibileko Taldeko komandante

Juan Salom Clotet jauna eta PROTÉGELES elkarteko lehendakari Guillermo Cánovas Gaillemín jauna)

- “Eskolako eta familiarteko indarkeria” (txostengileak: Kataluniako *síndic de greuges* delakoa, Euskadiko arartekoa eta Nafarroako arartekoa)
- “Haurrak babesteko sistema eta indarkeriari aurrea hartzea” (txostengileak: Galiziako *valedor do pobo delakoa* eta Gaztela-Mantxako arartekoa)
- “Hiriko tribuak eta indarkeria” (txostengileak: Espainiako arartekoa eta Valentziako *síndic de greuges delakoa*)
- “Gazteria eta genero indarkeria” (txostengileak: Madrilgo Unibertsitate Konplutentseko Hezkuntzaren Psikologiako katedradun María José Díaz-Aguado Jalón andrea)

Nafarroako arartekoaren parte hartzea oso aktiboa izan da, beti bezala, proposamenak egin eta proposamenok lantegi bakoitzaren esparruko ondorioztat hartu baitira. Gainera, arartekoak “Eskolako eta familiarteko indarkeria” izeneko txostena aurkeztu du Jardunaldietan. Txostenak eta ondotik sortu den eztabaidak gizarteak bizikidetzan heztearen alde egin dezan lortzeko ekimena ekarri dute baina, ekimen hori urteko txosten honetako 4.1.6. atalean aipatu dugunez gero, ez dugu berriro ere azalduko.

Besterik gabe, Jardunaldietako ondorio orokor nagusiak eta aipatu hiru lantegietako ondorio espezifikoak laburbilduko ditugu jarraian.

9.1.1. ADMINISTRAZIO PUBLIKOEN HAURRENGAN ETA GAZTEENGAN ERAGINA DUTEN FENOMENOEN ETA ARAZOEI EMATEN DIETEN ERANTZUNARI BURUZKO ONDORIO OROKORRAK

Pertsona guztien eskubideak babesteko eginkizuna egokitu zaien erakundeak diren aldetik, arartekoek aparteko arreta ematen diete ahulak direla eta aparteko babes behar duten gizarteko sektoreei eta, ildo horretan, euren jardunaren lehentasunezko helburuetako bat haurren eta nerabeen eskubideak babestea da.

Izan ere, errealitatea aldatu egiten ari da etengabe. Aldaketa horrek biztanleriaren sektore honetan ere du eragina eta, hainbatetan, gizartea kezkatu ere egiten du. Gazteak errealitatearen aldaketa horrek, hezkuntza ingurune berriek (gizarte globalizatuak, komunikazioaren gizarteak, sareek) dakartzaten egoera zailetan daude batzuetan, eta aukera eta arrisku berriei egin behar diete aurre. Errealitate konplexua da

eta, horrexegatik, konplexua dela onartu eta guztiek (eskolak, familiak, kulturgileak, komunikabideak, botere publikoak, eta abarrek) esku hartu behar dute; gizarte osoak erantzun behar du egokiro.

Hori dela-eta, Alacanten Arartekoak Koordinatutako XX. Jardunaldien karietara bildu diren arartekoek beharrezko jo dute Jardunaldietan errealitate horri buruz gogoeta eta ebaluazioa egitea, nolabaiteko adierazpena eman eta haurren eta gazteen eskubideak areago bermatzen lagunduko duten elementuei bide ematearren.

Ildo horretan, honako hau ADIERAZI dugu mandatariorik:

- Haurrek eta nerabeek bizikidetzako ingurunean pertsona giza garatzen lagunduko dien gizartean bizitzeko eskubidea dute, eta garapen horretan lagunduko dituzten helduen babesa izatekoa, erkidego bateko kide direla ulertaraziko dieten eta, horrenbestez, bizikidetasun arauak eta mugak irakatsiko dizkietenena.
- Protagonistatzat haurrak eta nerabeak dituzten eta gizartea kezkatzen duten gatazka izan arren, ezin dugu alde batera utzi haurrak eta nerabeak guztiok osatzen dugun eta guztion ardurapekoa den gizarteko kide direnik.

- Haurrei eta nerabeei euren bizitzaren kudeaketan eta familiarean, eskolan eta gizartean parte hartzeko bide emanez baino ezin da bermatu zuzeneko esku-hartze hori, ezinbestekoa dena zuzen garatuko badira. Izan ere, haurrak eta nerabeak babesteko modurik onena bizitzea suertatu zaien gizartearen arriskuak eta konplexutasuna behar bezala kudeatzeko beharrezko baliabideak ematea da.

- Babes sistemak norbere egoerara egokitutako konponbideak eskainiko badizkie babesten dituen haurrei, sistemaren jarduna eta lana zaluki, banan-banan, objektiboki eta malguki antolatu behar da.

Behar horiei guztiei erantzute aldera, honako PROPOSAMEN hauek egin ditugu:

1. Haurrak eta nerabeak laguntzeko zerbitzu publikoak euren behar berriei egokiro erantzuten ari zaizkien ebaluatu eta aztertu behar da. Alde horretatik, berebiziko garrantzia du babes eta erreforma sistemak sakonki aztertu eta euren lorpenak eta zailtasunak ebaluatzea, baita aparteko ahultasun egoeran dauden gizarteko sektore jakin batzuei erantzuten dieten modua ere.

2. Haurrei buruzko Legearen erreformaren karietara hartzen diren neurriak gorabehera, hobekuntza proposamen orok egungo arau esparruaren,

arau esparru horren zerbitzura jarritako baliabideen eta nerabeek euren jarreraren gaineko erantzukizuna onar dezaten lortzeko neurrien eragingarritasunaren ebaluazioan eta neurketan oinarritu behar du.

3. Indarkeriaren adierazpen guztiak direla-eta, ezinbestekoa da administrazio publikoek, maila eta sistema guztien esparruan, euren jarduerak eta programak koordinatzeko planak susta ditzaten adierazpen horiek azaleratzen diren alor guztietan, gizarte fenomeno horri aurrea hartu eta aurre egiteko. Alde horretatik, gazteen arteko genero indarkeria nabarmendu beharra dago, haren proportzioa helduen artekoarenaren antzekoa baita.

4. Botere publikoek teknologia berrien aukera guztiak aprobetxa daitezene bultzatu behar dute, haurrak hezi eta hurrek aisialdia emateko bitartekoak diren neurrian; teknologia horien legez kontrako edukiek, eduki kaltegarriek eta eduki arrisku-tsuek dakartzaten arriskuak desagerraraziko dituen arautegia xedatu behar da; eta haurrak erabilera arduratsu eta seguruan hez daitezene bultzatu behar da.

5. Administrazioek lehentasuna eman behar diete ikastetxeetako bizikidetzari, unean-unean existitzen diren jokabide zuzenak zabaldu behar dituzte, eta aparteko arreta eman behar diete antolakuntzari, ikasleen banaketari eta familiari hezkuntzan esku harrarazteari.

6. "Hiriko tribu" izeneko talde fenomenoak direla-eta, nerabeen eta gazteen izaeraren eta norbere burua talde jakin bateko kide sentitu behararen berezko adierazpenaren eta gizartearen baitako bizikidetzari eten eta neurri egoki eta eragingarriak hartzera behartzen duten adierazpenen artean bereizi beharra dago. Horregatik, administrazioek (batik bat, tokikoek) hezkuntza eta gizarte arloan kalean, bertatik bertara lan egiteko sistema landu behar dute, errealitatearen berri izan eta, zailtasunak azaleratzen direnean, zailtasunoi aurre egitearren.

7. Gizarte eragileek (erkidegoak, eskolak, familiak, komunikabideek) erantzun oso, koherente eta kontraesanik gabekoa eman behar diote gai toxikoen zein narkotikoen, alkoholaren eta tabakoaren kontsumo goiztiar eta kaltegarriari, osasun publikoaren alorreko arazotzat hartu behar da eta.

Espainiako ararteko guztiek Alacanten, 2005eko urriaren 19an onetsitako adierazpena

9.1.2. GAZTEEN OSASUNAREN ALORREKO ERRONKA BERRIEI BURUZKO LANTEGIKO ONDORIOAK ETA PROPOSAMENAK

Gazteen osasunaren alorreko erronka berriei buruzko lantegia Aragoiko Justiziak antolatu du, Zaragozan. Autonomia erkidegoetako ararteko guztien erakundeetako eta Gorte Nagusietako arartekoaren erakundeko ordezkariak hartu dute parte bertan, eta honako ondorio hauek atera eta honako proposamen hauek egin dira:

1. Orokorrak

Kontuan izanik askotariko faktoreek izan dezaketela eraginik arazo honetan, ezinbestekoa da lurralde esparru mugatuan landuko diren, etengabe eguneratuko diren eta norentzaketzat gazte eta nerabe taldeak izanen dituzten planak prestatzea.

Argi eta garbi dago drogazaletasuna eta bestelako mendekotasunak osasun publikoaren alorreko arazoak direla eta, horregatik, gizarte osasunaren alorrean erabili izan diren teknika eta bitarteko guztietara jo behar da eta, jakina, gizarteak prozesuaren fase guztietan modu aktiboan esku hartzea bultzatu behar da.

Antza, argi dago lan ildo horiek askotariko esparruetakoak izan behar dutela: gizartearen, eskolaren eta familiaren baitakoak, leku arriskutsuetan eta aisialdia emateko guneetan gauzatu beharrekoak, eta baita laguntza arlokoak ere; nolahi ere, lan ildook aplikatzeaz gain, nabarmenki eskasak diren baliabideak indartu eta osatu ere egin behar dira laguntza arloan.

2. Eskumenen eta esku-hartze osoaren alorrekoak

Alor honetan esku hartu behar duten administrazio publikoen eskumenak zehatz-mehatz finkatu behar dira, nor bere gain eskumen horiek betetzeko erantzukizuna har dezan eskatuz baino ezin baitzaio sakoneko arazoari heldu. Halaber, administrazio publikoak elkarren artean koordinatzeko beharrezko neurriak ere zehaztu behar dira, auzia zeharkakoa denez gero, arazoari ikuspegi eta alde guztietatik heldu behar zaiolako erantzun osoa emanen bazaio.

Orobat, baterako planak antolatu behar dira zaletasuna sortzen duten gaien (drogen, alkoholaren, tabakoaren...) kontsumo kaltegarriari aurre egiteko, gai bakoitzaren kontsumoaren ezaugarriak antzekoak direlako azken batean.

3. Plangintza arlokoak

Drogazaletasunei buruzko planen oinarritzko alderdiak araz finkatu behar dira eta, hartara,

- Gai honi buruz egin beharreko azterketak eta irtenbideak aurkitzeko hartu beharreko neurriak sistematizatu eta homogeneizatu behar dira, arazoaren jarraipena aldizkakoa dela, arazoaren bilakaeraren berri izan badela eta administrazioak gauzatzen dituen planak eta ekimenak zinez eragingarriak direla bermatzearen;
- Kalitate arloan lortu beharreko helburuak (zaletasunekin lotutako kalteak txikiagotzea, gazteak eta nerabeak halako gaiak kontsumitzen hasten diren adina atzeratzea, kontsumoa murriztea, gizarteak kontzientzia hartzea, aisialdiko aukerek fruituak ematea, etab.) eta ebaluazio jarraitua egiteko formak zehaztu behar dira, ekimenak haien erabilgarritasuna inola ere ebaluatu gabe gauzatzera ez mugatzeko, horixe baita administrazioak konpontzeke duen arazorik handiena;
- Planak behar adina finantzatu behar dira, argi baitago, drogak hartzearen aurkako plan asko eta asko autonomia erkidegoen finantziarioari esker gauzatzen direnez gero, beharrezkoa dela ekimenok finantzatzeko bideak berriro aztertzea, udalek finantziario hori errespetatu egiten dutela bermatzeko.

Azken batean, drogei buruzko planak jarraituki eta elkarren artean koordinatuta funtzionatzen duten zerbitzu, programa eta neurri multzoak sustatu, programatu eta ebaluatzeko bitartekotzat hartzen sakondu beharra dago, eskaintza kontrolatu eta eskaria murrizte aldera.

4. Prebentzio arlokoak

Esku hartzeko estrategia guztiak (batik bat, tabakoaren kontsumoaren alorrean bezala, prebentzio eta kontrol arlokoak) areagotu egin behar dira, gizarteak kontsumo ohitura osasuntsuak hartzearen alde egin dezan eta, ondorioz, estigmatizazioan erori gabe, herritarrek onartu egin behar ez den faktore kaltegarritzat izan dezaten legezko eta legez kontrako drogen kontsumoa, gizartearen onartu egiten den baliotzat izan ordez.

Horretarako, prebentzio arloko ekimenak sistema normalizatuen (hezkuntzaren, osasun sistemaren, gizarte zerbitzuen, kultur ekimenen, kirol programen, komunikabideen, eta abarren) bitartez bideratu beharko lirarteke gure ustez, jarraituak izan eta ahal bezainbat pertsonarengana hel zitezten.

a. Familia arlokoak

Familiak lagundu egin behar dira, onartu beharra baitago ezin eztabaidatzekoa dela prebentziorik onena familiarrean jazotzen dela. Hau da, anto-

lamendu juridikoak eta administrazio publikoek babes handiagoa eman behar diete gurasoei lana eta familia uztartu, behar adinako baliabideak eta aholkularitza izan eta seme-alabak hezteko aukera izateko, orain arte horretarako xedatutako neurriak eskasak izan dira-eta nabarmen.

Alde horretatik, ezin ahaztuzkoa da gurasoak direla seme-alaben hezkuntzaren eta jarreraren erantzule nagusiak eta, horregatik, hurrek esku hartzen duten gatazkaren bat edo hurrek gai toxikoak eta narkotikoak kontsumitzeagatik arrisku egoerak jazotzen direnean, gurasoak berehala ohartarazi behar direla, dagokien eginkizuna euren gain har dezaten, gertatutakoa esparru publikoan edo pribatuan, kalean edo eskolan gertatu den.

b. Eskola arlokoak

Elikagaien eta mendekotasuna sortzen duten gaien kontsumoa DBHko, LHko eta Batxilergoko ikasketa planetan sartu behar da, ezinbestekoa delako jarrera osasuntsuak izan ditzaten laguntzen duten ezagutzak transmititzea gazteei. Areago, elikagaien eta mendekotasuna sortzen duten gaien kontsumoa, osasunerako hezkuntzaren atal bat den neurrian, berriaz sartu behar da curriculumean, zerikusia duten ikasgai guztietan eta tutoretza planetan, curriculumeko gainerako edukiekin batera irakats dadin.

c. Erkidegoaren baitakoak

Erkidegoaren baitako prebentzioan sakondu beharra dago, eragile eta erakunde kaltetu guztiek (hala publikoek, nola pribatuek) esku har dezaten lortzeko. Horretarako, ordea, administrazio publikoek hezkuntzarekin eta gizarte arloko esku-hartzearekin lotuta dauden profesional espezializatuak izan behar dituzte eskura, alor honetan modu eragingarrian esku hartu eta hurrei eta gazteei aisia emateko beste aukera batzuk susta ditzaten.

Orobat, administrazio publikoek euren buruak arautzeko kodeak ezarri eta publizitate arloan indarrean dagoen araudia ekintzaren bitartez betetzeko galdatu behar diete enpresei eta gizarte komunikabideei.

d. Aisia arlokoak

Gazteentzat aisiaren eta aisialdiaren alorrean egiten diren prebentzio programen estaldura izugarri handiagotu bada ere azken urteotan, halako programak ez daude gazte guztientzat eskuragarri oraindik ere.

Horregatik, alkoholduen edariei eta tabakoari buruzko publizitateak bete behar duen araudia zinez betearazi behar da. Ildo horretan, neurri bat

tokian-tokian alkohol gehiegi edateari aurrea hartzeko mahaiak sortzea izan liteke, ostalariek, edari banatzaileek, komunikabideek eta udal ordezkariak osatutakoak.

Gainera, administrazio publikoen eta ostalari-tza enpresen arteko koordinazioa sustatu behar da, haurrei mendekotasuna sortzen duten produktuak ez emateko, baina, horretarako, ostatuen eta ikuskizun publikoen gaineko kontrolak handiagotu behar dira, langileek prebentzioan lagundu eta mendekotasuna sortzen duten gaiak axola gabe banatzeari utzi behar diote eta zehapen araubidea zorrotz aplikatu behar da legedia urratuz gero.

Era berean, administrazioak ostatuen arauzko ordutegiak gai kaltegarri ororen gehiegizko kontsumoan duen eragina aztertu ere egin beharko luke.

5. Laguntza osoa

Berriro ere, informazioa eta kontzientzia hartzeak droga (batik bat, gehien kontsumitzen direnak: alkohola eta cannabisa) gehiegi hartzeak dakartzan arazoak identifikatzeko duen garrantzia nabarmendu beharra dago, baita gizarteak droga-zaleen eta haienzako laguntza zerbitzuen inguruan duen ikuskera normalizatu beharra ere.

Hori dela-eta, gure ustez, droga gehiegi hartzen direla eta drogazaleetasuna dagoela adierazten duten sintomak eta irizpideak jakinarazi beharko litzaizkieke herritarrei eta droga gehien kontsumitzen duten taldeei, eta arazoak konponbiderik izan baduela eta, zenbat eta lehenago esku hartu, pronostikoa orduan eta hobea dela azaldu beharko litzaieke; berebat, halako arazoei heltzeko aplikatzen diren metodologia terapeutikoen eduki nagusiak ere jakinarazi beharko litzaizkieke, eta tratamendu zentroek drogazaletasun orori aurre egiten laguntzen dutela nabarmendu.

Ildo berean, aurrera egin beharko litzateke osasun sistema normalizatuen eta gizarte zerbitzuen alorrean dauden zerbitzuak eta programak bat egiten, ematen den laguntza sistema horien esparruko beste zerbitzu bat dela antzeman dezaten herritarrek, eta indarrean dagoen legediak drogazaleek gainerakoek dituzten eskubide eta betebeharrak berberak dituztela onartu eta, zerbitzurik egokienak familiak bilatu beharrik gabe, berehalako laguntza bermatzen duela. Gainera, estrategia terapeutikoen malguagoak izan beharko lukete, laguntza nerabeei ere eman diezaieten bermatzeko, arazoa goiz identifikatu eta familiek laguntza terapeutikoa izatea bermatuz.

Zehapen araubidea

Gure ustez, gazteek aisialdian eta aisia emateko guneetan alkohola edateak eta alkohol gehiegi

edateak osasun eta gizarte arloan dituen ondorioak dira kalterik larrienak eta, hori dela-eta, argi eta garbi dago gazteak alkohola kontsumitzen hasten diren adina atzeratzea izan behar duela helburuetako batek, litekeena baita helduagoak direnean tinkotasun eta indar handiagoa izatea alkohola eta beste gai batzuk kontsumitzeko aukerari aurre egiteko. Ildo horretan, honako ekimen hauek iradoki dizkiegu administrazioei:

- Tabakoaren eskuragarritasuna murriztu eta norbere ingurunean alkohola bidegabeki eta gehiegi edan dadin saiheste aldera, udal guztiek esparru hau arautuko duen ordenantza onartzea
- 18 urtetik beherakoei alkohola eta tabakoa banatu eta saltzeagatiko arau-hausteen gaineko zehapen araubidea bete egiten dela bermatu eta erabilera publikoko hainbat guntan tabakoa, alkohola eta beste droga batzuk kontsumitzea galarazten duten arauak bete egiten direla bermatzea, ikuskatze eta zehatze mekanismoak areagotuz
- Alkoholdun edariak eta tabakoa saltzeko mugez ohartarazten duten kartelak ematea produktu horiek saltzen dituzten ostatu eta saltoki guztiei

Edonola ere, ziur gaude administrazio guztiei eta gu guztioi dagokigun arazoa dela hau.

9.1.3. HAURREI ETA ERREALITATE TEKNOLOGIKO ETA MEDIATIKO BERRIEI BURUZKO LANTEGIKO ONDORIOAK ETA PROPOSAMENAK

Haurrei eta errealitate teknologiko eta mediatico berriei buruzko lantegia Andaluziako arartekoak antolatu du, Sevillan. Autonomia erkidegoetako ararteko guztien erakundeetako eta Gorte Nagusietako arartekoaren erakundeko ordezkariak hartu dute parte bertan, eta honako ondorio hauek atera eta honako proposamen hauek egin dira:

1. Internet arloko proposamenak

- Botere publikoek haurrak hezi eta haurrek aisialdia emateko egokiak diren edukiak prestatu eta halako edukiak haurrak erraz sar daitezkeen gaikako atarietan bil daitezzen bultzatu behar dute.
- Komunikabideen bitartez, botere publikoek herritarrek informatu eta ohartarazteko kanpainak egin behar dituzte, haurrek Internet jakinaren gainean, seguru eta arduraz erabil dezaten bultzatzearen.
- Haurrek Internet jakinaren gainean, seguru eta arduraz erabil dezaten lortzeko eduki didaktiko

espezifikoak txertatu behar dira ikasketa planen barnean.

- Internet bidez haurren eskubideen aurka egiten diren delituak aztertu behar dira, haurren eskubideen aurkako delituak egitera bultzatzen duten edo haien apologia egiten duten edukiak tipifikatuz besteak beste, indarrean dagoen zigor legedia bitarteko teknologiko berri honek ekarri dituen delitu mota berrietara egokitzearen.

- Interneteko legez kontrako eta delituzko edukiei buruzko salaketak aurkeztu eta bideratzeko bitarteko eragingarriak ezarri, bitarteko horien existentzia jendartean azaldu eta herritarrek bitarteko horiek erabiltzeko bide eman behar da.

- Nazioarteko lankidetzaren mekanismoak sortu behar dira, estatuetakoz zigor legediak bat egin eta haurren eskubideen aurka egiten duten legez kontrako eta delituzko edukiei jazarazteko.

- Estatuko segurtasun indarren eskura jarritako giza baliabideak eta baliabide materialak lehenbait lehen sendotu behar dira, Internet bidez edo bitarteko teknologiko hori erabiliz haurren eskubideen aurka egiten diren delituak antzeman eta jazarazteko.

- Botere publikoek haurrentzat desegoki edo kaltegarri jotzen diren Interneteko edukiak behar bezala katalogatu eta etiketatzeko arautegia xeda dadin bultzatu behar dute Europan eta nazioartean, edukiak bahetu eta aukeratzen dituzten programek zuzen identifikatu dituzten.

- Botere publikoek Internet zerbitzuen hornitzaileek euren buruak arautzeko akordioak sustatu behar dituzte, hornitzaileek haurrentzat desegoki edo kaltegarri jotzen diren Interneteko edukiak behar bezala katalogatu eta etiketatzeko sistemak ezartzeko eska diezaieten bezeroei eta alor honetan onartzen diren arauak betetzeko erantzukizuna har dezaten euren gain.

- Botere publikoek pizgarriak eman behar dituzte eragingarriak eta erabiltzen errazak diren iragazkiak lantzeko, haurrek eurentzat desegoki edo kaltegarri jotzen diren Interneteko edukiak eskuratzeko mugak izan ditzaten.

- Botere publikoek arautegia xeda dadin bultzatu behar dute, Internet zerbitzuen hornitzaileak bezeroei eragingarriak eta erabiltzen errazak diren iragazkiak ematera behartzeko.

- Botere publikoek kanpainak egin behar dituzte familiak haurrek Interneten sartzeko erabiltzen dituzten ordenagailuetan edukiak bahetzeko programak instalatu beharrez ohartarazteko.

- Haurrak bulego publikoetako eta lokal pribatuetako ordenagailuen bidez Interneten sartzeko aukera arautu behar da eta haurrek edukiak bahetzeko programak piztuta dituzten ordenagailuak bakarrik erabili ahal izatea ezarri behar da.

- Haurrei Interneten sartzeko uzten dieten bulego publikoetako eta lokal pribatuetako jabeek haurrei bitarteko teknologiko hau seguru eta arduraz erabiltzeko oinarritzko arauak buruzko informazioa eman beharra arautu behar da.

- Botere publikoek Espainia osoan eta autonomia erkidegoetan arituko diren eta informazioaren eta komunikazioaren teknologia berriak aztertu, ikuskatu eta kontrolatuko dituzten erakunde beregainak sor daitezkeen bultzatu behar dute, teknologia horiek arautzeko proposamenak egin eta haien gaineko araudien urratzeak zehatzeko ahalmena dutenak.

2. Komunikabideen (telebistaren) alorreko proposamenak

- Botere publikoek haurrentzako edukiak prestatzeko pizgarriak eman behar dituzte eta kalitatea, balio egokien transmisioa eta alderdi didaktikoa eduki horien alderdi ludikoarekin eta norentzakoarentzat erakargarri gertatu behar diren uztar daitezkeen bermatu behar dute.

- Telebista kateek programazioaren gutxieneko zati bat haurrentzako eduki espezifikoak ematen erabil dezaten arautu behar da.

- Ikus-entzunezko komunikabideen gaineko araudiek haurrak eurentzako saioetan desegoki edo kaltegarri zaizkien edukiak ematearen aurka babesteko xedapenak ere eman behar dituzte.

- Espainia osoan haurrentzako saioen ordutegia arautu eta haurrak babesteari buruz hartu zen erabakiak autonomia erkidegoetara ere hedatu behar du, tokiko telebista eta telebista formatu berriak (ordainpeko telebista kateak, Internet bidezko telebista zerbitzuak, etab.) ere arautzeko.

- Ikus-entzunezkoen kontseiluak sortu behar dira Espainian eta autonomia erkidegoetan, zehatzeko benetako ahalmena duten erakunde beregain gisa.

- Familiak eta haurrak hezi eta ohartarazteko kanpainak egin behar dira, telebista arduraz eta egokiro erabil dezaten bultzatzearen.

- Ikasleek telebista arduraz, kritikoki eta jakinaren gainean erabiltzen ikasteko eduki didaktikoak txertatu behar dira ikasketa planen barnean.

- Haurrak euren heziketarentzat eta garapenerentzat arriskutsuak diren edukien aurka babeste-

ko arauak xedatu behar dira komunikabideak arautzeko legedien eta haurrak babesteko legedien esparruan.

- Botere publikoek telebistako edukiak bahetu eta mugatzeko sistema teknikoak sustatu behar dituzte, familiak dagokien kontrola errazago erabil dezaten, eta familiak sistema horien berri izan eta sistema horiek erabil ditzaten bultzatu behar dute.

- Haurrentzako saioen eta Espainia osoan haurrentzako saioen ordutegia arautu eta haurrak babesteari buruz hartu zen erabakiak zehazten dituen saioen ordutegian ematen diren iragarkiak mugatu eta kontrolatzeari buruzko arautegiak bete egin daitezten eta erabaki hori lurralde esparruko gainerako telebista kateetara eta telebista formatu berrietara hedatu dadin baldintzatu behar da.

- Ikus-entzunezko komunikabideek euren buruak arautzeko kodeak osa ditzaten bultzatu behar da, haurrek elikagai kaltegarriak kontsumitu eta elikadura arloko ohitura txarrak hartzea bultzatzen duten iragarkiak eman ez ditzaten, eta kode horiek ikus-entzunezko komunikabide propioak dituzten Espainiako gainerako lurraldeetara hedatu behar dira.

3. Bideo jokoan eta ordenagailu jokoan alorreko proposamenak

- Botere publikoek haurrentzako bideo jokoak eta ordenagailu jokoak, eduki hezitzailekoak egiteko pizgarriak eman behar dituzte eta ikastetxeek baliabide pedagogiko gisa erabil ditzaten bultzatu behar dute..

- Norbere burua arautzeko kodeen jarraipena egiteko batzordeak kontrol eta ikuskatze lanak aragoitu behar ditu, adinaren arabera gomendioei dagokienez batez ere.

- Irizpide komunak onartzen sakondu behar da, software interaktiboaren edukien sailkapena berraztertu.

- Internet bidezko informazioa ematen duten hornitzaileekiko eta telefonia mugikorrekiko enpresekiko akordioak sustatu behar dira, Internet bidezko bideo jokoan eta sakelako telefonoetarako jokoan edukiak sailkatzeko.

- Behar bezala sailkatuta eta behar bezala, adinaren arabera gomendioei jarraiki etiketatuta ez dauden aisialdiko produktu interaktiboan banaketa eta salmenta galaraziko duen arautegia onartu behar da eta zigorrek ezarri behar dira arau horiek hausten dituztenentzat.

- Haurrek aisialdiko software interaktiboaren etiketaren arabera ez dagozkien produktuak erosi eta eskura ditzaten galaraziko duen arautegia

onartu behar da eta zigorrek ezarri behar dira arau horiek hausten dituztenentzat.

- Aisialdiko produktu interaktiboak erakutsi eta iragartzeko baldintzak finkatuko dituen araudia onartu behar da, haurrek euren adinari ez dagozkion edukiak eskuratzeko aukerarik izan ez dezaten, eta zigorrek ezarri behar dira arau horiek hausten dituztenentzat.

- Botere publikoek familiak ohartarazteko kanpainak egin behar dituzte, haurrek aisialdiko produktu interaktiboak egokiro eta seguru erabiltzeko erantzukizuna euren gain har dezaten.

- Botere publikoek haurrak aisialdiko produktu interaktiboak arduraz eta seguru erabiltzen hez daitezten bultzatu behar dute.

9.1.4. JUSTIZIA ADMINISTRAZIOARI ETA HAURREI BURUZKO LANTEGIKO ONDORIOAK ETA PROPOSAMENAK

Justizia administrazioari eta haurrei buruzko lantegia Kanarietako Diputado del Común erakundeak antolatu du, Santa Cruz de Tenerifen. Autonomia erkidegoetako ararteko guztien erakundetako eta Gorte Nagusietako arartekoaren erakundeko ordezkariak hartu dute parte bertan, eta honako proposamen hauek egin dira:

Administrazioek eta epaileek haurrak direla-eta gauzatzen duten jarduna oinarritu behar duen printzipioa haurren interesa denez gero, haurren eta justizia administrazioaren arteko harremanek haurrentzako justiziaren izaeran oinarritu behar dute eta, gainera, beharrezkoa da esku hartzen duten eragile guztiak hartan espezializatzea, parlamentuetako ordezkarien ustez; izan ere, haurrentzako justizia ezberdina eta berezia da helduentzako justiziaren aldean.

1. Haurrak arau haule

Haurren zigor erantzukizuna arautzen duen urtarrilaren 12ko 5/2000 Lege Organikoak eta hura garatzeko onartu den arautegiak oso esparru juridiko egokia osatzen dute arauak hausten dituzten haurrak tratatzeko, hezkuntzako neurriak xedatu eta aukera ugari proposatzen baitituzte inongo zentrotan sartzearen ordez.

Haurren alorreko jurisdikzioa behar bezain zalua izanen bada, ostera, ezinbestekoa da hura aplikatzeko beharrezko azpiegiturak eta baliabide materialak antolatu eta behar adinako langileak izatea. Azken hori, ordea, konpontzeke dagoen arazoa da haurrek gero eta arau gehiago hausten duten zenbait autonomia erkidegotan.

lido horretan, baliabiderik eza dela-eta jazotzen diren atzerapenek hainbat ondorio negatibo dakarte: segurtasunik juridiko eza eta herritarren segurtasunik eza, ezartzen den neurriaren hezkuntzako helburuaren porrota eta haurrak gero eta gehiago sartzea zentroren batean erresalbuaz.

Horregatik guztiagatik, honako hau proposatu dugu:

- Haurrentzako epaitegietako eta ministerio publikoetako langileen kopurua behar adinako izatea
- Gaixotasunagatik edo lekuz aldatzeagatik hutsik geratzen diren postuak betetzen ez atzeratzea
- Zuzemenak bizkortzea, arau-hauste arinak eta konplexuak ez diren egoerak azkar epaituz haurrentzako justiziaren alorrean, Haurren zigor erantzukizunari buruzko Legea oinarritzen duten printzipioei jarraiki
- Haurrentzako epaitegien zein ministerio publikoen eta haurrak atxilotzeko bulegoen antolamendua egokitzea, pribatutasuna eta laguntza bermatzearen hurrei

Talde teknikoak aparteko garrantzia duela-eta epaileak eta fiskalak aholkatu eta haurraren eta biktima edo kaltetuaren artean bitarteko aritzeko, beharrezkoa da

- Lan taldea behar adinako izatea (ahal dela, fiskalak, psikologo batek, gizarte langile batek eta hezitzaile batek osatutako lan talde tekniko osoa izatea);
- Bitartekotza arloan espezializatutako langile bat sartzea taldeotan;
- Lan taldea egonkorra izatea, erreferentziazko pertsonak diren aldetik haurrarekiko lanean;
- Bitartekotza (adiskidetzea eta ordaina) lantzeko aukerak handitzea, zigor arloko esku-hartzea ahal bezainbat mugatuz.

Autonomia erkidegoei neurriak betearazteko egokitu izan zaizkien eskumenak direla-eta, norbere esparruan eskumen horiek betearazteko eman dituzten xedapenak eguneratu eta 5/2000 Lege Organikoa indarrean sartu denetik indarrean dauden arauetara egokitu behar dituzte.

lido berean, haurrentzako justiziaz arduratzen den administrazio departamentu bat baino gehiago dagoenez gero autonomia erkidego gehiengotan, alor honetako eskumen guztiak bilduko dituen erakunde bat sortu beharko litzateke berariaz halakorik ez dagoen erkidegoetan baina, edonola ere, beharrezkoa da

- Haurrak zentzatzear arduratzen diren departamentuak koordinatzeko mekanismoak xedatzea, baterako irizpideetan eta helburuetan adostearren;
- Koordinazio handiagoa izatea babes eta zentzatzear alderdien artean, besteak beste, babespean dagoen haurraren espedientea lekualdatuz.

Haurren zigor erantzukizunari buruzko Legeak xedatzen dituen neurriak betearazteko baliabide eskasia dela-eta, autonomia erkidegoek

- Behar adinako ahalegin ekonomikoa egin behar dute arauak xedatzen duen neurri bakoitza gauzatzeko beharrezko baliabideak abian jartzeko;
- Behar bezainbat langile tekniko bideratu behar dituzte neurriak betearazteko eskumena duen administraziora, haur bakoitzeko langile kopurua dela-eta hobesten diren ratioak errespetatu egin daitezen;
- Abian dauden bitartekoak eta baliabideak sendotu eta askatasuna galtzea dakarten neurriak ahal bezainbat murriztu behar dituzte, bai erabilera aldetik, bai denbora aldetik;
- Kaleko bitartekoak talde espezializatuz eta eragingarriak izateko behar adina baliabidez hornitu behar dituzte;
- Hitzarmenak sinatu behar dituzte erakunde publikoekin, xedatzen diren neurriek erkidegoan izan dezaten eragina;
- Euren lurralde esparruko baliabideak sendotu eta udaletako gizarte zerbitzuek esku har dezaten lortu behar dute;
- Udaletako gizarte zerbitzuekin batera jardun behar dute, haiek familientzako laguntza kaleko neurriekin konbinatzen duten aldi berean.

Neurriak betearazten dituzten zentroen kudeaketa eskasa dela-eta, beharrezkoa da

- Zentroak behar adina azpiegituraz eta giza baliabidez zein baliabide materialez hornitzea, neurriak betearazteko hainbat zentrotan haur pila dagoela-eta duten arazoa konpon-tzen laguntzeko;
- Arau-haustea egin duen gazte bakoitzari ezartzen zaion neurria haren arabera egokitzea;
- Komunikazio ona egotea babes arloan esku hartzen duen sarearekin;
- Arau-hausleak zentzatzeko eskumena duen erakunde publikoak eta hezkuntza eta osasun

arloko kudeaketaz arduratzen diren erakunde publikoek elkarrekin lan egitea, administrazioen arteko hitzarmenen bitartez, hurrek osasun laguntza egokia eta hezkuntza edo lanbide heziketa eskuratzeko eskubidea bermatzearen;

- Aparteko arreta ematea haurren eskolatzeari, kaleko oinarrizko hezitzailearekin batera;
- Neska-mutilek laneratzeko programetan sartzeko aukera osoa izatea;
- Komunikazioei, bisitei eta irtenaldiei dagokienez, Haurren zigor erantzukizunari buruzko Legeko arautegi berrira egokitutako irizpideetan oinarritutako protokoloak ezartzea, era berekoak eta lotesleak direnak zentro guztietan;
- Zentroen barneko zaintzari eta segurtasunari dagokienez, zentroetako langileek eurek arduratzea;
- Arau-hausleei eusteko bitartekoak xedatutakoetara eta arauz ezarritako egoeretara mugatu eta zentroak presondegi ez bihurtzea;
- Neurriak betearazteko zentroetako profesionalak alor espezializatuetan trebatu eta jarraituki heztea eta haiei dagokien estatutu juridikoa behar bezala arautzea;
- Langileak ahal bezain gutxien aldatzea lekuz, hurrek erreferente egonkorra izan ditzaten;
- Administrazio autonomiko eskudunak zentroen kudeaketa modu eragingarrian kontrolatzea, beti berdinak diren irizpideen bitartez;
- Autonomia erkidego bakoitzeko parlamentuko ordezkari zentroetako erregistroak eta haurren espedienteak begiratzeko aukera ematea.

Arrazoi terapeutikoen ondorioz arau-haustea egin duen haurra ospitaleratzea erabakitzen dela eta, administrazioak dagokion erantzukizuna hartu behar du bere gain, beharrezko laguntza edo esku-hartze terapeutikoa ematearren:

- Banan-banan esku hartu behar du, zentro eta profesional espezializatuen bitartez;
- Ahal dela, haurrak dituzten adimen edo mendekotasun arazoaren arabera hezkuntza proiektuak lantzen dituzten zentro normalizatuetan ospitaleratu behar dira.

Helduen laguntzarik ez duten haur atzeritarrak direla eta,

- Babes arloan esku hartzeko sarearen eragingarritasuna aztertu eta sare horretako bitartekoak sendotu behar dira;
- Gobernu ordezkari zentro bitartez, lankidetzazaluagoa izan behar da autonomia erkidegoetako administrazioen eta administrazio nagusiaren artean, haur hauen agiriak modu aktiboan kudeatzearen.

Zentroen egitura dela eta,

- Kartzela bihur daitezenean ekidin behar da, presondegietakoa estetika alde batera utziz;
- Zentro txikiak jo behar da ahal dela, tratamendua norbere neurria eman ahal izan dadin;
- Zentro erdi-irekiak zentro itxi bihur daitezenean saihestu behar da;
- Zentroak haurrak modulutan eta adinaren arabera bana daitezenean bermatuko duten beharrezko azpiegituz hornitu behar dira;
- Ahal dela, zentroek banakako gelak izan behar dituzte.

Zentroen kokalekua dela eta,

- Autonomia erkidegoetako administrazio eskudunek, arau-hausteari dagokion araubideari jarraiki, haurra etxetik hurbilen duen zentroan sartzeko eskubidea bermatu behar dute, familiarik deserro ez dadin eta bere inguruko hezitzailearekin harremanetan jarrai dezan, hezitzaileak haurraren jarraipena egite aldera zigorra bete ostean;
- Beharrezkoa bada, hitzarmena sinatu behar da Justizia Ministerioarekin, Auzitegi Nagusiko Haurren Epaitegi Nagusiak erabakitako neurriak betearazteko;
- Zentroek hirigunean egon behar dute.

Komunikabideek epaileen zigorrak betetzen dituzten haurrak tratatzen dituzten modua dela eta, ikuskera okerra ematen dute hainbatetan Haurren zigor erantzukizunari buruzko Legearen aplikazioaren eta aplikazio horren eragingarritasunaren inguruan eta, horregatik, honako hauek dira gure proposamenak

- Komunikazio dossier edo protokoloa prestatzea
- Komunikabideak zentroetan sartzea
- Komunikazio arloko profesionalak haurrak babestu eta zentratzearekin lotuta dauden auzietan espezializatzea pixkana-pixkana

- Haurren inguruko ikuspegi normalizatua ematea gizarteari

2. Haurrak biktima

Haurrek epaitegietako prozeduretan esku hartzeak, hala delitu baten biktima izan direlako, nola banandu edo dibortziazten ari den bikote baten seme-alabak direlako, inola ere ezin die kalte handiagoa egin hurrei baina, horretarako, beharrezkoa da

- Haurrek ahal bezainbat gutxien esku hartzea prozeduretan;
- Esku hartze hori beharrezkoa izanez gero, ahal bezain txikiena izatea, jokoan dauden bi printzipioak bateratuz: kontraesan printzipioa eta haurren eskubidea.
- Ministerio publikoak ekainaren 9ko 14/1999 Lege Organikoak (Prozedura Kriminalari buruzko Legea aldatu zuenak) haurren eta erasotzailearen arteko aurrez aurrekoak direla-eta ematen dituen xedapenak betearazteko eskatzea, haurren interesa babesteko;
- Haurrak prozesuetan barrena babesteari buruzko erakunde arteko protokoloak prestatzea esku hartzen duten profesional guztientzat;
- Senar-emazteen arteko prozedurei dagokienez, haurren iritzia euren egoeraren arabera bitartekoen bidez entzutea, alderdi batek eskatutako adituak txostenik egin beharrik gabe;
- Haurrengan eragina duen zigor auzirik badago ebazteke, indarrean dagoen araudiarekin bat haurrak babesteko beharrezkoak diren neurriak lehenbailehen hartzea;
- Erabateko lehenatasuna ematea haurrengan eragina duten espedienteak bideratu eta ebazti eta ezartzen diren epeak betetzeko beharrezko baliabideak ezartzeari.

9.2. ESTATUTUEN ERREFORMEI, GIZARTE ESKUBIDEEI ETA AUTONOMIA ERKIDEGOETAKO ARARTEKOEI BURUZKO OHIZ KANPOKO JARDUNALDIAK

Maiatzaren 5ean eta 6an arartekoak koordinatzeko ohiz kanpoko jardunaldiak egin dira Baezan estatutuen erreformei, gizarte eskubideei eta autonomia erkidegoetako arartekoei buruz.

Alde horretatik, gogoan izan beharra dago jardunaldi horiek izan dutela aurrekaririk; hain zuzen ere, 2005eko urtarrilaren 28an Sevillan egin den ohiko koordinazio bileraren harira, lan saioa anto-

latu da Andaluziako Parlamentuan, eta ararteko bakoitzak bere autonomia erkidegoko estatutuaren erreforma prozesuaren egoeraren berri eman du. Gaiaren garrantzia eta egoeren arteko heterogeneotasuna azaleratu da bertan eta, hori dela-eta, egoki iritzi zaio Espainiako arartekoak koordinatzeko ohiz kanpoko jardunaldietara deitzeari.

Andaluziako arartekoak antolatu ditu jardunaldiok, eta autonomia erkidegoetako arartekoen ikuspegiak eta konstituzio zuzenbidean adituak diren zenbait ikasirenak trukatu dira bertan. Zehatz-mehatz, bi ildo nagusi landu dira:

- Autonomia erkidegoetako arartekoak eta estatutuen erreformak
- Estatutuen erreforma, gizarte eskubideak arago bermatzeko bide gisa

Bertaratu diren erakundeetako ordezkariak hala Sevillako bileran, nola Baezako jardunaldietan egin dituzten agerraldien kariatara, honako hau izan da atera den lehenengo ondorioa: autonomia erkidegoetan autonomia estatutuak erreformatzeko gauzatzen ari diren prozesuak eta eztabaidak oso ezberdinak eta heterogeneoak dira elkarren artean. Esaterako, zenbait autonomia erkidegotako (hala nola, Andaluziako, Valentziako eta Kataluniako) parlamentuek iritzia emateko eskatu diete formalki bertako arartekoei, baina gainerakoei, aldiz, ez dute agerraldi hori eskatu eta, are gehiago, batzuek ez dute estatutuaren balizko erreforma aztertuko duen mekanismorik (batzorde txostengile edo batzorde parlamentariorik) sortu ere egin; hala ere, orain arte prozesuan parte hartzerik izan ez duten ararteko gehienek adierazi dute estatutuaren erreformari buruz duten iritzia helaraziko diotela euren autonomia erkidegoko parlamentuari.

Jardunaldietan, erakunde batzuek autonomia estatutuen balizko erreformari buruzko proposamen zehatzak aurkeztu ere egin dituzte.

Proposamen horien edukia dela-eta, Andaluziako arartekoak egin duena hartuko dugu oinarri, parlamentura igorri den lehenengo izan denez gero. Harekin bat, arartekoak autonomia estatutu- an Andaluziako herritarren eskubideei, askatasunei eta betebeharrei buruzko idazpurua (I.a) sartzeko proposatu du funtsean, baita herritarrek autonomia erkidegoko administrazioarekiko harremanetan dituzten eskubideei buruzko kapitulu bat ere. Halaber, Estatutuko 12.3. atalak aipatzen dituen oinarritzko helburuen artean beste bi helburu txertatzea proposatu du: beste herri batzuekiko lankidetzeta eta herritar guztiek informazioaren eta komunikazioaren teknologiak erabiltzeko aukera izatea.

Hain zuzen ere, delako idazpuruaren helburua gizarte eskubideak estatutu bidez xedatzea da, autonomia erkidegoko botere publikoak areago lot dakizkien lortu nahian, erdietsi beharreko helburuak eta horretarako beharrezko bitartekoak zehazkiago finkatuz. Era berean, idazpuru horretako artikulua bat arartekoari buruzkoa da. Arartekoaren berezko ezaugarri guztiak biltzen ditu, eta herritarren eskubideen gaineko babesa bermatzen duen erakundea dela dio.

Ildo berean, Valentziako *síndic de greuges* delakoak Valentziako estatutuan bertako herritarren eskubideei, askatasunei eta betebeharrei buruzko idazpurua (I.a) txertatzeko proposatu du. Haren edukia Andaluziako arartekoak proposatutakoaren antzekoa da, eta arartekoari buruzko artikulua bat ere badu, bere oinarritzko ezaugarriak azaltzen dituena.

Valedor do pobo delakoak, berriz, arartekoari berari buruzko estatutuko artikuluen idazkera hobetu beharra besterik ez du joratu.

Kataluniako *síndic de greuges* delakoak, aurrekoek gain, beste idazpuru bat ere proposatu du, autonomia erkidegoetako arartekoak erakundeen artean duen eginkizunari (arartekoaren eta Parlamentuaren arteko harremanak berriro finkatzeari eta, batez ere, arartekoaren eskumeneko esparrua nabarmenki aldatzeari) buruzkoa; zehazki, toki administrazioa eta autonomia erkidegoko administrazioa arartekoak bakarrik ikuskatzeko proposatu du, eta arartekoak administrazio nagusira jotzeko aukera izateko informazioa behar izanez gero.

Gaztela eta Leongo *procurador del común* delakoa, bestalde, estatutua eta arartekoaren gaineko autonomia estatutuetako legeak aldatu beharri buruz jardun da, autonomia erkidegoetako arartekoek toki erakundeen jarduna ikuskatzeko eskumena dutela xeda dezaten.

Euskal Autonomia Erkidegoko arartekoak, atzera, kezka adierazi du Euskadin jazo litekeen egoera dela-eta; izan ere, giza eskubideen gaineko behatokia sortzeko proposamena aurrera ateratzen bada, behatoki horrek egun arartekoari dagozkion eskumenak eta eginkizunak bereganatuko ditu argi eta garbi. Horregatik, estatutuak erreformatzeko prozesuek, gutxienez, estatutuetan autonomia erkidegoetako arartekoei buruzko artikulua bat txertatzeko balio behar dutela adierazi du, erakunde hauen oinarritzko ezaugarriak taxutu eta, hartara, balizko aldaketak ez daitezten gera legegile arruntaren esku. Gainera, bat egin du Andaluziako arartekoaren planteamenduarekin, alegia, gizarte eskubideei buruzko idazpuru bat txertatu behar delako iritziarekin.

Nafarroako arartekoak egindako ekarpena dela-eta, azkenik, jardunaldian bertan banatu den dokumentua azter daiteke; hain zuzen ere, dokumentu hori Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeko Lege Organikoa erreformatzeari buruzko txostena eginen duen autogobernu batzordeari Nafarroako arartekoaren eskumeneko gaiei buruz eman zaion proposamen txostenaren oinarria izan da, eta sakonago jorratuko dugu, urteko txosten honetako 10.2. atalean.

9.3. HERRITARREN ESKUBIDEAK ALDIZKARIA ARGITARATZEA

2005. urtean Herritarren eskubideak aldizkaria osatu eta argitaratu da, autonomia erkidegoetako arartekoen adierazpide gisa.

Luzaroan izan dugu gogo hori eta, azkenean, aldizkaria prozesu neketsu baten ondoren plazara-

tu da. Nafarroako arartekoaren laguntza erabakigarria izan da prozesu horretan.

Aldizkariaren zero zenbakia etorkinei buruzkoa besterik ez da izan.

Aldizkaria Toledon aurkeztu da jendaurrean, 2006ko otsailaren 3an.

9.4. ARARTEKOEK ELKARREKIN EGINDAKO BESTE JARDUERA BATZUK

Autonomia erkidegoetako arartekoeak eta Espainiako arartekoeak elkarrekin egiten dituzten jarduerak eta koordinaziozko jarduerak ugaritu egin dira 2005.urtean. Alacanteko eta Baezako koordinazio jardunaldiez gain, ohiko hainbat koordinazio bilera antolatu da urte honetan barrena eta ararteko guztiek pobreziari eta immigrazioari buruzko baterako adierazpena eman dute eta Espainiako gobernuburuarekin bildu dira.

9.4.1. AUTONOMIA ERKIDEGOETAKO ARARTEKOEK KOORDINATZEKO OHIKO BILERAK ETA HAIEKIN ZERIKUSIA DUTEN ERAKUNDE EKITALDIAKIZAN ERE, AURREKO URTEETAN BI BILERA EGIN IZAN BADIRA ERE, ARARTEKOEK KOORDINATZEKO LAU BILERA ANTOLATU DIRA 2005. URTEAN.

Hain zuzen ere, honako leku eta data hauetan antolatu dira bilerok:

- Sevillan, urtarrilaren 28an
- Bartzelonan, ekainaren 7an
- Alacanten, urriaren 19an
- Leonen, abenduaren 12an

Bilera horietan jorratu diren gairik esanguratsuenak, berriz, honako hauek izan dira:

- Herritarren eskubideak aldizkariaren argitalpena, autonomia erkidegoetako arartekoen adierazpide gisa.
 - Aldizkariaren zero alea immigrazioari buruz bakarrik jardutea erabaki da, eta baita jendaurreko aurkezpena egitea ere, Toledon, 2006ko urtarrilaren bigarren hamabostaldian.
- Arartekoeak Koordinatzeko XXI. Jardunaldien antolakuntza, gaia eta metodologia
 - Arartekoeak hurrengo jardunaldiak 2006ko urriaren 16an eta 17an, Leonen egingen direla erabaki dute, Gaztela eta Leongo Arartekoaren Bulegoak antolatuko dituela eta gai bakarra landuko dela bertan: hirigintza lanak gizartean eta ingurumenaren eragina.
- Iberoamerikako Ombudsmanen Federazioko batzarra, Paraguain
- Herritartasun saria
 - Autonomia erkidegoetako arartekoeak Herritartasun saria banatzen duen epaimahaia osatu dute, Zerbitzu Publikoen Kalitatearen

Behatokiarekin eta Espainiako Administrazio Publikoen Ministerioarekin batera.

Bestalde, betetzen duen kargua dela-eta, arartekoa autonomia erkidegoetako ararteko guztientzat aparteko esangura eta hunkigarritasuna duen hainbat ekitalditan izan da:

- Javier Amoedo jaunak procurador del común kargua hartzeko ekitaldia. Fuensaldañako gaztelua, Valladolid. Azaroak 2
- Enrique Múgica Herzog jaunak Espainiako ararteko kargua bigarren aldiz hartzeko ekitaldia. Dioputatuen Kongresua, Madril. Ekainak 30.
- Kanarietako Diputado del Común erakundeari buruzko legearen XX. urteurrena ospatzeko ekitaldiak. Kanariar Uharteak. Otsailak 25-27
- Kataluniako Síndic de Greuges erakundeari buruzko legearen XX. urteurrena ospatzeko ekitaldiak eta jardunaldiak. Bartzelona. Urtarrilak 10, ekainak 7 eta 8 eta irailak 29 eta 30

9.4.2. ARARTEKOEK ELKARREKIN EGINDAKO ADIERAZPENA GIZA ESKUBIDEEI ETA MIGRAZIO FLUXUEN KONTROLARI BURUZ

Urriaren 17an Pobrezia Desagerraraztearen aldeko Nazioarteko Eguna ospatu dela-eta, Ceutan eta Melillan jazotako gertaera lazarriaren kariatara, honako hau ADIERAZI dugu Alacanten, Arartekoeak Koordinatzeko XX. Jardunaldietan bildu garen arartekook:

1. Egun honen bitartez lortu nahi diren helburuak lortu beharra berretsiko dugu, pobrezia desagerrarazi eta Nazio Batuen Erakundeak finkatutako milurtekoko garapen helburuak erdietsi beharrez kontzientzia handiagoa har dadin bultzatzearen. Hartara, pobrezian bizi diren pertsonen kopurua erdira jaitsiko da 2015. urterako, eta erabateko pobrezia eta gosea desagertu egingen dira munduan.

2. Biztanleriaren mugimenduak giza bizikidetzaren berezko fenomeno dira, eta gizadiaren aldi guztietan existitu dira. Bizi baldintza duinak lortzea dute helburu eta, sarri, munduko pertsona askok pairatzen duten indarkeriaren, jazarpenaren, bidegabekeriaren, pobreziaren eta gosearen ondorio dira. Alde horretatik, Saharaz azpiko afrikarren pobrezia egoera bereziki kezkarri eta moralgabea iruditzen zaigu, jasangaitz bilakatu baita munduaren orekaren, zuzentasunaren eta justiziaren aldeetatik, eta Ceutan, Melillan eta Marokon jazotzen ari diren gertaera lazarriak horren ondorio ere badira.

3. Europar Batasuneko estatuak giza eskubideen alorreko nazioarteko betebeharrak betetzera behartuta daude. Betebehar horiek hainbat hitzarmenen berrespenak dituzte jatorri, hala nola, Iheslarien Estatutuari buruzko Genevako Hitzarmenarena, Giza Eskubideei buruzko Europako Hitzarmenarena, Eskubide Zibil eta Politikoei buruzko Nazioarteko Itunarena eta Eskubide Ekonomikoei, Sozialei eta Kulturei buruzko Itunarena. Munduko migrazioak eta pobrezia eta batakezin besteak milioika pertsonen bizitzan dituzten ondorio bidegabeek, baina, ezbaian jartzen dituzte 1948tik, Nazio Batuen Batzar Nagusiak Giza Eskubideen Aldarrikapen Unibertsala onartu zutenetik izan diren aurrerapenak.

4. Estatuak eta Europar Batasunak migrazio fluxuak kudeatu eta kontrolatzeko eskumenak erabiltzen dituzten moduak giza eskubideei buruzko aipatu nazioarteko konpromisoak errespetatu behar ditu.

5. Era berean, estatuak kontuan izan behar dute giza eskubideak errespetatu behar dituztela legez kanpoko egoeran dauden pertsonak egotzi eta euren herrietara itzultzeko neurriak aplikatzen dituztenean, neurri horiek automatikoki aplikatzearen ondorioz izan litezkeen jazarpena eta tratu txarrak saihesteko. Izan ere, egozpenek eta itzulketek pertsonen duintasuna bermatuko duen prozedura bidezkoa errespetatu behar dute, eta ezinbestekoa da etorkinek dagozkien eskubideen (besteak beste, babesa eskatzeko eskubidearen) berri xehe-xehe emanen dieten legegarien laguntza izatea.

6. Beste herrialde batzuekin egotzitako etorkinak atzera onartzeko sinatzen diren hitzarmenek giza eskubideen errespetuaren inguruko nazioarteko estandarrak bete egiten direla bermatu behar dute. Horretarako, ordea, lankidetzeta eta garapen hitzarmenak ere sinatu behar dira herrialde horiekin (geurean, Marokorekin batez ere), euren garapen soziala eta ekonomikoa bermatzeko. Halaber, legez kanpo dauden etorkinak atzera onartzeko hitzarmenek sinatzen dituzten herrialdeekin lankidetzeta eta garapen proiektuak lantzeko aukera ere hartu behar lukete barne. Azken batean, helburua Nazio Batuek finkatutako milurtekoko garapen helburuak lortu eta, hartara, pertsonak samaldaka mugitu behar izan ez daitezten ekiditea da. Bitartean, ordea, ezinbestekoa da giza eskubideak bermatzeko nazioarteko konpromisoak errespetatu eta konpromiso horiek eragingarriak izateko kontrol mekanismoak abian jartzen aurrera egitea, azken asteotan Marokon gertatu den giza tragediaren antzekoak berriro gerta ez daitezten.

Alacanten, 2005eko urriaren 17an

Honako erakunde hauek onartu dute adierazpen hori: Euskal Autonomia Erkidegoko Arartekoak, Andaluziako Arartekoak, Gaztela-Mantxako Arartekoak, Nafarroako Arartekoak, Espainiako Arartekoak, Kanarietako Diputado del Común erakundeak, Aragoiko Justiziak, Kataluniako Síndic de Greuges erakundeak, Valentziako Síndic de Greuges erakundeak eta Valedor do Pobo erakundeak.

9.4.3. AUTONOMIA ERKIDEGOETAKO ARARTEKOEN ETA ESPAINIAKO GOBERNUKO PRESIDENTEAREN ARTEKO ELKARRIZKETA

Lehenengo aldiz, Espainiako gobernuburu José Luis Rodríguez Zapaterok autonomia erkidegoetako ararteko guztiak hartu ditu Moncloako jauregian, Madrilen, 2005eko maiatzaren 24an. Pentsatzekoa denez, Foru Komunitateko arartekoa ere bertan izan da.

Bileraren bitartez, autonomia erkidegoetako arartekoek estatutuak erreformatzeko prozesuei buruzko ekimenak (9.2. atalean aipatu ditugunak) helarazi dizkiote gobernuburuari, eta gizarte eskubideak maila guztietan bermatzeko sistema eragingarriak ezarri beharra nabarmendu diote, eskubideok herritarrek galdatzeko moduko bihurtu daitezten.

Era berean, bi alderdiak bat datozela ikusi da bilerari esker, ados daude eta mendekotasunari aurre egiteko laguntzari, haurren babesari, etorkinen babesari eta emakumezkoen eta gizonezkoen arteko berdintasuna lortzeko politikei (batik bat, genero indarkeriaren alorreko) eman behar zaie la lehenetsuna.

Ildo horretan, ararteko batzuek mendekotasunari aurre egiteko arau esparrua autonomia erkidegoekin ahal bezainbat hitzartu beharra nabarmendu dute, haiexek arduratuko diren neurrian arau esparru horren kudeaketaz.

Orobat, arartekoek kezka adierazi diote gobernuburuari, administrazio publikoek erantzun eskasa ematen dietelako haurrengan eta gazteengan eragina duten fenomeno eta arazo berriei, eta konpromisoa hartu dute 2005eko urriaren 17tik 19ra bitartean Alacanten egin diren hurrei buruzko jardunaldi monografikoetako ondorioak helarazteko.

Azkenik, arartekoek ontzat eman dute oro har etorkinak legeztatze prozesua, baina bat etorri dira oraindik ere asko dagoela egiteko legeztatutako etorkinak zinez gizarteratu bitartean.

9.5. IBEROAMERIKAKO OMBUDSMANEN FEDERAZIOKO BATZARREAN PARTE HARTZEA

2005eko azaroaren 14tik 17ra, arartekoa Espainiako autonomia erkidegoetako arartekoen ordezkari aritu da Iberoamerikako Ombudsmanen Federazioko X. Batzarrean eta Biltzarrean; hain zuzen ere, bilera Asuncionen egin da, Paraguain.

Batzarraren muina Espainian eta Iberoamerikako hainbat herrialdetan haurren eskubideak babesteko aplikatzen diren sistemak izan dira funtsean, baina Iberoamerikako Ombudsmanen Federazioak egin duen III. txostena, Iberoamerikako haurren egoerari buruzkoa ere aurkeztu da bertan.

Biltzarrean, berriz, erakundeak 2003-2005 aldiko kudeaketari buruz egin duen txostena aurkeztu da, giza eskubideen Iberoamerikako egoeraz eztabaidatu da eta 2005-2007 aldirako zuzendaritza batzordea aukeratu da; hain zuzen ere, Espainiako ararteko Enrique Múgica Herzog jauna izanen da batzorde horretako buru berria.

Berebat, Asunciongo adierazpena ere onartu da, hainbat eskari egin eta hainbat aholku ematen duena. Hain zuzen ere, honako hauek dira eskari eta aholku horietako batzuk:

- Giza eskubideen sustapenean eta babesean jarduten diren nazio erakundeak beregainki aritzeko bermeak lantzea
- Haurren eskubideak sustatu eta babestea
- Kontuak eman eta ustelkeriaren aurka borrokatzeko neurriak hartzea lehenbailehen
- Haurren lan eta sexu esplotazioaren aurkako borroka eta GIBaren eta hiesaren aurkako borroka

Gainera, Adierazpenak gomendio espezifikoak egiten dizkie estatu eta herrialde jakin batzuetako gobernuei, besteak beste,

- Ombudsmanen osasun fisikoa eta morala babesteko neurriak hartzeko lehenbailehen, El Salvadorri eta Guatemalari;
- Droga trafikoaren aurka borrokatu, herri indigenak babestu, gizarte asimetrien kontra borrokatu eta nazio adiskidetzearen alde egiteko, herrialde jakin batzuei.

Europako arartekoei halako ekitaldietan parte hartzea oso lagungarria eta indargarria zaie moraliki Iberoamerikan sortzen ari diren ombudsman erakundeei, oso ingurune soziopolitiko konplexuan egiten baitute lan eta, batzuetan, baita ingurune arriskutsuan ere.

9.6. ARARTEKOAREN AGERRALDIA ASTURIETAKO PRINTZERRIKO BILTZAR NAGUSIAN (PARLAMENTUAN)

2005eko irailaren 14an Asturietako Printzerriko Biltzar Nagusiak Asturietako Printzerriko arartekari buruzko lege proiektua aztertzen duen parlamentuko batzordearekin lan egitera gonbidatu du Nafarroako arartekoa, proiektu hori onartze aldera, berau osatzen duten ataletan eta xedapenetan sakondu eta erkidego horretan sortu beharreko erakunde berria hobeto antolatu eta aritzeko beharrezko aldaketak eta hobekuntzak egitearren.

Lehenik eta behin, iritzia ematera gonbidatu dituzten gainerako arartekoei bezala, Nafarroako arartekoak eskerrak eman ditu gonbitagatik, abian hain denbora gutxian izan den erakunde bat ezagutu egiten dela eta egonkor bihurtu dela adierazten duelako. Jarraian, Nafarroako ararteko kargua hartu zuenean esan zituen hitz batzuk errepikatu ditu; haiekin bat, arartekoen erakundeak sortzea “guztiok ohoratzen gaituen ausardia demokratikozko ekintza” da, “norbere autonomia erkidegoko erakunde sarea sendotzea dakarrelako eta gure autogobernuaren eragingarritasunaren gaineko konfiantzaren adierazgarri delako”.

Ondoko agerraldian, halako erakundeen funtzionamenduan hasiera batean dauden zailtasunak eta halako erakundeek ordezkatzeko dituzten parlamentuen babesaren garrantzia laburbildu ostean, arartekoak erakunde esanguratsu hau gidatu behar duten oinarritzko ezaugarri batzuk aztertu ditu, aztertu egin duten aditu guzti-ek nabarmendu dituztenak ia:

- Lehenik eta behin, legediak halako erakundeei euren buruak antolatu eta funtzionatzeko autonomia handia dutela onartu behar du; hau da, erakundeetako buruei dagokie, bestak beste, aurrekontuei, langileei, kontratuei, barne antolamenduari, lan programak osatzeari eta txostenak egiteari buruz erabakitzea.
- Bigarrenik, gehiago sendoaren botoa lortu beharra ezarri behar da erakundeetako buruak aukeratzeko; izan ere, eskubideak eta eskubideak babestu beharra egokitzen zaie ombudsmanei, bai eta horretarako beharrezko baliabideak esleitu ere, eta hori nahikoa arrazoi da arartekoak Parlamentuko botoen gehiago soilaren bitarteko ezin bihurtzeko.
- Hirugarrenik, bateraezintasun araubide berezia xedatu behar da. Jakina, bateraezintasun horrek zorrotzagoa izan behar du arartekoa bera eta, halakorik badago, arartekoaren laguntzailea direla-eta baina, behar bezala egokituta bada ere, gainerako aholkulariei ere

aplikatu behar zaie, arartekoak egin behar duen lanaren garrantzia dela eta.

- Laugarrenik, arartekoen lanak eta jarduerak zehatzak izan behar dute teknikoki, eta kalitatekoak. Eskakizun hori agerikoa da bere buruzaz harrotu nahi duen erakunde ororentzat, baina askoz ere gehiago eskatu behar zaio herritarren eskubideak bermatzeko eginkizuna duen baina loteslea ez den erakunde bati (Arartekoari), ikuskatzen duen administrazioaren aurrean erakusten duen sinesgarritasunean eta limurmenean oinarritzen delako.

Ombudsmanen antolamenduari buruzko lau ohar horiek egin ostean, arartekoak halako erakundeei egokitzen zaizkien helburuak behar bezala betetzeko esanguratsutzat dituen beste alderdi batzuei buruzko iritzia eman du; izan ere, honako bi alderdi hauen inguruan ardatzen du bere jarduna, eta 2001-2004 eta 2005-2007 aldietarako presatu diren plan estrategikoetan ageri dira:

- Batetik, erakundearen lanaren funtsezko ardatzetako bat AURREA HARTZEA izatea, alegia, herritarrek aurkezten dituzten kekek eta kontsultak hartzeaz gain (ardatz nagusiaz gain), norbere ekimenez eta aurrea hartuz ere jokatzeko, banakako herritarrengan eta biztanleriako sektore jakin batzuetan eragina duten eta administrazio publikoak hobeto edo bestela funtzionatuz konpon daitezkeen alderdiak eta gizarte egoerak aztertzekeko prest egonik;
- Bestetik, kalitatearen eta gardentasunaren alde egitea argi eta garbi erakundearen barne funtzionamendua dela-eta, gero eta baliagarri eta eragingarriagoak izateko etengabeko kezka eta gizartearen alde lan egin eta sinesgarriagoak izateko konpromisoa gero eta handiagoa izatearen ondorio.

Eskumenei eta funtzionamenduari dagokienez, bestalde, arartekoak Nafarroako erakundea arautzen duen foru legea aztertu du, eta Nafarroako toki erakundearen jarduna ikuskatzekeko eginkizunari buruz xedatzen duena nabarmendu du; ikuskatze hori dela-eta, aparteko arreta eman dio Foru Komunitateko antolamendu bereziari eta Nafarroako historian barrena udal esparruan izan dituen berezitasunei.

Azkenik, arartekoen bitartekotza lana analizatu du, eta haren helburua administrazio jardunaren alor jakin batean elkarren aurka egiten duten interesak bateratzen ahalegintzea baino ez da.

Zehatz-mehatz, bitartekotza lan hori ombudsmanen bereizgarrietako bat dela nabarmendu du, doktrinak behin baino gehiagotan erakutsi duenez, eta

adierazi du arartekoak botere publikoen eta herritarren arteko bitarteko bihurtzen direla horren ondorioz, batzuek eta besteak elkar hurbil eta komunika daitezkeen bultzatzen dutelako gatazkak konpontzeko. Alde horretatik, kontuan izan beharra dago autonomia erkidegoetako ia ararteko gehienek jardunean agertzen dela bitartekotza. Hain zuzen ere, keken ebazpen positibo eta azkarra errazteko, adiskidetzeko eta adoste formulak proposatu ahal direla aipatzen da haiei buruzko araudietan. Beste batzuetan, berriz, halako adoste formulak berariaz aipatu ez arren, tankera horretako ekimenak barnean har ditzaketan bestelako xedapenak daude.

Edonola ere, bitartekotza lana ombudsmanen berezko eginkizuntzat hartzeko arrazoiak erakundearen prestigioa eta jatorria direla aipatu da funtsean; batetik, prestigioa oso mekanismo malguaren ondorio da eta, bestetik, jatorria erakundearen arteko lankidetzan oinarritzen da, eta ez, ordea, berarekin harremanetan dauden administrazio publikoekiko aurrez aurrekoan.

9.7. NAFARROAKO UNIBERTSITATE PUBLIKOAREKIKO LANKIDETZA HITZARMENA GIZARTE ESKUBIDEEI BURUZ EZTABAIDATZEKO LANTEGIAK ANTOLATZEKO

2001eko abenduaren 17an, Nafarroako Unibertsitate Publikoak eta Nafarroako arartekoak lankidetzarako esparru hitzarmena formalizatu zuten, elkarrekin lan egin eta biltzarrak, mintegiak, jardunaldiak, bilerak eta bestelako jarduerak batera antolatzeke, oinarritzeko eskubideak eta askatasun publikoak sustatzearren funtsean; hain zuzen ere, sustapen hori hitzarmen espezifikoen bitartez gauzatzeko zen.

Esparru hitzarmenaren ildoan, bi erakundeek egoki iritzi diote 2005. urtean herritarren eskubideei buruzko hiru lantegi elkarrekin antolatu eta egiteari, herritarren eskubideak sustatu eta babesteko, eta baita lantegi horien edukiak eta emaitzak erregistratu eta barnera eta kanpora zabaltzeari. Hiru lantegiek izen bakarra izan dute, "Herritarren eskubideei buruzko lantegia"; eta euren helburua kasuan-kasuan aukeratutako gaiekin lotura profesionala edo pertsonala zuten parte hartzaileek gogoeta egiteko bilgunea izatea izan da.

Lantegi bakoitzean jorratu diren gaiak Hitzarmenaren Jarraipena egiteko Batzordeak aukeratu eta planifikatu ditu, eta batzorde horrek berak onartu du egutegia eta aukeratu parte hartzaileak. Hain zuzen ere, honako gai hauek hautatu ditu:

- Balioetan hezteak
- Bizikidetasunean hezteak
- Pobrezia eta gizarte bazterketa

Proposamen hori lankidetzaz hitzarmen baten bidez gauzatu da, 2005eko otsailaren 23an, eta hitzarmena bi erakundeetako buruek sinatu dute: Nafarroako ararteko María Jesús Aranda Lasheras andreak eta Nafarroako Unibertsitate Publikoko errektore Pedro Burillo López jaunak.

Bilera hauen helburua arartekoak txosten berezien edo ofiziozko jardunaren bitartez lantzen ez dituen baina alor jakin batean edo biztanleriako talde jakin baten baitan eskubideak sustatzearen aldetik analizatzeko modukoak diren gaiak jorratzea izan da, oro har, askotariko parte hartzaileen bitartez.

Azken batean, funtsezko helburua gune bat elkarrekin sortu eta mantentzea izan da, gizartearen aparteko esangura duten auziez eztabaidatu eta bi erakundeak gizarteari helarazteko baterako bidea urratzeko, zuzenbidearen esparruan duten presentzia publikoa areagotuz.

Horretarako, hitzarmena izenpetu zuten erakundeek jarraian ageri diren eginkizunak betetzeko konpromisoa hartu dute, eta honako ekarpen hauek egiteko:

Nafarroako Unibertsitate Publikoak

- Lantegietako parte hartzaileak deitzea
- Lantegien bilakaera koordinatzea
- Lan saioak transkribatu eta itzultzea
- Lantegiak egiteko guneak eta baliabide teknikoak hornitzea
- Egoki jotzen den komunikazio plana onartu eta gauzatzea lantegien edukiak eta ondorioak barnera eta kanpora zabaltzeko

Nafarroako arartekoak

- Lantegien irudi korporatiboari buruzko alderdi oro hornitzea
- Lantegiei buruzko kaierak argitaratu eta banatzea, lantegien alderdirik esanguratsuenak eta, baldin badagokio, eztabaiden transkripzioa eta emaitzak edo, bestela, dena delako lantegiko ondorioak esanguratsuenak biltzeko
- Parte hartzaileak etortzeko beharrezko gastuak ordaintzea
- 4.000 € esleitzea Nafarroako Unibertsitate Publikoak hitzarmen honen esparruko hiru lantegiak egiteko onartu dituen jarduerak eta eginkizunak finantzatzeko

Horren guztiaren ondorioz, balioetan hezteari eta bizikidetasunean hezteari buruzko lantegiak egin dira, 2005eko ekainaren 17an eta 2005eko azaroaren 22an hurrenez hurren, eta herritarren eskubideak sustatzeko ekimen esanguratsuak sortu dira, hain esanguratsuak direnak 4.1. atalean azaldu baitira berariaz.

Pobreziari eta gizarte bazterketari buruzko lantegia, berriz, 2006ko otsailaren 9an egin da azkenean eta, horrenbestez, 2006ko urteko txostenean emanen ditugu haren ondorioak.

9.8. TOKI ERAKUNDEEKIKO HITZARMENAK

Aurreko urteetan finkatutako joeraren ildoan, Nafarroako toki erakundeekin elkarlanean aritzeko hamahiru hitzarmen formalizatu dira 2005. urtean barrena. Hitzarmenok aurrez izenpetutakoei gehitu zaizkie eta, egun, 94 ditugu guztira. Hain zuzen ere, honako hau da orain arte halako hitzarmenak sinatu dituzten udal guztien zerrenda:

2003**Udalak**

Ablitas
 Oibar
 Altsasu
 Antsoain
 Arguedas
 Arroitz
 Artaxoa
 Azagra
 Barañain
 Bera
 Berriozar
 Buñuel
 Burgi
 Burlata
 Cadreita
 Castejón
 Cintruénigo
 Corella
 Cortes
 Baztan (Elizondo)
 Lizarra
 Faltzes
 Garde
 Uharte
 Irurtzun
 Izaba
 Lekunberri
 Leitza
 Lesaka
 Lodosa
 Los Arcos
 Martzilla
 Mendabia
 Monteagudo
 Otsagabia
 Erriberri
 Gares
 Erronkari
 Zare
 Zangoza
 Doneztebe
 Tafalla
 Tuterá
 Urzainki
 Uztarroze

Viana

Bidankoze

Atarrabia

Esa

Zizur Nagusia

Bestelako erakundeak

Erronkaribarko Batzarra

2004**Udalak**

Allo
 Andosilla
 Arantza
 Cabanillas
 Caparroso
 Cascante
 Deikaztelu
 Etxalar
 Etxarri Aranatz
 Fitero
 Igantzi
 Irunberri
 Murchante
 Murillo el Cuende
 Nabaskoze
 Oteitza
 Ribaforada
 San Adrián
 Valtierra

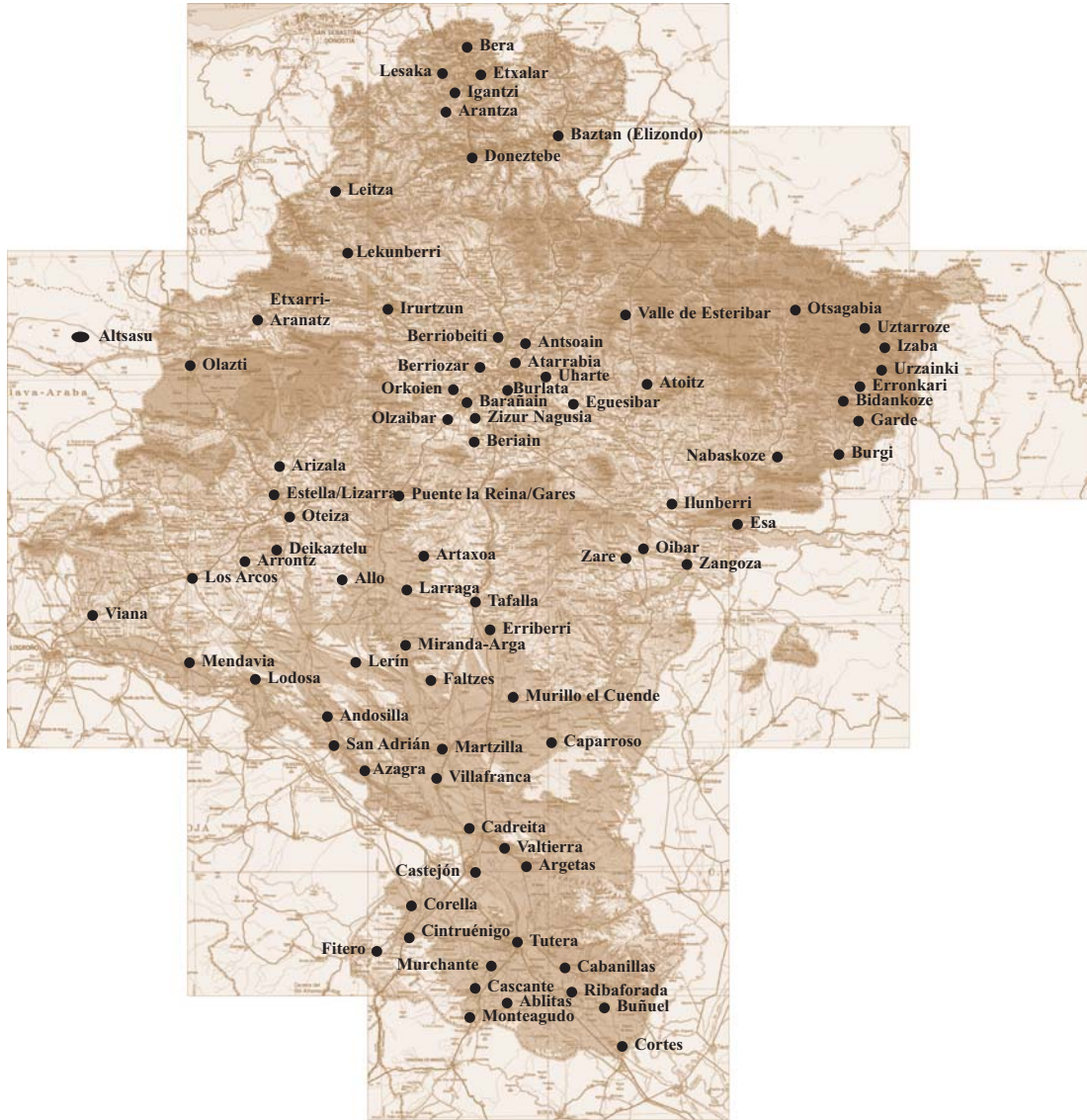
Bestelako erakundeak

Jurramendiko Mankomunitatea

2005**Udalak**

Agoitz
 Aritzala (Deierri)
 Beriain
 Berriobeiti
 Larraga
 Lerin
 Miranda Arga
 Olatzagutia
 Orkoién
 Eguesibar
 Esteribar
 Oltza
 Villafranca

2005 URTEKO BUKAERA ARTE SINATURIKO HITZARMENAK

10 ARARTEKOAK NAFARROAKO PARLAMENTUAN IZANDAKO PRESENTZIA

Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren erakundea Foru Parlamentuak sortu zuen, eta Nafarroako Parlamentuaren goi mandataria da Espainiako Konstituzioak eta Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoak babesturiko eskubideak eta askatasunak defendatu eta hobeto babesteko.

Arartekoa ez dago inongo aginduren mendean, bere egitekoa autonomia osoz eta bere irizpideei jarraiki gauzatzen du eta inongo agintarik ezin dio ezer agindu.

Arartekoak egindako zuzemenen berri ematen dio urtero Nafarroako Parlamentuari, urteko txostenaren bitartez; hain zuzen ere, ohiko bileretan aurkezten du berau. Gai jakin batzuk garrantzi handikoak edo larriegiak izanez gero, ostera, litekeena da txosten bereziak, ohiz kanpokoak edo monografikoak ere aurkeztea. Zehatz-mehatz, arartekoa hiru aldiz agertu da 2005. urtean Parlamentuan, honako txosten hauek aurkezteko:

- 2004ko urteko txostena
- Prostituzioari buruzko txostena
- Zaharrei buruzko txostena

Urteko txostena eta ohiz kanpoko txostenak zein txosten monografikoak jendaurrekoak dira beti eta, gainera, Nafarroako Parlamentuko Aldizkari Ofizialean argitaratzen dira.

Bestalde, arartekoak sustatu dituen bi ekimen esanguratsu aipatu beharrean gaude atal honetan. Foru Parlamentua izan dute hartzaile, eta honako hauek izan dira zehatz-mehatz:

- Arartekoak Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeko Lege Organikoa erreformatzeari buruzko txostena eginen duen autogobernu batzordeari Nafarroako arartekoaren eskumeneko gaiei buruz eman dion proposamen txostena

- Arartekoak haurrak babesteko legea bideratzearen kariatara egin duen proposamen txostena

Bestalde, Foru Parlamentuak 2005. urtean hartu dituen bi erabakik berebiziko garrantzia izan dute erakundearen etorkizunean, legezko eta arauzko aldaketa esanguratsuak onartu baitira honako alor hauetan:

- 3/2005 Foru Legearen xedapena, Foru Komunitateko arartekoa hautatzeko sistema aldatzen duena

- Arartekoaren erakundearen antolakuntzari eta funtzionamenduari buruzko arautegia onarpena

Ondoko ataletan helduko diogu gai bakoitzari.

10.1. TXOSTENEN AURKEZPENA FORU ARAUBIDEKO BATZORDEAN

Esan bezala, arartekoak aipatu bi txostenen laburpena egin du ahoz Parlamentuaren aurrean.

Zehatz-mehatz, erakundea sortu zenetik, arartekoak Foru Araubideko Batzordearen aurrean aurkeztu ditu urteko txostenak eta txosten bereziak baina, 2006. urtetik aurrera, Arartekoaren antolamenduari eta funtzionamenduari buruzko arautegia onartu berri dela-eta, arartekoak Parlamentuko osoko bilkuraren aurrean azalduko du urteko txostenaren laburpena. Hartara, uztailaren 3ko 4/2000 Foru Legeko 36.1. artikulua gai honi buruz xedatzen duena beteko du, kontraesanik gabe, eta antzeko erakundeek alor honetan duten ohiturari jarraituko zaio.

10.1.1. 2004ko URTEKO TXOSTENAREN AURKEZPENA

Esan bezala, arartekoak 2004ko urteko txostena aurkeztu du ekainaren 21ean Foru Araubideko Batzordearen aurrean.

Agerraldi horren bitartez, urte hartako gertaerarik esanguratsuenak azaltzeaz gain, arartekoak 2005-2007 aldirako plan estrategikoaren ildo nagusien berri eman ere egin du; hain zuzen ere, plan estrategiko horrek erakundearen lehentasuneko alorrek eta hobetu beharreko esparru nagusiak argitzen ditu. Gainera, arartekoak bere kezka nagusiak helarazi dizkie parlamentariei, besteak beste, haurren hezkuntzari eta babesari, indarkeriari aurrea hartzeari, gizarte bazterketa ororen kontrako borrokari, etorkinen gizarteratzeari eta, batez ere, mendekotasunari aurre egiteko sistema berri bat itxuratu eta zaharrei, adimen gaixoei, ezinduei, eta abarri laguntza egokia emateko berehalako premiari buruzkoak.

Halaber, arartekoak kezka adierazi du herritarren eskubideak kontrolatzerik ez dagoelako, araubide juridiko publikoari itzurtzen zaizkion "enpresa eta sozietate publikoak" ugaritu egin direla eta. Ildo horretan, jabetza publikoko zerbitzu guztiak modernizatu eta desburokratizatzearen alde egin du, baina administrazio publiko zuzenaren printzipioak eta herritarren eskubideen errespetua bermatzeko funtsezko prozedurei inola ere itzuri gabe, eta gogora ekarri du erantzukizun publikoa ezin dela utzi besteren esku, aplikatu beharreko araubide juridikoa dena delakoa ere.

10.1.2. GIZA ESKUBIDEEI ETA NAFARROAKO PROSTITUZIOARI BURUZKO TXOSTEN BEREZIAREN AURKEZPENA

2005eko apirilaren 13an, arartekoak giza eskubideei eta Nafarroako prostituzioari buruzko txosten berezia aurkeztu du Foru Araubideko Parlamentuko Batzordean.

Ekitaldiak oihartzun handia izan du komunikabideetan, lehenik eta behin, gaiarengatik berarengatik eta, bigarrenik, polemika piztu duelako prostituzio etheen gaineko kontrol eta zerga ikuskatze eskasa dela eta.

Agerraldian, alor honetan lan egin beharri lehentasuna emanarazteko arrazoiak argitu ditu arartekoak, eta gai honi buruzko gomendio nagusiak zerrendatu ditu.

Txostena 2005. urtean aurkeztu bada ere Parlamentuan, 2004. urtean egin zen berez eta, horregatik, eman genuen haren berri urte hartako txostenean. Edonola ere, egokiagoa iruditu zaigu txosten hori 4. kapituluari aipatzea, emakumezkoen eskubideen zeharkako defentsari buruzko atalean, eta, horregatik, ez dugu berriro ere errepikatuko.

Txostena Parlamentuko Aldizkari Ofizialean argitaratu da, 2005eko ekainaren 30ekoan (72. zenbakian), eta gure web gunearen bitartez eskura daiteke:

www.defensora-navarra.com/espanol/publicaciones.html

10.1.3. NAFARROAKO ZAHARREN MENDEKOTASUNARI AURRE EGITEKO LAGUNTZARI BURUZKO TXOSTEN BEREZIAREN AURKEZPENA

2005eko apirilaren 19an, arartekoak Nafarroako zaharren mendekotasunari aurre egiteko laguntzari buruzko txosten berezia aurkeztu du Foru Araubideko Batzordean.

Aurreko txostena bezala, txosten hau ere nahiago izan dugu 4. kapituluari laburbildu, zaharren eskubideen zeharkako defentsari buruzko atalean, eta, horregatik, ez dugu berriro ere errepikatuko.

Txosten berezia hiru liburukitan banatuta argitaratu da Parlamentuko Aldizkari Ofizialean, 2005eko irailaren 28koan (94.1., 94.2. eta 94.3. zenbakietan), eta gure web gunearen bitartez ere eskura daiteke:

www.defensora-navarra.com/espanol/publicaciones.html

10.2. ARARTEKOAK NAFARROAKO FORU ERAENTZA BERREZARRI ETA HOBETZEKO LEGE ORGANIKOA ERREFORMATZEARI BURUZKO TXOSTENA EGINEN DUEN AUTOGOBERNU BATZORDEARI NAFARROAKO ARARTEKOAREN ESKUMENEN GAIEI BURUZ EMAN DION PROPOSAMEN TXOSTENA

Hainbat autonomia erkidegotako parlamentuetan autonomia estatutuen barnean aldatu egin litezkeen alderdiak aztertzeo ardura duten batzorde txostengile edo lan taldeak eratu dira, eta batzorde edo lan talde horiek adituen, elkarten, eta abarren bitartekotza ere eskatu dute alor jakin batzuetan.

Autonomia erkidegotako arartekoak ere ez dira ekimen horretatik kanpo geratu, eta proposamenak egin ere egin dituzte; areago, Andaluziako, Kataluniako eta Valentziako arartekoen proposamenak bertako parlamentuetan aurkeztu dira, parlamentuen euren eskariari jarraiki.

2005eko urtarrilaren 28an, arartekoak alor honetan prestatutako proposamenen berri eman diote elkarri Sevillan egin diren koordinazio bilertan, baina bururatzea Baezan izan da, maiatzaren 5ean eta 6an, estatutuen erreformari, gizarte eskubideei eta autonomia erkidegotako arartekoei buruzko ohiz kanpoko koordinazio jardunaldien esparruan (ikus 9.2. atala).

Ingurumari horretan, arartekoak egoki iritzi dio, gainerako arartekoei egin dituzten proposamenen ildoan, gure ustez erakunde honi egokitu zaizkion helburuak lortzen lagunduko lukeen hainbat proposamen Nafarroako Parlamentuan eratutako batzordearen aurrean azaltzeari.

Jakina, halako aldaketak Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeko 10/1982 Lege Organikoan txertatzea lege testua bera berriro ere aztertzea egoki jotzearen arabera da batez ere.

Alde horretatik, apirilean Nafarroako Parlamentuko lehendakariari, Nafarroako Gobernuko lehendakariari eta Nafarroako Parlamentuko taldeetako ordezkariari banatu zaizkien proposamenak bi ildo nagusik laburbiltzen dituzte:

- Gure oinarrizko legeak foru erakundeek nafarrei bermatu behar dizkieten eskubideak eta askatasunak berriaz aipatzeko aukerak, nahi bezainbeste sakondu eta Espainiako Konsti-

tuzioko xedapen orokorrak (batik bat, gizarte eskubideei buruzkoak) osatze aldera

- Delako testuak Nafarroako Foru Komunitateko arartekoa bera eta, gutxienez, arartekoaren eskumenak azaltzeko komenigarritasunak

Nabarmendu beharra dago gai bakoitzari zein sakon heltzen zaion eztabaidatzeko modukoa dela eta, zalantzarik gabe, sakontasun hori estatutuak erreformatzeko prozesuaren beraren inguruko ikuspegi orokorraren arabera dela.

Nolanahi ere, egoki iritzi diogu testu berriaren zirriborro bat proposatzeari, aukera objektiboa izanez gero, gure ustez egin beharko lirakeen erreformak ikusgarriagoak izan daitezen.

Azkenik, jarraian emanen dugun testu zirriborroari egin ditugun proposamenak arrazoitzen dituen dokumentu tekniko bat erantsi diogu, arartekoak aipatu jardunaldien esparruan egin dituen gogoetak biltzen dituenak eta ondoan transkribatuko dugunak.

10.2.1. TESTUAREN PROPOSAMENA

Zehatz-mehatz, honako testu zirriborro proposatu dugu:

NAFARROAKO HERRITARREN ESKUBIDEEI, ASKATASUNEI ETA BETEBEHARREI BURUZKOA

. artikulua

1. Nafarroako herritarrak Europako Konstituzioak, Espainiako Konstituzioak eta Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoak onartzen dituzten eskubideen, askatasunen eta betebeharren jabe dira, baita nazioarteko itunek eta hitzarmenek eta, batik bat, Giza Eskubideen Aldarrikapen Unibertsalak aitortzen dituztenenak ere.

2. Nafarroako Foru Komunitateko botere publikoari dagokien, nork bere esparruan, eskubide, askatasun eta betebeharrak horiek egokiro bete daitezela bermatu eta zaintzea.

. artikulua

Herritarrei onartzen zaizkien gizarte eskubideak guztiz erabiltze aldera, Nafarroako Foru Komunitateak honako helburu oinarrizko hauek lortzeko beharrezko politikak eta neurriak sustatu eta hartu behar ditu:

1. bizi eta lan baldintzak hobetzea, lan munduan berdintasunezko egoeran sartu eta lanpostu duin eta kalitatekoa izatea bultzatuz

2. osasunerako eskubidea modu eragingarrian babestea, kalitateko osasun sustapena, preben-

tzioa eta laguntza emanez pertsonen bizitzako aldi guztietan barrena

3. kalitateko hezkuntza eta lanbide heziketa iraunkorra eskaintzea norbere garapenaren aldi guztietan barrena, pertsonak osoki hez daitezela

4. etxebizitza duina eskaintzea, etxebizitza horretaz gozatzeko beharrezko neurriak har daitezela bultzatuz

5. behar eta, batez ere, mendekotasun egoeran daudenak hainbat zerbitzuren bitartez babestu eta laguntzea

6. familiak eta gainerako bizikidetzak ereduak alor sozialean, ekonomikoan eta juridikoan babestea, lana eta familia uztartzeko aukerak sustatuz

7. kultura eskaini eta Nafarroako ondare historiko, kultural eta artistikoa osatzen duten ondasunak kontserbatu eta babestea

8. baliabide naturalak eta ingurumena babestu eta haien kalitatea hobetzea, prebentzioaren eta garapen iraunkorraren printzipioei jarraiki

9. kontsumitzaileak eta erabiltzaileak modu eragingarrian babestea

10. gizarteak zientzia arloko aurrerapenetan eta garapen teknologikoan parte hartzeko aukera izatea

. artikulua

Pertsona eta talde jakin batzuen egoera pertsonalaren edo sozialaren ondorioz jazo litezkeen ezberdintasunak eta diskriminazioa gainditze aldera, Nafarroako Foru Komunitateak honako hauek bermatzeko politikak sustatu behar ditu besteak beste:

1. emakumezkoek eta gizonezkoek eskubide berberak izatea alor guztietan eta genero indarkeria desagerrarazteko beharrezko neurriak har daitezela sustatzea

2. haurrak osoki lagundu eta babestu eta ongi izateko behar dituzten zainketa guztiak bermatzea, haurraren interesari erreparatuz betiere

3. zaharrek autonomia eta bizi baldintza duinak izatea eta euren ongizatea hobetzea

4. ezinduek ezintasunik ez dutenek dituzten aukera berberak izatea, ezinduak normalizatu eta gizarteratzea eta ezinduek erkidegoan parte hartzea

5. talderik ahulenak eta, batez ere, etorkinak eta gutxiengo etnikoak, kulturalak eta erlijiosoak zein bestelako gutxiengoak gizarteratzea

6. inor baztertzeko arriskua dakarten egoerei aurrea hartu, egoera horiei aurre egin eta baztertu egiten diren pertsonak eta taldeak barneratu eta gizarteratzeko beharrezko politikak sustatzea

. artikulua

1. Herritar guztiei gutxieneko bizi baldintza duinak eta kalitatekoak bermatze aldera, Nafarroako Foru Komunitateak oinarrizko zerbitzuak bermatu behar ditu gizarte babeseko sistema publikoen bitartez, herritarrek osasunerako, hezkuntzarako, etxebizitzarako eta gizarte zerbitzueterako eskubidea erabiltzea izan dezaten. Era berean, gutxieneko baliabideak eta zerbitzuak, edo beharrezko osagarriak, eskaini behar ditu, bizitzeko oinarrizko beharrei erantzutearren

2. Legediak Nafarroako herritarren gizarte eskubideen gutuna arautu behar du, eta gutun horrek idazpuru honetan ageri diren gizarte eskubideak direla-eta bermatu behar diren zerbitzuen zerrenda finkatu behar du; zerbitzuok bermatzeko, baina, finantza askitasuna eta gauzatzen diren ekimenen eragingarritasuna ere bermatu behar da

. artikulua

Nafarroako Foru Komunitateko arartekoa Nafarroako Parlamentuaren goi mandataria da, eta Nafarroako Parlamentuak Espainiako Konstituzioak eta Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoak babesturiko eskubideak eta askatasunak defendatu eta hobeto babesteko hautatzen du.

2. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren funtsezko eginkizuna herritarren administrazioaren balizko gehiegikeriaren eta utzikeriaren aurka babestea da eta, horretarako, Nafarroako administrazio publikoen eta haien mendeko erakundeen jarduna ikuska dezake besteak beste, erakundea arautzen duen foru legeari jarraiki; gainera, ikuskatze lan horren berri eman behar dio Nafarroako Parlamentuari urteko txostenen eta ohiz kanpoko txostenen bitartez.

3. Era berean, eginkizun hori betetze aldera, Nafarroan egoitzarik duten gainerako administrazio publikoetako agintariengana eta erakundeetara ere jo dezake.

4. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak beregainki eta autonomoki bete behar ditu dagozkion eginkizunak, eta indarrean dagoen legediak xedatzen duen berme sistema eta, zehazkiago, Nafarroako Parlamentuko kideei dagokiena aplikatu behar zaio, lege organiko honekin bat.

10.2.2. ARARTEKOAREN HAUSNARKETAK ERAKUNDE GISA NAFARROAKO FORU ERAENTZA BERREZARRI ETA HOBETZEARI BURUZKO LEGE ORGANIKOAREN BALIZKO ERREFORMA DELA ETA

Esan bezala, txosten bat erantsi diogu testu proposamenari, Nafarroako arartekoak Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoaren balizko erreformari buruz egin duen hainbat hausnarketa biltzeko. Hain zuzen ere, hausnarketa horiek erakundearen lanaren emaitza izan dira, eta gainerako arartekoei jakinarazi zaizkie, Sevillan eta Baezan antolatutako jardunaldien esparruan (ikus 9.2. atala, estatutuen erreformei, gizarte eskubideei eta autonomia erkidegoetako arartekoei buruzko ohiz kanpoko jardunaldiei buruzkoa).

Zehatz-mehatz, honako hau izan da testu zirriborroa osatu duen txostena:

1. Sarrera

Konstituzioaren egungo testua eta, aldi berean, autonomia estatutuak aldatzeko zenbait planteamendu azaleratzen ari dira azken hilabeteotan Espainian, eta planteamendu horien muina Espainiako lurraldea antolatzeko ereduaren elementu batzuk eta elementu horiek autonomia erkidegoetan duten eragina dira funtsean; izan ere, 1978ko Konstituzioko VIII. idazpuruko xedapenen ondorioz, Espainia autonomia erkidegotan egituratu da.

Eztabaida honen garrantzia dela-eta, hainbat autonomia erkidegotako parlamentuek autonomia estatutuen barnean aldatu egin litezkeen alderdiak aztertze arduraren batzorde txostengile edo lan taldeak eratu dituzte, eta arduradun publiko, aditu, elkarte... ugariaren bitartekotza ere eskatu dute alor jakin batzuetan, iritzia eman dezaten.

Nafarroa ez da inolako salbuespena izan, eta Nafarroako Parlamentuak halako eginkizunak betetzeko batzorde txostengile bat eratu du, Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko abuztuaren 10eko 10/1982 Lege Organikoaren balizko aldaketa analiza dezan; hain zuzen ere, horixe da Foru Komunitateko erakunde arau nagusia eta, autonomia estatutuen antzeko eginkizuna betetzeaz gain, izenak berak dioenez, Nafarroako berezko foru araubidearen eguneratzea ere bada, Espainiako Konstituzioko lehenengo xedapen gehigarriak berak babestu eta errespetatzen duenarena.

Autonomia erkidegoetako arartekoak eurak ere ez dira ekimen horretatik kanpo geratu eta, ondori-

oz, zenbait proposamen landu dituzte, norik bere parlamentuan aurkeztu eta, funtsean, euren ustez egokitu zaizkien helburuen lorpenean aurrera egiten lagunduko luketen alderdietan sakontzearen.

Arartekoek egin dituzten proposamen horietako batzuk norbere parlamentuan aurkeztu dira dagoeneko, hala nola, Andaluziako arartekoak eta Valentiako *síndic de greuges* delakoak egindakoak, eta beste batzuk, berriz, parlamentuan aurkeztear daude, hala nola, Kataluniako *síndic de greuges* delakoak egindakoa. Nolanahi ere, autonomia erkidegoetako arartekoek urtarrilaren 28an, Sevillan egin dituzten jardunaldietan guztiak ezagutarazi dira, autonomia erkidegoetako arartekoen eskumeneko esparruari eta autonomia estatutuen erreformari eta gizarte eskubideen onespenerari buruzkoetan.

Ingurumari horretan, gure erakundeak jardunaldiotan estatutuaren balizko aldaketaren kariatara egin dituen hausnarketak bildu ditugu jarraian; alde horretatik, kontuan izan beharra dago erakunde nahiko berria dela foru araubidearen bilakaeraren eta autonomia erkidegoetako gainerako arartekoen aldean, 2000. urtean sortu eta urtebete geroago jarri zelako abian, baina, hala ere, oso eginkizun garrantzitsua duela, Arartekoari buruzko Foru Legeak berak dioenez: Espainiako Konstituzioak eta Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoak babesturiko eskubideak eta askatasunak defendatu eta hobeto babestea.

Gogoeta hauek Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak hain eginkizun garrantzizkoan aplikatu behar duen erantzukizunaren emaitza dira eta, erakundearen antolamenduari berarekin bat, bi alderdi jakini buruzkoak dira funtsean, eta ezinbestean: batetik, kontuan izanik oinarrizko helburua herritarren eskubideak eta askatasunak modu eragingarrian bermatzea dela baina, gainera, eskubideok eta askatasunok sustatu ere egin behar dituela, arartekoak eskubide eta askatasun horiek ezinbestean aipatzeko proposatu du, haien erabileraren hedadura eta bermean areago sakontzearen; bestetik, aipatu lege testuan Nafarroako Foru Komunitateko arartekoa aipatzeko komenigarritasuna planteatu du, baita aipamen hori egiteko modurik egokiena ere.

Hala ere, bada beste alderdi bat, berez Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoaren balizko aldaketaren barnean sartu ez arren, alde batera utzi ezin dena: gogoeta egin beharra dago Espainiako arartekoaren eta autonomia erkidegoetako arartekoen arteko harremanen egungo antolamendua aldatzeko

aukerari buruz, urte hauetan guztietan bi erakundeok izanik eskuratu dugun esperientzia ikusita.

Dena dela, auzi horiek guztiak jorratu aurretik, ezinbestekoa da Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoak hogeitaka urte hauetan izan duen garrantzia aipatu eta ezagutzea, gure foru araubidea eguneratu, gure erakunde tradizionalak demokratizatu eta Nafarroako Espainiako Konstituzioak xedatzen duen batasunarekin bateragarriak diren eskumenak eta ahalmenak bere gain hartzeko balio izan baitu; hain zuzen ere, batasun hori da Nafarroaren eta Espainiaren arteko harremanen benetako muga eta ohiko erreferentzia.

Era berean, ezin ahaztu dugu arau horrek 1978tik aurrera ezarritako Konstituzioaren esparruan herritarrei onartzen zaizkien eskubideen eta askatasunen aurrerapenean eta lorpenean izan duen eragina, Nafarroak garapen eta ongizate maila esanguratsua lortu baitu horri esker. Horrek ez du esan nahi, ostera, atseginkerian erori eta eskubideok eta askatasunok hedatu eta eragingarriagoak izateko aurrera egiten jarraitu behar ez dugunik.

Alde horretatik, gure esperientzia laburrari esker, administrazioek halako eskubideak (batik bat, gizarte eskubideak) zinez gauzatzeko jardun dezaten eskatzera datozkigun herritarrak izozmendiaren muturra besterik ez direla ohartu gara, nahiz eta batzuetan gordintasun osoz planteatzen diren banakako egoerak baino ez izan, egin izan ditugun urteko txostenek eta txosten berezietan argi eta garbi adierazten dutenez. Izozmendi horrek azaleratu gabe jarraitzen du oraindik ere eta, horregatik, egokitu zaizkigun eginkizunak bete eta izozmendi hori nabarmendu eta azalertzera behartuta gaude arartekook; gainera, administrazio eskudunek behar bezainbesteko arreta eman diezaioten galdatzeko betebeharra ere badugu.

Azken batean, analisi hau garrantzi handiko eginkizun baten barnean dago, eta eginkizun horren abiapuntuak egungo egoeraren gaineko ezagutza eta, horrenbestez, erreforma planteamendu orok Espainiako Konstituzioak eta Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoak xedatzen duten arau esparruan oinarritu beharra izan behar du. Hala ere, horrek ez du esan nahi bazter utzi behar denik aurrerapausoak eman behar direla ezinbestean alor honetan, badagoelako gure gizartean funtsean Konstituzioak onartzen dituen printzipioak eta eskubideak guztiz erabili ezin dituen sektorerik.

2. Oinarrizko eskubideen eta askatasunen erabileraren hedadura eta bermean sakontzea

Jakin badakigu Espainiako Konstituzioko I. idazpuruak onartzen dituen oinarrizko eskubideen eta askatasunen inguruko ikuskera ezberdina dela, haien babes maila zenbaterainokoa den.

Batetik, idazpuru horretako II. kapituluaren ageri diren oinarrizko eskubideak eta askatasunak ditugu: askoren ustez, egiazko eskubidetzat baino ezin dira hartu horiek guztiak eta, horregatik, epaileen eta auzitegien aurrean zuzenean eta berehala galda daitezkeela esaten da, eta legegileen jarduna mugatzeko benetako zedarria dira.

Bestetik, idazpuru horretako III. kapituluaren ageri direnak ditugu: politika sozial eta ekonomikoa zuzentzen duten printzipioak dira eta programatikoak dira zinez, aurreko kapituluakoa ez bezala, eskubide hauen eragingarritasuna berehalakoa ez den arren, legedi positiboa, epaileen jarduna eta botere publikoen jokoera taxutzen dutelako; hala ere, euren galdagarritasuna garatzen dituzten legeen arabera da.

Hau da, norentzatzat botere publikoak dituzten arau juridikoak diren arren, eskubide horiek ez dute Konstituzioko 53. artikulua onartzen duen babesa edo bermea eta, horrenbestez, balizko eskubideak baino ez dira egiaz, Konstituzioa bera ondoko arautze prozesuari lotzen zaion neurrian haien eragingarritasuna eta galdagarritasuna direla eta.

Bestalde, zein alorri buruzkoak diren erreparatzen badiogu, esan liteke eragina Konstituzioko 1.1. artikulua ezartzen duen zuzenbide estatu sozial eta demokratikoaren gizarte edo laguntza alderdian dutela funtsean; hain zuzen ere, konstituziogileak gizarte demokratiko aurreratua ezarri eta herritar guztien arteko funtsezko berdintasuna lortzeko oinarrizko helburua egokitu zion gizarte estatuari forma historikoaren beraren bereizgarritzat.

Hala eta guztiz ere, Konstituzioa 25 urtetik gora egon da indarrean, eta esperientziak erakutsi du zailtasunak egon daudela gizarte eskubideak erabat bermatzeko. Alde horretatik, Konstituzioaren arazkotasuna argudiatzea ez da nahikoa; aitzitik, arazkotasuna alde batera utzi eta nahitaezkotasunari heldu behar zaio, "askatasunezko" dei genitzakeen eta funtsean I. idazpuruaren II. kapituluaren ageri diren eskubideen gaineko bermearen antzekoa lortzeko.

Izan ere, dagoeneko "hirugarren belaunaldiko" deritzen eskubideez (elkartasun kontzeptuari buruzko) hitz egiten den honetan, oraindik ere asko dago egiteke gizarte eskubide edo bigarren

belaunaldiko eskubideak (funtsean, Konstituzioak arautzen duen gizarte eta ekonomia arloko politika zuzentzen duten printzipioen bitartez gauzatzen direnak) zinez erabili eta bete daitezten.

Eskubide horien eragingarritasuna botere publikoen esku dago berez, eta haiei dagokie eskubideok zilegitzeko beharrezko neurriak hartzea, baina, hala ere, alor juridikotik kanpo bada beste faktore bat, erabakigarria dena gizarte eskubideak benetakoak izan daitezten: eskubideok erabiltzea ahalbidetuko duten egiturak eta baldintzak izatea gizarte eta ekonomia arloan.

Horren arrazoa eskubide hauetako gehienak zerbitzuen alorrekoak izatea besterik ez da, hori dela-eta, ezinbestekoa baita, lege arautzeaz gain, eskubideok egiaz eta modu eragingarrian erabiltzeko aukerak izatea. Bestela, legedia gizartearen onerako xedatu beharra beteko ez luketen (eta, hortaz, Konstituzioko 9.2. artikulua aurka-koak izanen liratekeen) arau programatiko multzoa besterik ez genuke berriro ere.

Horregatik guztiatik, hasiera batean aipatu dugun Nafarroako foru eraentzari buruzko Lege Organikoaren balizko erreforma prozesuak botere publikoen (besteak beste, Nafarroako) konpromiso maila handiagoa lortzeko balio behar duela uste dugu. Horretarako, erdietsi beharreko helburuak eta helburuok erdiesteko beharrezko bitartekoak zehazkiago finkatu behar dira. Hartara, Konstituzioak adierazten duen norabide berean eta ezartzen duen gizarte estatuaren benetako esanahian aurrera eginen genuke, eta gizarte eskubideak teorikotzat hartzeari utzi eta benetako eskubide bihurtuko lirateke.

Ildo horretan, Nafarroako foru eraentzari buruzko Lege Organikoak horri buruzko aipamenik egiteak botere publikoek hori guztia lortzeko egiten dutena sendotu eta botere publikoak konpromiso handiagoa hartzea bultzatzea, are gehiago arau horrek Foru Komunitatean indarrean dagoen antolamendu juridikoan duen garrantzia eta eginkizun esanguratsua kontuan izanik.

Edonola ere, Lege Organikoaren egungo testuaren edukiari dagokionez, ez da ageri bertan alor honetan erdietsi beharreko helburuak aipatzen dituen inolako arau programatikorik, beste autonomia estatutu batzuetan (hala nola, Andaluziakoan -12. artikulua-, Extremadurakoan -6. artikulua-, Gaztela eta Leongoan -8. artikulua-, Asturiaskoan -9. artikulua- eta Gaztela-Mantxakoan -4. artikulua-) ez bezala; 6. artikulua bakarrik bermatzen du zer edo zer, laburki bada ere: nafarrek gainerako espainiarrek dituzten oinarrizko eskubide, askatasun eta betebeharrak izan behar dituztela.

Hortaz, halako atal edo aipamenik txertatuko balitz, bi helburu lortuko lirateke: batetik, esan bezala, halako eskubideek babes handiagoa izanen lukete eta lotesleagoak izanen lirateke eta, hartara, herritarrek zinez erabili ahal izanen lituzkete; bestetik, Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeko Lege Organikoak hasiera batetik izan duen hutsune garrantzitsu bat beteko litzateke.

Ildo berean, ezin dugu alde batera utzi, une honetan berretsi eta indarrean sartzen ari den arren, Europako Konstituzioaren testuak kutsu sozial nabarmeneko eskubideen zerrenda luze bat (II.61.-II.114. artikulua) ematen duela, Oinarriko Eskubideen Gutunean ageri diren eskubideek osatutakoa; izan ere, Europar Batasuneko kide diren estatuak eskubide horien onspena eta garapena sustatu behar dute.

Hain zuzen ere, gizarte arloko eskubide edo helburu ugari aipa litezke (enplegu betea eta lanpostuen kalitatea sustatzea, gizarte justizia, garapen iraunkorra, gizarte babes handia, gizonezkoen eta emakumezkoen arteko berdintasuna, haurren eskubideak, osasun sistema publiko ona, gizarte zerbitzu eta interes orokorreko zerbitzu eragingarri eta kalitatekoak...) baina, horien artean, gure erakundearen jardunaren helbururik nabarmengarrietako bat ahulenak diren eta, beraz, babes handiagoa behar duten taldeen (emakumezkoen, zaharren, haurren, atzeritarren eta ezindu fisikoen zein psikikoen) eskubideen babesari aparteko arreta ematea izan da hasiera batetik.

Horiez gain, baina, pertsona asko eta asko oraindik dagoen egoera ezinbestean aipatu beharrean gaude, pertsona horiek ez dituztelako baliabide nahikoak bizi baldintzen gutxieneko duintasuna bermatzeko, eta pobrezia atalasetik behera ere bizitzera behartuta daudelako.

Ongizate estatuaren ezaugarrietako bat da "estatuak gutxieneko bizi mailari eusteko duen erantzukizuna, eskubide soziala den aldetik; hau da, ez da gutxiengoarentzako karitate publikotzat hartu behar, erkidego moderno eta demokratikoetako herritar guztiekiko erantzukizun kolektibotzat baizik?"

Hori dela-eta, beharrezkoa da botere publikoek konpromiso irmoa hartzea halako egoerak desagerrarazten saiatzeko eta, horretarako, zerbitzu material nahikoak bermatu behar dituzte, egoera zail honetan dauden pertsonen oinarriko beharrei erantzuteko.

Azkenik, Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoak aipatu behar dituen gizarte eskubideak zehazterakoan,

lehen aipatu talde batzuek (zehatz-mehatz, etorkiniek) azken urteotan izan duten bilakaera izan behar da gogoan; lehenik eta behin, kopuru handi bat osatzen dutelako eta horrek ondorioak dituelako gizarte, kultur eta ekonomia arloan –hurrenkera horretan–; eta, bigarrenik, euren eskubideen babesaren garrantziagatik, guztiok gaudelako euren eskubideak babestera behartuta.

Ildo horretan, egungo Konstituzioak hainbestetan aldarrikatzen duen berdintasuna forma hutsa izan ez dadin lortzeko ahalegina biztanleria osoaren baina, batez ere, aipatu taldeen (emakumezkoen, zaharren, haurren, atzeritarren eta ezinduen edo mendekoen) baitan egin behar da eta, horretarako, berdintasun hori erreala eta egiazkoa izateko beharrezko neurriak hartu behar dira; gure betebeharra eta konpromisoa da horiei guztiei erantzun zuzena ematea.

Horregatik guztiagatik, badirudi egokia dela eskubide hauei guztiei buruzko idazpuru bat txertatzea Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoaren egungo testuan, hainbat arau programatikoren bitartez, gizarte eskubideok egiaz erabil daitezzen bermatzeko.

Zehatz-mehatz, proposatu dugun testuak, Nafarroako herritarrek Espainiako Konstituzioan, Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoan eta nazioarteko itunetan eta hitzarmenetan ageri diren eskubideak, askatasunak eta betebeharrak dituztela onartzeaz gain, gizarte arloko hainbat eskubide ere aipatzen du; hain zuzen ere, Nafarroako Foru Komunitateak bermatu behar du eskubideon erabilera osoa, beharrezko politikak sustatuz eta beharrezko neurriak hartuz. Politika eta neurri horiek batik bat pertsona eta talde jakin batzuen egoera pertsonalaren edo sozialaren ondorioz jazo litezkeen ezberdintasunak eta diskriminazioa gainditu eta herritar guztiek gutxieneko bizi baldintza duinak eta kalitatekoak izateko beharrezko zerbitzu oinarrikoak bermatzen ahalegindu behar dute.

Azkenik, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoari buruzko artikulua bat txertatzea proposatu dugu. Ondoan azalduko dugu arrazoibidea baina, funtsean, haren oinarria da Nafarroako Foru Komunitateko arartekoa Espainiako Konstituzioak eta Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoak onartu eta babesten dituzten eskubideak eta askatasunak defendatu eta hobeto babesteko sortu den erakundea dela.

3. Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoak Nafarroako Foru Komunitateko arartekoa aipatzea

Nafarroako Foru Komunitateko arartekoa arautzen duen uztailaren 3ko 4/2000 Foru Legea xedatzearen eta urtebete geroago erakundea abian jartzearen ondorioz, Nafarroa antzeko erakundeak (herritarren eskubideak eta askatasunak norbere lurraldean babesteko eginkizuna dutenak) dituzten autonomia erkidegoen multzoari batu zitzaion.

Izan ere, norik bere autonomia legeak onartu ostean, Andaluziak, Kataluniak, Galiziak, Aragoik, Kanariar Uharteek, Euskadik, Valentziak, Gaztela eta Leonek eta, berrikiago, Gaztela-Mantxak gauza bera egin zuten; alegia, hurrenez hurren, Andaluziako Arartekoa, Síndic de Greuges, Valeador do Pobo, Justizia, Diputado del Común, Arartekoa, Síndic de Greuges, Procurador del Común eta Gaztela-Mantxako Arartekoa erakundeak sortu zituzten.

Horien guztien artean, Gaztela-Mantxako Autonomia Estatutuak soilik ez du erakunde hau berariaz aipatzen. Gaztela eta Leongoak ere ez zuen inolako aipamenik hasiera batean baina, urtarrilaren 8ko 4/1999 Lege Organikoak bertako autonomia estatutua erreformatu duela-eta, hutsune hori bete egin da.

Era berean, bada, autonomia estatutuek antzeko erakunderen bat xedatzen duten arren, oraindik ere hura sortu eta arautzeko legea eman ez duen autonomia erkidegorik, hala nola, Kantabria, Errioxa eta Extremadura. Are gehiago, Balear Uharteetan 1993. urteaz geroztik existitzen da lege hori, baina oraindik ere ez zaio ekin erakundea martxan jartzeari.

Azken batean, Espainiako lurralde egituraren oinarria xedapen printzipioa denez gero, Espainiako Konstituzioak berak autonomia erkidego bakoitzeko erakunde egitura autonomia erkidego bakoitzeko bertako autonomia estatutuaren bitartez finkatzea ahalbidetu du. Ikusi dugunez, autonomia erkidego gehienek baliatu dute bitarteko hori, eta norbere autonomia erkidegoko arartekoa txertatu dute euren antolamenduan.

Hala ere, aukera hori ez da estatutuetara bakarrik mugatzen, autonomia erkidegoek euren autogobernu erakundeak antolatzeko eskumenak ere hartu baitituzte euren gain. Hain zuzen ere, horregatik onartu da autonomia erkidegoetako legegileek, euren erakundeak euren kabuz antolatzeko eskumena dutela-eta, euren antolamenduan erakunde hau txertatzeko ahalmena dutela. Areago, erakunde hauek parlamentuen mandatariak dira, hots, parlamentuen existentziaren beraren emaitza

dira berez eta, horrenbestez ez da beharrezkoa autonomia estatutuak erreformatzerik.

Ildo horretan, Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeko Lege Organikoak ez du inolako aipamenik egiten arartekoari buruz, baina uztailaren 3ko 4/2000 Foru Legearen bitartez ez ezik, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoa Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeko 13/1982 Lege Organikoko 49.1.a) artikulua Foru Komunitateari onartzen dion eskumen historikoa erabiltzearen ondorioz ere sortu da; hain zuzen ere, eskumen hori foru erakundeen osaera, eginkizunak, antolamendua, funtzionamendua eta araubidea arautzeari dagokio.

Formula hori baliozkoa izan arren, Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeko Lege Organikoa erreformatzeko aukera dugu orain, baita arartekoen erakundeak abian izan diren urte haue-tan guztietan eskuratu dugun esperientzia eta egonkortasuna ere. Horregatik, baliteke parada hau testu horrek Nafarroako Foru Komunitateko arartekoa egokiro aipatzeko aprobetxatu behar izatea, arartekoak Foru Komunitateko erakundeen artean duen presentzia egonkortu eta sendotzeaz gain, bere funtzionaltasuna eta egokitu zaizkion helburuak betetzeko bermeak hobetu eginen liratekeelako hartara.

Guk geuk proposatu dugun artikulua erakundearen berezko ezaugarriak islatzen ditu, Nafarroako Foru Komunitateko Arartekoa sortzeko 4/2000 Foru Legeak berak aipatzen dituen batzuk hartuta oinarri eta, hartara, legegileak arartekoaren erakundea itxuratzerakoan izan zuen borondatea errespetatu. Zehazki, erakundearen izaera eta eginkizunak, eta jardunaren beregaintasuna eta beregaintasun hori bermatzen duten baldintzak dira proposamenaren oinarritzko ildoak.

Alde horretatik, oinarritzko ezaugarriari dagokienez, alde batera utzi da erakundeko burua aukeratzeko beharrezko gehiengoari buruzko aipamen espezifiko oro, beste autonomia erkidego batzuetako arartekoek egin dituzten proposamenek halakorik izan arren. Horren arrazoia da Parlamentuak gai horri buruzko ekimena (martxoaren 7ko 3/2005 Foru Legea) onartu berri duela eta, horrenbestez, Legeak xedatzen duenari lotu behar gatzazkiola alor honetan.

Ildo horretan, nabarmentzekoa da Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren oinarritzko ezaugarriak Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoaren bidez islatzea berez komeni dela, baina baita beste abantaila bat dakarrelako ere. Izan ere, hori eginez gero, ezaugarriok Lege Organikoa erreformatuz bakarrik

aldatu ahal izanen lirateke eta, horretarako, Nafarroako Parlamentuan ordezkariak duten alderdi politikoek adostasun handia lortu beharko lukete alor honetan; hau da, hizpide dugun erakunde esparrua egonkorragoa izanen litzateke.

Eskumen esparruari (batik bat, ikuskatze lanaren eskumen esparruari) dagokionez, berriz, proposamenak "administrazio oker" dei genezakeenari aurre egin beharra xedatzen du Nafarroako arartekoaren eginkizun esanguratsuenetakotzat; alegia, arartekoak botere publikoak, nahitaez errespetatu behar dituzten arauekin eta printzipioekin bat ez jokatzeagatik, gehiegikerian edo utzikerian eror litezkeen egoerei aurre egin behar die. Hala ere, 4/2000 Foru Legeko 1.3. artikuluko bidei ere jarraitzen zaie arartekoak bere helburuak betetzeko ikuska ditzakeen administrazioak edo erakundeak direla-eta, eta Nafarroako administrazio publikoak eta haien mendeko erakundeak aipatzen ditu, oro har.

Alde horretatik, Konstituzio Auzitegiak gai honi buruz eman dituen ebazpenak ikusirik, nabarmendu beharra dago, 4/2000 Foru Legeak berriaz hartzen dituen modu berean, proposamenak Nafarroako toki erakundeak ere hartzen dituela barnean.

Izan ere, udal edo toki araubidearen alorrean kontuan izan behar da Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoko 46. artikuluko 1.a) atalak funtsean 1841eko abuztuaren 16ko Lege Itunduak eta 1925eko azaroaren 4ko Errege Lege Dekretu Itunduak xedatzen zituzten ahalmen eta eskumen historiko berberak egokitzen dizkiola Nafarroari. Hain zuzen ere, testu horiek ahalmen esanguratsuak egokitzen zizkioten orduan Diputazioa zenari eta, horri esker, hark udaletako administrazio osoa ikuska zezakeen ia, eta baita udalen jardunaren legeztatuna zinez kontrolatu ere.

Nafarroako udal administrazioaren 1928ko otsailaren 3ko arautegia dugu araubide horren adierazgarri garbia, hainbatek Nafarroako udal araubideari buruzko egiazko tratatutzat duena eta 1925eko azaroaren 4ko Errege Lege Dekretutik eratorri zena.

Arautegi horrek Diputazioak Nafarroako toki erakundearen gainean aplikatu zitzaizkeen zenbait kontrol, esku-hartze eta babes neurri xedatzen zituen eta, ondoan beste araudi batzuk onartu eta araudi horiek alor batzuetan ordezkariak duten arren, arautegi horren testua Nafarroako toki administratioari buruzko uztailaren 2ko 6/1990 Foru Legea onartu arte egon zen indarrean. Tartean, aldaketarik esanguratsuenetako bat Nafarroako Gobernuak

Nafarroako toki erakundearen jardunaren legezkotasunaren eta interes orokorraren gainean aplikatzen zuen kontrola arautzen zuen apirilaren 17ko 2/1986 Foru Legearen onarpena izan zen.

Funtsean, arau horren helburua Espainiako Konstituzioak aldarrikatzen duen udal autonomiaren printzipioa gauzatzea izan zen eta, horretarako, erakunde horien jardunaren gaineko aurretiko hainbat neurri deuseztatu zuen, Nafarroako Administrazio Auzitegiaren (gure toki araubidearen berezko erakunde baten) aurrean gorako errekurtsioa aurkezteko aukera xedatu zuen eta Foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoko 46. artikuluko 2. atalak Foru Diputazio edo Nafarroako Gobernuari egokitzen zion legezkotasunaren eta interes orokorraren gaineko kontrola udal autonomiaren printzipio horretara egokitu zuen.

Espainiako Konstituzioko lehenengo xedapen gehigarriko lehenengo paragrafoak eskumen historiko horien erabilerak errespetatu egin behar direla arautzen du, eta errespetu hori Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoko 46. artikuluko eta toki araubidea arautzen duten Espainiako legeek (Toki araubidearen oinarriak arautzen dituen Legeak eta Toki ogasunak arautzen dituen Legeak) ere islatzen dute, ikusi dugunez. Horrenbestez, errespetu horrek berak oinarritu eta zilegitzen ditu uztailaren 3ko 4/2000 Foru Legeko 1.3.b) artikuluko xedapenak, eta baita guk proposatu dugun testuak ere, Nafarroako toki erakundeak ikuskatzea Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren eskumenen esparruko delatzenak.

Arrazoibideak eta hausnarketak ezberdinak badira ere, beste autonomia erkidego batzuk ere neurri hori bera aplikatzen ari dira, eta joera zuzena da hori gure ustez. Esaterako, Kanariar Uharteko Diputado del Común erakundearen erreformatu berri dute, eta autonomia estatutuen balizko erreformatuak ere halako planteamenduak azaleratzen ari dira.

Azkenik, egunerokoan baliatu baliatzen den aukera bat (norbere eskumen esparrua errespetatu betiere, Nafarroan egoitzarik duten gainerako administratioei alor jakin batzuetan laguntza eskatzea) onartu eta karguan jarduteko beharrezko bermeak behar bezala, Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoa bezain garrantzitsua den arau baten bitartez islatzea dira Nafarroako Foru Komunitateko arartekoari buruz proposatutako testuak aipatzen dituen azken bi auziak.

4. Espainiako arartekoaren eta autonomia erkidegoetako arartekoen arteko harremanak bestela antolatuta beharra

Gure erakundearen helburua ez da auzi honetan eginkizun nagusia edo protagonismoa gure gain hartzea, are gutxiago kontuan izanik oso ibilbide laburra egin dugula beste autonomia erkidego batzuetako antzeko erakundeen esperientziaren eta egonkortasunaren aldean. Alabaina, behatutakoaren eta hainbatetan gai honi buruz egin ahal izan dugun analisi orokorraren ondorioz, egungo egoeraren inguruko ikuspegi kritikoa emateko moduan gaude eta, asko jota, desegokia eta nabarmenki hobetzeko modukoa dela esan beharrean gaude.

Ikuspuntu honen bitartez, gure helburua gure harri koskorra ekarri eta, hausnarketaren bidez, harreman hauen egungo antolamendua gainditzen laguntzea da, halako erakunde guztiei egokitzen zaien eginkizuna ahal bezain hobekien bete dadin bermatuko duen konponbidea bilatzearen; azken batean, horixe da garrantzitsuena: herritarren eskubideak eta askatasunak babestea.

Espainiako Konstituzioa indarrean egon den ia 30 urteetan gertatutakoak ikusirik, Konstituzioa xedatu zenean onartu ziren ikuskera jakin batzuei buruz gogoeta egin eta ikuskera horiek berriro aztertzeaz gain, urteotan gauzatu den dezentralizazioranzko joerak banakoengan eragina duten eskubide asko eta asko (gure erakundeei dagokienez, gizarte arlokoak) autonomia erkidegoetako botereen esku utzi dituela jabetu gara.

Ondorioz, Estatuak alor jakin batzuetan dituen eskumenak hainbat autonomia erkidegotako autonomia estatutuek xedatzen dituzten eskumenen bitartez gauzatu behar izan dira: etxebizitza, hezkuntza, osasuna, gizarte zerbitzuak...

Ingurumari horretan, badirudi arrazoizkoa dela, arartekoen erakundeak askotara antolatzea ez ezik, baita antolamendu hori autonomia estatuaren ezaugarrietara egokitzea ere, alegia, lurralde egitura administratibo askotarikoak izatera autonomia erkidegoetako egitura politikoen artean.

Izan ere, arautegi jakin bat zegoen alor honetan hasiera batean: Arartekoari buruzko Lege Organikoa. Lege hori, baina, osatu egin behar izan zen berehala, arartekoen erakunde ugari izateari zentzuz heltzen saiatzearen, eta, gainera, orduan ez genuen egun izan badugun ikuspegi historikoa. Horrek guztiak harreman hauen bilakaera Espainiako Konstituziotik ondorioztatzen den lurralde antolamenduaren eredu berrira areago egokitzea galarazi du nolabait.

Azken batean, autonomia erkidegoen estatua eratu izanaren eta, Arartekoari buruzko Lege Organikoa onartu zenean, autonomia estatutuek antzeko erakundeak sortzea aurrez ikusi izanaren (eta gauzatu egin den aukera baten: halako erakundeak sortu eta ugaritzearen) ondorioz, konponbideak bilatu beharrean jarraitzen dugu, hala norbere eskumenak mugatzeko, nola erakundeek elkarrekin lan egiteko bideak aurkitzeko, herritarren eskubideak babesteko sistema koherente eta eragingarria antolatze aldera.

Alde horretatik, ez dirudi beharrezkoa denik gai honi buruz izan diren iritziak berriro ere errepikatzea, esan bezala, elkarren kontrakoak izan baitira, Espainiako Konstituzioko 54. artikulua inter-pretazioagatik funtsean, baina baita bertako xedapenak indarrean dagoen Arartekoari buruzko Lege Organikoaren bitartez garatzeko moduagatik; are gehiago, ez dirudi egokia denik eztabaida horretako argudio batzuk edo besteak errepikatzea ere. Nahikoa ezagunak dira honezkerok.

Aitzitik, gure ikuspuntuari eta egoerari esker, gai honen inguruko ikuskera askoz ere aberasgarriagoa eta, seguru asko, zuzen eta errealagoa emateko moduan gaude, gure ekarpenak eta iritziak gure erakundeen jardunaren (hainbatetan, urte luzeetakoaren) ondorioz eskuratu dugun esperientziaren fruitua direlako hain zuzen ere.

Ildo horretan, nabarmentzekoa da, erakundeotako batean izan duen esperientzia luzea dela-eta, Enric Barlett i Castellá jaunak Síndic de Greuges erakundeari buruz argitaratu duen lanean (zehazki, Espainiako arartekoarekiko harremanei buruzko atalean) esandakoa. Izan ere, erakunde horretan eman dituen urteetan ikusi duena xehe-xehe eta zehatz-mehatz azaldu du, joera dogmatiko edo teorikoagoek alderdi praktikoko hori alde batera uzten duten arren hainbatetan, eta, gainera, hainbat proposamen egin du, Espainiako arartekoaren eta autonomia erkidegoetako arartekoen eskumenak (batak zein besteak dituztenak) bestela banatzeko.

Egungo egoeraren arazoei buruz eman dituen argudio eta arrazoibide batzuk aipatzeko modukoa dira, egiazkoak dira eta.

Batetik, gure erakundeen aginpidea oso kalte-tua suerta daiteke Espainiako arartekoak euren eskumeneko esparruetan esku hartzen badu. Autonomia erkidegoetako arartekoen lana gutxietsi edo gaitzestetzat har lezakete hori bai ikuskatu beharreko administrazioek, bai babesten ditugun eskubideen jabe diren herritarrek, baina, aldi berean, Espainiako arartekoarentzat ere litzateke hori kaltegarria, arazo eta interferentzia horiek haren

aginpideari eginen lioketelako kalte herritarren eta administrazioen aurrean zilegitasun handiko arartekoa duten autonomia erkidegoetan.

Bestetik, ez da logikoa eta zentzuzkoa Espainiako arartekoak, Gorte Nagusietako mandatariak, bere eskumenak bere eskumeneko esparruaz harago hedatzea. Izan ere, mandatarien ikuskatze lanaren eta Parlamentuen kontrol politikoaren artean dagoen loturaren ondorioz, komenigarria da arartekoa duten autonomia erkidegoetako parlamentuek hark txostena aurkezten duenean jardutea politikoki dena delako administrazioa zuzentzen duen gobernuaren aurka.

Horretatik guztitik, eta botere publikoei berrikiago eskatzen hasi zaizkien printzipioetatik eta ikuskeretatik (hala nola, eragingarritasuna, dezentralizazioa, hurbiltasuna, berehalakotasuna, zalutasuna, malgutasuna eta arrazoizkotasun burokratikoak –Espainiako Konstituzioak horietako batzuk aldarrikatzen ditu– eskatzetik eta berrikiago sortu den beste batetik, ordezkapenetik, Batasuneko zuzenbideak erabakitzeko mailarik eragingarri eta komenigarriena aukeratzekoan ahalik eta eragingarritasun eta proportzionaltasun handiena lortzeko ezarri duenetik) ondorio bakarra atera daiteke, Konstituzioko 2. artikulua interpretazio sistematikoari jarraiki: Arartekoa hain neurri txikian arautuz, konstituziogileak irekita utzi zituen erakundea dena delako lege organikoaren bitartez garatzeko bide guztiak.

Ikuspegi horrekin bat, gogoan izan beharra dago, Espainiako Konstituzioak bermatzen dituen eskubideak urratzea dela-eta, autonomia erkidegoetako arartekoek ere izan behar dutela Konstituzioa jakin eta aplikatzeko betebeharra eta, horrenbestez, Konstituzioak herritarrei bermatzen dizkien eskubideak babesteko; izan ere, urratze horiei Espainiako arartekoak bakarrik egin diezaiekeela aurre esan izan da orain arte.

Horregatik guztiagatik, gogoeta egin behar dugu Espainiako arartekoa izaten jarraitzea merezi duen, eskumen orokorrak eta autonomia erkidegoetako arartekoaren eskumenekin bat egiten duten baina haien eraginik ez duten eskumenak dituela-eta, edo Espainiako arartekoaren eta, halakorik dagoen autonomia erkidegoetan, autonomia erkidegoetako arartekoaren arteko harremana eskumen printzipioaren edo, areago, lurraldearen gaineko ombudsman sistemaren inguruan ardaztu ez ote beharko litzatekeen. Azken batean, Espainiako Arartekoa Gorte Nagusien erakunde osagarria da eta autonomia erkidegoetako arartekoak autonomia erkidegoetako parlamentuenak dira, eta euren kontrol funtzioa erakunde horien eginkizun nagusien osagarria da; beraz, lotune berbera izan behar-

ko lukete agian ordezkatzeko dituzten biltzarren eta lantoki dituzten lurraldeetako eskumenekin.

Arartekoari buruzko apirilaren 6ko 3/1981 Lege Organikoa alferrik galdutako aukera izan zen alde horretatik, hasieran azaldu dugunez seguru asko, orduan ez genuelako egun izan badugun ikuspegi historikoa eta Espainiako arartekoaren eta autonomia erkidegoetako antzeko erakundearen arteko harremanak arautzen dituen azaroaren 6ko 36/1985 Legeak ere ez zituelako konpondu planteatutako arazoak. Hori dela-eta, Enric Barlettek aipatu lanean egiten dituen hausnarketei jarraiki, aztergai dugun auzi hau konpontzeko, arautegi hori (batik bat, 12. artikulua) aldatu egin behar da ezinbestean edo, bestela, aldaketa hori posible ez bada azkenean, bat egiten duten eskumenak behar bezala banatu behar dira, lankidetzaren bitartez betiere.

Lehenengo proposamenaren helburua Espainiako arartekoak arartekoa duten autonomia erkidegoetan autonomia erkidegoetako eta toki administrazioen jarduna ikuskitzeko eskumenak betetzeari uztea da, Konstituzio Auzitegiaren aurrean bere jurisdikzioaren zilegitasuna babestu arren, eta, hartara, Espainiako Konstituzioak Estatuaren eta autonomia erkidegoen artean banatzen dituen eskumenak errespetatzea.

Funtsean, Arartekoari buruzko Lege Organikoa ekarri zuen lege proposamenak gai honi buruz hasiera batean xedatzen zuena berreskuratuko litzateke horrela, Parlamentuko zuzemenek nabarmen aldarazi eta gaur egun dagoen moduan utzi zutena.

Uste dugu horixe dela irtenbiderik zuzen eta eragingarriena edo, bestela esan izan denez, biribilena, baina, azkenean aurrera eramanez ezin bada, ez litzateke baztertu behar eskumenak beste modu batera (baina antzera) banatzeko aukera. Horretarako, lankidetzaren bitartez esparrua erabili beharko litzateke, eta Espainiako arartekoak autonomia erkidegoetako arartekoaren esku utzi beharko luke hainbat eskumen baina, era berean, Espainiako arartekoaren antolamenduari eta funtzionamenduari buruzko erregelamenduko 24. artikulua ezabatu beharko litzateke aurrez, berriaz debekatzen duelako halakorik.

Are gehiago, lankidetzaren bitartez, Estatuak ararteko propioa duten autonomia erkidegoetan dituen administrazioen jarduna ikuskitzea dela eta ere ezar liteke lankidetzaren bitartez.

Edonola ere, planteamendu horien helburua, eta alor honetan egin litekeen planteamendu ororena, egungo egoera gainditzea baino ez da, arartekoaren askotariko erakundeak daudela, erakunde-

on baliabideak eta, are, elkarrekin lan egiteak sortzen dituen sinergiak ahalik eta modu eragingarrienean aprobetxatuz.

Azkenik, auzi hau konpontzeko bide bat aurkitzeko azken ekarpena egin nahian, badirudi ego-kia dela Kontu Auzitegiak autonomia erkidego bakoitzean dauden kanpoko kontrol erakundeekin dituen harremanen alorrean hartu diren neurriak ere aipatzea; izan ere, arazo hauek ez dagozko arartekoen erakundeen funtzionamenduari soilik, ikusiko dugunez.

Alde horretatik, Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoko 18. artikuluko Comptos Ganbera arautzen du, Nafarroan mendeetako tradizioa duen eta oso sustraituta dagoen erakundea, eta, haren bitartez, Foru Komunitateak arrazionaltasun handiagoa egokitu dio nolabait Kontu Auzitegiaren eta autonomia erkidegoetako kontrol erakundeen arteko harreman funtzionamendu ereduari.

Lehenik eta behin, esan beharra dago Comptos Ganbera izan zela, zalantzarik gabe, gairik polemikoenetako bat Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoa negoziatzeko prozesuan barrena, eta Espainiako eta Nafarroako negoziazio batzordeek hura lantze-ari eman behar izan ziotela denbora gehien Lege Organikoaren testua idazterakoan. Izan ere, bi batzordeak bat bazetozen ere kontabilitatearen gaineko erantzukizuna epaitu edo jurisdikzioa finkatzea Kontu Auzitegiari dagokiola, Estatuko ordezkariak ez zeuden ados foru sektore publikoko kontuen gaineko kontrola Comptos Ganberari bakarrik egokitzearekin.

Desadostasun hori Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoko 18. artikuluko hirugarren paragrafoaren bidez gauzatu zen konpromisozko formula baten bitartez gaudituz. Harekin bat, kontuak kontrolatzeko eskumenari kalterik egin gabe, Comptos Ganberak "bere jarduna Kontu Auzitegiari helarazi behar dio eta, era berean, Kontu Auzitegiak irizpena eta dagokion espedienteak igorri behar dizkio Nafarroako Parlamentuari, hark egoki deritzen neurriak har ditzan beharrezkoa izanez gero".

Formula horri esker, Kontu Auzitegiaren jarrera babestu zen batetik, Kontu Auzitegia Estatuko eta sektore publikoko kontuen kontrol erakundea dela onartu baitzen Comptos Ganberak bere jarduna hari helarazi beharra ezarri eta Auzitegiari jardun horri buruzko irizpena emateko aukera eskainiz.

Bestetik, Comptos Ganberaren eskumena ere babestu zen, foru sektore publikoko kontuak eta kudeaketa ekonomikoa kontrolatzekoa, Kontu

Auzitegiari haren jardunari buruzko irizpena emateko aukera eman baitzitzaion azkenean, baina ez, ordea, foru sektore publikoa zuzenean kontrolatzekoa. Gainera, Kontu Auzitegiak Nafarroako Parlamentuari igorri behar dio ematen duen irizpena –bide batez, esan beharra dago urte hauetan gutietan ez duela behin ere eman– eta, horrenbestez, hari besterik ez dagokio beharrezko jotzen dituen neurriak hartzeko eskumena.

Esan bezala, formula hori Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeko Lege Organikoko 18. artikuluan islatu da eta, gehiengoak baliozko eta onargarritzat hartu ostean, Kontu auzitegiaren funtzionamenduari buruzko apirilaren 5eko 7/1988 Legeko II. kapituluko (Kontu Auzitegiaren eta autonomia erkidegoetako kanpoko kontrol erakundeen arteko harremanei buruzko kapituluko) 29.2. artikulua neurri batean xedatu du.

Azken batean, ondorio bakarra atera daiteke ohar horretatik, eta aurrez Espainiako arartekoaren eta autonomia erkidegoetako arartekoen harremanen egungo antolamenduari buruz egin ditugunetatik: beharrezkoa da neurriak hartzea eskumenak modu eragingarrian banatu eta, euren eginkizunak betetzeko, arartekoen artean lankidetzara eragingarria sortzeko.

Era berean, erakundeei buruzko arautegirik esanguratsuenak erreformatzeko abiatu den hausnarketak gure eta Espainiako arartekoaren arteko harremanaren alderdi jakin batzuk hobetzeko balio beharko luke; izan ere, gaur egun dugun ikuspuntuarekin bat, esan liteke alor honetako arautegiak ez diela behar bezala heldu alderdi horiei eta ez dituela behar bezala konpondu.

Helburu hori lortu eta herritarren eskubideak babesteko eginkizun garrantzitsua ahalik eta modu eragingarrienean betetzearren egin dugu txosten edo hausnarketa hau azken gai honi buruz. Xumea da, baina edukiaz ziur gaude, eta espero dugu ahal bezain irtenbiderik onena aurkitzen lagunduko digula, gure erakundearen alderdi esanguratsu hau konpontzeko.

10.3. HAURRAK BABESTEKO LEGEARI BURUZKO PROPOSAMEN TXOSTENA

Abian jarri zenetik, arartekoak aparteko arreta eman dio hurren babesari eta, horregatik, haurrak laguntzeko foru legea osatzeko proposatu zuen 2004. urtean, eta haren oinarritzko ildoak buruzko proposamen zehatzak egin zituen.

Azkenean, 2005. urtean, Gobernuak foru legearen behin betiko proiektua igorri dio Nafarroako Parlamentuari.

Lege proiektuaren berebiziko garrantzia ikusirik, arartekoak egoki jo du erakundeak gaiari buruz duen iritzia ematea, eta zuzemenak egin ere egin ditu, ahalik eta adostasun handiena lortzeko haurrak babesteko lege proiektua onartzerakoan; izan ere, lege proiektua bideratu egiten ari zen orduan. Hori dela-eta, idatzia bidali dio Nafarroako Parlamentuko lehendakari Rafael Gurra Induráin jaunari, zuzenean esku har dezan eskatzeko, Parlamentuko taldeek azken ahalegina egin eta euren iritziek bat egin zezaten, ahal bezain legerik onenean adoste aldera. Edonola ere, ekimen honi buruzko xehetasun gehiago 4. atalean eman ditugu, haurren eskubideen zeharkako defentsari buruzkoan, eta, horregatik, ez ditugu berriro ere errepikatuko.

10.4. ARARTEKOARI BURUZKO FORU LEGEAREN ALDAKETA

Esan bezala, Foru Komunitateko arartekoa arautzen duen uztailaren 3ko 4/2000 Foru Legeko 2. artikulua aldatu da 2005. urtean eta, gure ustez, aldaketa hori funtsezkoa izan da, erakundeko burua aukeratzeko prozesuan du-eta eragina.

Izan ere, orain arte, Parlamentuko kideen hiru bosten behar ziren arartekoa izendatzeko baina, martxoaren 7ko 3/2005 Foru Legeak ekarri duen aldaketaren ondorioz, lehenengo bozketan gehiengo osoa izatea besterik ez da beharko aurrerantzean. Bigarren aldiz bozkatu behar izanez gero, berriz, nahikoa izanen da, hautagai bakarra badago, gehiengo soila izatea eta, bi hautagai badaude, besteak baino boto gehiago lortzea. Nolanahi ere, lege testu osoa I. eranskinean irakur daiteke.

10.5. ANTOLAKUNTZARI ETA FUNTZIONAMENDUARI BURUZKO ARAUTEGIAREN ONARPENA

Arartekoaren beraren proposamenari jarraiki, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren antolakuntzari eta funtzionamenduari buruzko erregelamendua onartu da 2005eko azaroaren 21ean egindako lan saioan eta, ondorioz, Nafarroako Parlamentuko Aldizkari ofizialean argitaratu da, 2005eko abenduaren 5ekoan (128. zenbakian), eta baita Nafarroako Aldizkari Ofizialean ere, 2005eko abenduaren 23koan (153. zenbakian). Edonola ere, urteko txosten honetako II. eranskinean txertatu dugu testu osoa.

Hartara, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoari buruzko uztailaren 3ko 4/2000 Foru Legeko lehenengo xedapen gehigarria bete da, Nafarroako arartekoaren proposamenari jarraiki, Nafarroa-

ko Parlamentuko Mahaiak Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren antolakuntzari eta funtzionamenduari buruzko erregelamendua onartu behar duela dioena.

Izan ere, erakundea martxan izan den lehenengo urteotan Arartekoari buruzko Foru Legeak egokitzen dizkion eginkizunak behar bezala betetzeko gutxieneko antolakuntzaren berri izan dugu eta, horri esker, antolakuntzari eta funtzionamenduari buruzko erregelamendua proposatzeko moduan egon gara, hasiera bateko antolakuntza eta funtzionamendu egitura ezarri ostean, egitura hori erakundeko buruak unean-unean egokien jotzen dituen ezaugarrietara egokitzearen, edozein aldaketa egiteko arautegia ere aldatu beharrik gabe.

Zehatz-mehatz, Nafarroako Parlamentuko Mahaiari proposatu zaion eta hark onartu egin duen eredia hainbat kapitulu osatzen dute: lehenengo xedapen orokorrekin eratzten dute, eta Arartekoari buruzko Foru Legeak erakundearen antolakuntzari buruz xedatzen dituen alderdirik esanguratsueni buruzkoa da; bigarren kapituluak haren eginkizunak eta eskumenak lantzen ditu, eta 4/2000 Foru Legeko aurreikuspenak zehaztu; jarraian, erakundearen egiturari (laguntzaileari, Koordinazioko eta Barne Araubideko Batzordeari, kexak bideratzeko prozedurari eta erakundearen zerbitzura dauden langileei) buruzko hainbat kapitulu ageri dira; eta, azkenik, arartekoaren araubide ekonomikoari buruzko bat.

Arartekoari buruzko Foru Legeak xedatzen duenaren aldean berrizailatzat jo litekeen alderdiei dagokienez, arautegiko 8. artikulua ezartzen duena aipa liteke lehenik eta behin; izan ere, arartekoak Parlamentuko osoko bilkuraren aurrean urteko txostenaren laburpena aurkeztu behar duela dio. Hartara, uztailaren 3ko 4/2000 Foru Legeko 36.1. artikuluko xedapenak gauzatzen ditu, haiei kontra egin ezean, eta antzeko erakundeetan jarraiki ohi zaion bidea ezarri.

Era berean, aipatzekoa da arautegiak Koordinazioko eta Barne Araubideko Batzordea izan beharra xedatzen duela, antzeko beste erakunde batzuetakoa bezalakoa; hain zuzen ere, Koordinazioko eta Barne Araubideko Batzordea Nafarroako arartekoa aholkatzeko erakundea da, eta erakundeko kargurik esanguratsuenak dituzten kideek osatzen dute, erantsi dugun testuan ageri denez.

Halaber, kexak bideratu edo ofizioz jardutea dela-eta, aipatu lege testuak xedatzen duen hainbat alderdi zehatzago finkatzen da, hala nola, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren ebaz-

penek forma aldetik bete beharreko baldintzak eta forma batzuen eta besteen arteko aldeak.

Alde horretatik, nabarmentzekoa da arategiak adiskidetze edo adoste formulak proposatzeko aukera ematen duela, kexak bizkor eta positiboki ebazte aldera, eta baita bitartekotza lanak egitekoa ere; izan ere, egiteko horiek guztiz barneratuta daude arartekoen lan esparruan, arartekoak funtsean erakundeen arteko lankidetzan oinarritzen diren erakunde beregain eta prestigiozkoak diren neurrian.

Azken bi atalak langileei eta araubide ekonomikoari buruzkoak dira, baina araubide ekonomikoa arautzen duen atalak ez dakar inolako berrikuntzarik, Nafarroako Parlamentuari aplikatu beharreko araubide berari lotzen zaiola eta.

Aitzitik, erakundeko plantilako langileen eta langile funtzionarioen aukeraketari eta izendapenari buruzko atalak planteatu planteatzen du berrikuntzarik. Izan ere, 4/2000 Foru Legearekin bat, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren erakundeko plantilako langileek eta langile funtziona-

rioek Nafarroako Gorteetako edo Nafarroako Parlamentuko plantilako langileen artean egon behar dute, eta arartekoari dagokio euren lanpostuak esleitzea.

Arautegiak, berriz, Nafarroako Parlamentuak erakundean lan egiten duten plantilako langileen eta langile funtzionarioen aukeraketa eta izendapen prozesuak Nafarroako arartekoaren esku utz ditzakeela dio, baina arartekoak prozesuon berri eman behar diola Parlamentuari, eginkizun horiek ordezkarietzazkoak direla eta alor honetan koordinazioa izan behar dela eta.

Ildo horretan, kontuan izan beharra dago arartekoak unean-unean behar dituen baliabide materialak (aurrekontua) eta giza baliabideak (langileak) erakundeko urteko aurrekontu proiektua Nafarroako Parlamentura igortzen duenean eskatu behar dituela. Horregatik, aurrekontu proiektuarekin batera erakundearen zerbitzura dauden langile guztien zerrenda ere bidali behar da, Nafarroako Parlamentuko Mahaiak bertako langileekin batera onar dezan.

11 KALITATEAREN EBALUAZIOA ETA HOBEKUNTZA

2003. urtean, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren erakundeko kalitate plana osatzeko lehenengo urratsak eman ziren eta, plan horren ondorioei jarraiki, honako ekimen hauek gauzatu ditugu aurten, gure zerbitzuak hobetze aldera:

Bulegoko Kalitate Batzordeak bilera egin du otsailean, eta hobekuntza talde biek 2004ko apirila eta ekaina bitartean egin zituzten lanak onartu ditu:

- Kexa espedienteak bideratzeari buruzkoa
- Herritarrak laguntzeari buruzkoa

Era berean, honako dokumentu hauek ere onartu dira:

- Lanpostuen zerrenda
- Baimenak, lanak, etab. bideratzeko orriak
- Bekaduna Hartzeko Eskuliburua (behin-behinekua)
- Harrera eta laguntza fitxa

Halaber, Batzordeak Bulegoak jorratzen dituen prozesuetan lan egiten jarraitzea erabaki du, eta honako alor hauei heltzea planteatu:

- Zerbitzuen inbentarioa egin eta erakundeko zerbitzuen gutuna osatzeari
- Ebaluazio galdeketa berriro diseinatu eta hobetzeari
- Kexak eta iradokizunak aurkezteko sistema ezartzeari
- Inguruneak eta gizartea osatzen dituzten sektoreak identifikatzeari

Zuzendaritza Batzordeak, ordea, inguruneak eta gizartea osatzen dituzten sektoreak identifikatzea atzeratu eta beste esparru batzuei ekitea erabaki du ondoan:

- Herritarrak Laguntzeko Taldea sendotu eta hobekuntza proposamenak egiteari
- Barne komunikazioa hobetzeari

11.1. HERRITARRENTZAKO LAGUNTZA HOBETZEKO TALDEAREN PROPOSAMENAK

2005eko azken hiru hilabeteetan Herritarrentzako Laguntza Hobetzeko Taldea sortu da, ematen dugun laguntzaren kalitatea hobetu eta herritarrak erakundera errazago jo dezaten bideratzearen. Taldeak proposatu dituen ondorio eta neurri batzuk abian daude jada, eta beste batzuk 2006. urtean jarri dira martxan.

Hobekuntza taldeak eginiko proposamenak

- Atea zabalik utzi eta inor sartu ahala hots egitea
- Ordutegia eta egutegia sarreran (eta web gunean) azaltzea
- Hautsontzia izatea sarreran
- Erantzungailu automatikoa izatea
 - Ordutegiari buruzko informazioa ematea, doakoa izatea, etab.
 - Izena eta telefono zenbakia emateko aukera eskaintzea, deia bihurtze aldera
 - Deiak departamentuetara desbideratzeko sistema izatea
- Zuzenean Laguntzeko Bulegoa seinalatzea
- Berehalako laguntza ematea (lanpetuta egonez gero, aholkulariari deitzea)
- Langileen izen-abizenak adieraztea norbere mahaian
- "Herritarrak Zuzenean Laguntzeko Bulegoa" izena aldatzea
- Euskaraz laguntzea
- Liburuxka orokorra hobetzea
 - Nahitaez sinatu behar izatea
 - Zer dokumentu aurkeztu behar diren argitzea
 - Kexak posta elektronikoko bidez aurkeztea
 - Urtebete baino gehiago igaro ez izatea
 - Telefono deia doakoa izatea, etab.
- Arartekoarekiko elkarrizketa eskatzeko prozedura argitzea
 - Banakakoak kexa gisa eta aholkulariaren bitartez bideratzea
 - Taldekakoak Kabinete Batzordearen bitartez bideratzea
- Kexak onartzeko irizpide homogeenak ezartzea
 - Sinadurarik ez dutenak direla eta
 - Posta elektronikoko bidez aurkezten direnak direla eta
 - NAREN fotokopia eranstea dela eta
- Arartekoarekiko elkarrizketak jakinaraztea
 - Aurrez ikusi direnak, espedientea ateratzea dela eta

- Egindakoak, jardun gisa erregistratzea dela eta (nork?)
- Idatzien formatua hobetzea
 - Letra handitzea, tarte handiagoak uztea, etab.

11.2. ZERBITZUEN GUTUNA

Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren zerbitzuen gutuna osatzen hasi gara, erakundeak erabiltzaileei bermatu behar dien gutxieneko kalitatea eta zalutasuna ezartzeko: erantzun bitartean gehienez igaro daitekeen tarte, bana-banako laguntza, etab. Espero dugu 2006ko azken sei hilabeteetan beteko dugula helburu hori.

11.3. BEKADUNA HARTZEKO ESKULIBURUA

Bekaduna Hartzeko Eskuliburuaren behin-behineko bertsioa osatu dugu, erakundera biltzen diren langile berriei emateko. Dokumentu horren bitartez, erakundearen eginkizunak eta prozedurak zein diren argitzeaz gain, langileen organigrama eta aplikazio informatikoari buruzko eskuliburua azaltzen dira.

11.4. BARNE KOMUNIKAZIOAREN HOBEKUNTZA

2005. urtearen amaieran, albisteak emateko barne sistema sortu da Bulegoko langileentzat.

Sistema horren helburua erakundeko langileen eta Zuzendaritza Batzordearen arteko elkarriketa birtuala bideratzea da, haiek egoki jotzen dituzten irizkiak eta iradokizunak azal ditzaten.

Albisteak emateko barne sistema Intranet sistema da, eta ezagutza banatu beharraren ikuspegiari jarraiki antolatu da; hau da, guztiak dira informazio hartzaile eta igorle eta, horrenbestez, guztiak argitara ditzakete interesgarri jotzen dituzten gertakariak eta, baldin badagokio, banatzea merezi duten dokumentuak.

Gainera, sistema hau erakundeak epe laburrean eta epe luzean finkatzen dituen helburuak jakinarazteko bitarteko eragingarria ere bada, hiru hilean behin helburuei buruz egiten diren bilerak osatzen dituena.

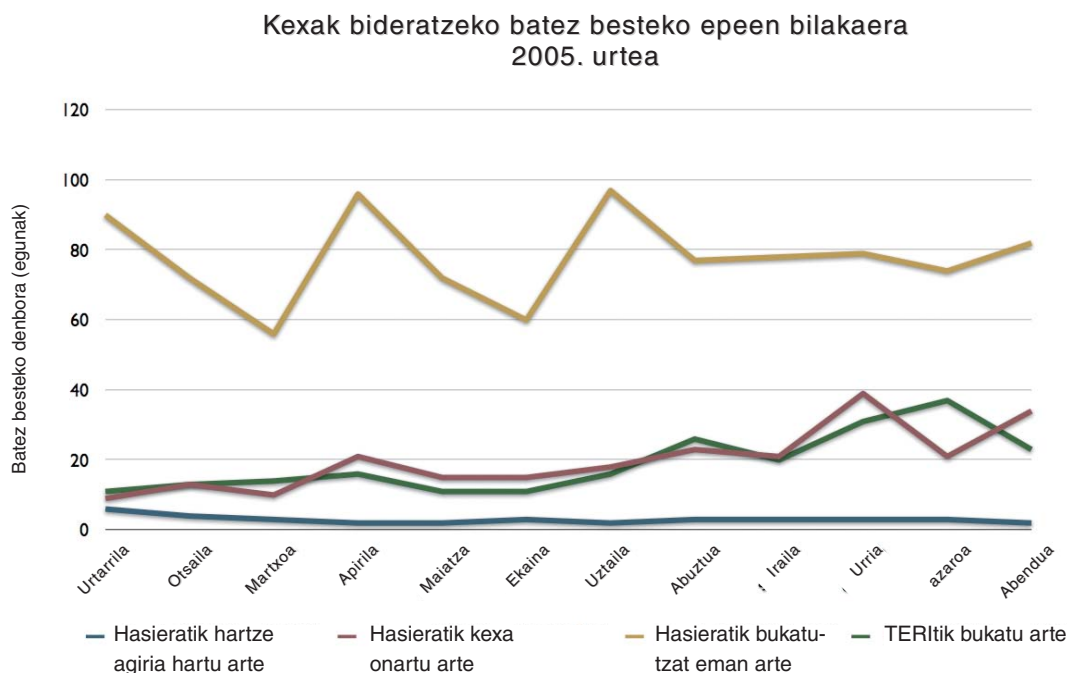
11.5. KEXAK BIDERATZEKO EPEEN MURRIZKETA

Ondoko taulak erakusten duenez, 2005. urtean amaitutzat eman diren kexak bideratzeko batez besteko epea nabarmen hobetu da 2004. urtean amaitutzat eman ziren kexak bideratzeko batez besteko epearen aldean. Zehatz-mehatz, espediente bat abiatzen denetik amaitu egiten den arte igaro den denbora 77,3 egunekoa izan da batez beste; hau da, aurreko urtekoa baino % 31 laburragoa:

	2004	2005	05/04 aldaketaren %
KEXAK BIDERATZEKO DENBORA			
HASIERATIK herritarrak hartze AGIRIA hartzen duen arte	7,7	3,3	% -57
HASIERATIK kexa bideratzeko ONARTZEN den arte	21,6	21,6	% 0
Administrazioaren TXOSTENA hartzen denetik espedientea AMAITUTZAT ematen den arte	41,9	18,3	% -56
Espedientea HASI egiten denetik AMAITUTZAT ematen den arte	112,5	77,3	% -31

Adierazle horiek nahiko egonkorak izan dira urtean barrena kexak bideratzeko batez besteko epeak direla-eta, baina tarteko epeak (kexak bideratzeko onartu eta azken txostena egitekoak) luza-

tu egin direla antzematen da. Luzapen hori ez da kezagarria, baina bada zaintzeko modukoa eta, hain zuzen ere, urteko azken hiru hilabeteetan kexa gehiago hartzearen ondorio izan da.

11.6. ERAKUNDEAREN BALIAGARRITASUNAREN ETA ERAKUNDEARI BURUZKO IRITZIAREN EBALUAZIOA

Aurrez ikusitakoari jarraiki, Informazio Bulegoak hartzen dituen pertsonak eta kekek aurkezten dituztenek betetzen dituzten galdeketak berriro ere diseinatu ditugu, herritarrek erakundeak ematen dituen zerbitzuei buruz duten iritzia ebaluatze aldera.

Bi inkesta anonimo egiten dira horretarako:

- Informazio Bulegora jotzen duten herritarrei
- Administrazioaren aurkako keken bat formalizatzen dutenei

Informazio Bulegoak hartzen dituen herritarrentzako inkesta

Inkesta hau Informazio Bulegoan hartzen diren herritar guzti-guztiei eskura ematen zaien galdeketaren bitartez egiten da, eskaintzen diren zerbitzuen kalitateari buruzko iritziaren berri izatearen.

Intimitatea eta anonimotasuna bermatze aldera, gune jakin bat egokitu da inkesta betetzeko, eta postontzi bat inkesta uzteko.

Informazio Bulegoaren helburua herritarrek planteatzen dituzten galdera eta zalantza guztiak erantzutea da, eskubideak jakinaraztea, erakundeak esku hartzeko aukeren berri ematea eta, beharrezkoa bada, keka idazten laguntzea.

Administrazioaren aurkako keken bat formalizatzen dutenentzako inkesta

Aurrekoaz gain, inkesta egiten zaie arartekoaren aurrean administrazioaren aurkako kekek aurkezten dituzten herritarrei, euren iritzia eman dezaten.

Inkesta hau posta bidez helarazten da keka espedientea amaitutzat eman ostean, hots, Arartekoaren Bulegoak dena delako ebazpena eman eta keka aurkeztu duenari administrazioak ebazpen hori onartu egin duen ala ez jakinarazi ondoren.

Inkestaren emaitzak hobeto ulertzeko, kontuan izan beharra dago arartekoak hainbat ebazpen mota eman dezakeela keka baten ondorioz. Bate-tik, keka funsduna edo funsgabea den erabaki behar du; funsduna bada, gomendioa edo legezko betebeharren gogorarazpena egin diezaike administrazioari.

Era berean, gogoan izan behar da arartekoaren ebazpenak ez direla lotesleak berez eta, horrenbestez, administrazioek onartu edo ezetsi egin ditzaketela.

Nola izan duzu Nafarroako arartekoaren erakundearen berri?

Erakundera jo duen herritar kopuruaren erdiak ia (% 48k) komunikabideen bitartez izan du haren berri, eta % 17k, senitartekoaren edo ezagunen bidez.

HERRITARREK ERAKUNDEAREN BERRI IZAN DUTEN BIDEA	
Komunikabideak (prentsa, irratia, telebista...)	% 48,0
Senitartekoak eta ezagunak	% 17,3
Administrazioaren baten aholkua	% 7,8
Lehenago ere Erakundearekin harremanetan izana	% 5,6
Bestelakoak	% 21,2
Guztira	% 100,0

Nafarroako Arartekoaren Bulegoak emandako informazioa baliagarria dela uste al duzu?

Nafarroako Arartekoaren Informazio Bulegoak hartu dituen pertsonen % 96,4k eman dieten informazioa baliagarria edo oso baliagarria izan zaiela uste dute.

INFORMAZIOAREN BALIAGARRITASUNA	Informazio Bulegoa
1. Oso baliagarria	% 50,9
2. Baliagarria	% 45,4
3. Ez oso baliagarria	—
4. Batere baliagarria ez	—
Zuri	% 3,6
Guztira	% 100,0

Informazio Bulegora jo ondoan, aldatu al da Nafarroako arartekoak esku hartzeko aukerei buruzko zure iritzia?

Informazio bulegora jo dutenen erdiak (% 50,9k) ikusi dute Nafarroako arartekoaren aukerak aurrez uste baino handiagoak direla, baina % 12,7ri kontrakoa gertatu zaie, arartekoak esku hartzeko aukerak uste baino txikiagoak direla ohartu baitira.

ESKU HARTZEKO AUKERAK	Informazio Bulegoa
Espero baino handiagoak	% 50,9
Espero baino txikiagoak	% 12,7

Eginkizunak ezagutzen zituen	% 14,6
Eginkizunak ez zituen ezagutzen	% 18,2
Zuri	% 3,6
Guztira	% 100,0

Zer moduzkoak iruditu zaizkizu Nafarroako Arartekoaren Bulegoak emandako tratua, adierazitako interesa eta egindako zuzemenak?

Arartekoaren aurrean kexaren bat bideratu duten pertsonen % 79,8k "ontzat edo oso ontzat" jo dute Arartekoaren Bulegoak eman dien tratua eta adierazi duen interesa, eta proportzio hori % 100ekoa ere izan da Informazio Bulegoan bertan izan direnen artean.

EMANDAKO TRATUA	Informazio Bulegoa	Amaitutzat eman diren kexak
1. Oso ona	% 81,8	% 50,4
2. Ona	% 18,2	% 29,4
3. Hala-moduzkoa		% 9,2
4. Txarra		% 6,1
5. Oso txarra		% 3,8
Zuri		% 1,5
Guztira	% 100,0	% 100,0

Argi eta modu ulerterrazean informatu zaituztela uste al duzu?

Arartekoaren aurrean kexaren bat bideratu duten pertsonen % 80,2k "argitzat edo oso argitzat" jo dute Arartekoaren Bulegoak eman dien informazioa, eta proportzio hori % 98,2koa ere izan da Informazio Bulegoan bertan izan direnen artean.

EMANDAKO INFORMAZIOA	Informazio Bulegoa	Amaitutzat eman diren kexak
1. Oso argia	% 70,9	% 38,2
2. Argia	% 27,3	% 42,0
3. Ulertzeko modukoa	% 1,8	% 6,1
4. Ez oso argia ez		% 9,2
5. Batere argia		% 3,1
Zuri		% 1,5
Guztira	% 100,0	% 100,0

Zer moduzkoa iruditu zaizu kexa aurkeztu zenuenetik prozesua amaitu den arte igaro den denbora?

Herritarren % 56,5ek "arrazoizkotzat" dute euren kexa espedientea bideratzen eman den denbora; % 25,2k, "laburtzat edo oso laburtzat"; eta % 16,8k, "luzetzat edo oso luzetzat".

KEXAK BIDERATZEKO DENBORA	Amaitutzat eman diren kexak
1. Oso luzea	% 6,9
2. Luzea	% 9,9
3. Arrazoizkoa	% 56,5
4. Laburra	% 18,3
5. Oso laburra	% 6,9
Zuri	% 1,5
Guztira	% 100,0

Otik 10era, nola kalifikatuko zenuke oro har erakundeak zure arazoa dela-eta esku hartu duen modua?

Erakundearen esku-hartzeari buruz duten iritzia Otik 10era bitarteko nota baten bitartez kalifikatzeko eskatzen zaie herritarrei, eta honako hau izan da emaitza:

KALIFIKAZIO OROKORRA (Otik 10era)	Informazio Bulegoa	Amaitutzat eman diren kexak
1. Oso argia	8,2	6,8

Pentsatzekoa denez, kexa aurkeztu dutenek ematen duten nota orokorra oso baldintzatuta dago azken ebazpenak arrazoa ematen dien ala ez. Ildo horretan, ondoko taulak erakusten duenez, administrazioak arazoi ematen badio erreklamatzailerari erakundeak esku hartzearen ondorioz, erakundeari buruzko nota oso ona (8,5 puntukoa) da. Legezko eskakizunak betetzen ez dituztela edo erakundeko zerbitzu juridikoek administrazioak inolako irregulartasunik egin ez duela antzematzen dutela-eta, kexa onartu egiten ez bada, berriz, nota oso eskasa (4,9 puntukoa) da. Beste egoera batzuen gaineko kalifikazioa, azkenik, tartekoa da.

KALIFIKAZIO OROKORRA, KEXARI BURUZKO AZKEN EBAZPENAREN ARABERA	Amaitutzat eman diren kexak
Administrazioak erreklamatzaileraren argudioak onartu ditu arartekoak esku hartu ondoren	8,5
Administrazioak arazoa konpontze-bidean dagoela jakinarazi dio arartekoari	6,8
Kexa aztertu ostean, arartekoak erabaki du ez dagoela irregulartasunik, edo administrazioak ez du onartu	5,5
Arartekoak ez du kexa bideratzeko onartu, ez duelako igarri irregulartasunik edo ez direlako bete legezko eskakizunak	4,9
Guztira	6,8

Alde horretatik, gogoan izan beharra dago legediak xedatzen duela Nafarroako arartekoak ezin duela esku hartu partikularren arteko auzietan, administrazioako agintarien aurrean azalduta-koetan, agintarion eskumenekoetan eta epaileen esku daudenetan. Halaber, ezin ditu onartu egilearen datuak ageri ez dituzten kexak.

Arartekoak esku hartzeak arazoa konpontzen lagundu duela uste al duzu?

Herritarren % 59,5ek arartekoaren esku hartzea arazoa konpontzeko "nahiko edo oso baliagarria" izan dela uste dute; % 33,9k, aldiz, uste dute ez dela oso baliagarria izan edo, are, ez dela baterere baliagarria izan.

ESKU-HARTZEAREN BALIAGARRITASUNA	Amaitutzat eman diren kexak
Oso edo nahiko baliagarria	% 61,3
Ez oso baliagarria edo baterere ez	% 33,9

Gomendatuko al zenuke Nafarroako arartekoarengana jotzeko?

Kexaren bat aurkeztu duten pertsonen % 75,6k Nafarroako arartekoarengana jotzeko aholkatuko liekete beste pertsona batzuei, baina % 21,4k, berriz, ez;

Informazio Bulegora jo duten pertsonen artean, bestalde, % 98,2k zerbitzua erabiltzeko gomendatuko liekete beste pertsona batzuei.

GOMENDATU EGINEN LUKE	Informazio Bulegoa	Amaitutzat eman diren kexak
1. Bai	% 98,2	% 75,6
2. Ez		% 21,4
Zuri	% 1,8	% 3,1
Guztira	% 100,0	% 100,0

12 INFORMAZIO EKONOMIKOA**12.1. 2005eko AURREKONTUAREN LIKIDAZIOA****2005eko EKITALDIKO AURREKONTUEN BETETZEA AGERTZEN DUEN TXOSTENA**

Nafarroako Arartekoaren 2005eko ekitaldiko aurrekontuen likidazioa dela-eta, honako hau adierazi beharrean gaude:

1. 2005. urterako hasierako kredituak 977.590,00 eurokoak izan dira eta, 26.513,25 euroko aurrekontu aldaketak (2004ko ekitaldiko kredituen soberakinak) gehituz gero horri, 1.004.103,25 euroko behin betiko aurrekontua edo aurrekontu bateratua dugu.

Kredituen soberakinen % 21,64 ekitaldiko gastu arruntak finantzatzeko erabili dira, eta % 73,42, berriz, altzariak eta leihoak erosteko.

2. Gastuen aurrekontua (aitorturiko betebeharrak) 810.861,71 eurokoa izan da. Hau da, betetze maila % 80,75koa izan da.

3. Diru sarreraren aurrekontua (aitorturiko eskubi-de garbiak) 980.943,17 eurokoa izan da, eta errealizazio maila, % 97,69koa.

4. Aurrekontuaren likidazioak 196.594,71 euroko finantziazio superabita eman du.

2005eko ekitaldian zehar eginiko gastuak honako aurrekontu egiturari jarraiki sailkatzen dira, eurotan:

Eragiketa mota	Behin betiko kredituak	Aitortutako betebeharrak	BETETZEAREN %
Eragiketa arruntak	884.572,53	777.436,39	% 87,89
Kapital eragiketak	119.530,72	33.425,32	% 27,96
GUZTIRA	1.004.103,25	810.861,71	% 80,75

2005eko ekitaldian, eragiketa arruntaren aurrekontu betetzearen maila % 87,89koa izan da –gastuen egoera orriko I.-V. kapituluak– eta kapital eragiketen betetzeak % 27,96 egin du.

Eragiketa mota	Behin betiko kredituak (1)	Hitzartutako kredituak (2)	(1)/(2)
Eragiketa arruntak	884.572,53	884.459,71	% 99,99
Kapital eragiketak	119.530,72	119.530,72	% 100,00
GUZTIRA	1.004.103,25	1.003.990,43	% 99,99

2005eko ekitaldian, eragiketa arruntak egiteko hitzartutako kredituen ehunekoa % 99,99koa izan da –gastuen egoera orriko I.-V. kapituluak–, eta kapital eragiketak egiteko hitzartutakoa, % 100ekoa

Aurrekontuaren betetzea aztertuko dugu jarraian, kapitulu ekonomikoen arabera.

A) GASTUEN EGOERA

I. KAPITULUA. LANGILERIA GASTUAK

Aurrekontu bateratua 528.955,63 eurokoa izan da, hots, gastuen egoera orriaren % 65,23. Aitorturiko betebeharrak 528.955,63 eurokoak izan dira, eta aurrekontu betetzearen mailak aurrekontu bateratuaren % 100 egin du.

II. KAPITULUA. ONDASUN ARRUNTETAKO ETA ZERBITZUETAKO GASTUAK

Aurrekontuan gastu hauetara bideraturiko diru kopurua 333.039,75 eurokoa izan da, hots, gastuen aurrekontuaren % 33,17. eta betetzea % 68,43koa izan da. 2005eko ekitaldian II. kapitulu-an hitzartutako kredituen ehunekoa kapitulu horretako aurrekontu bateratuaren % 99,97koa izan da.

Erakundearen funtzionamendurako beharrezkoak diren zenbait gastu sartzen dira kapitulu honen barnean, hala nola, bulegoko materiala, komunikazioak, beste enpresa batzuek eginiko lanak, askotariko gastuak, etab.

IV.KAPITULUA TRANSFERENTZIA ARRUNTAK

Behin betiko kredituak 22.577,15 eurokoak izan dira, hots, gastuen aurrekontuaren % 2,25. Errealizazio maila, berriz, % 91,14koa izan da, praktikan diharduten ikasleei dagozkien kopuru-engatik gehienbat, Nafarroako Unibertsitateko Praktika Juridikoko Eskolarekin eta Nafarroako Unibertsitate Publikoko Universidad-Sociedad Fundazioarekin sinaturiko lankidetzak hitzarmenei jarraiki.

VI. KAPITULUA. INBERTSIO ERREALAK

Aurrekontu bateratua 54.820,58 eurokoa izan da eta, hortaz, kapitulu honek gastuen aurrekontuaren % 5,46 hartu du.

Betetzea % 60,97koa izan da. 2005eko aurrekontuan sartu beharreko kapitulu honetako kredituak 21.395,26 eurokoak izan dira. 2005eko ekitaldian VI. kapitulu-an hitzartutako kredituen ehunekoa kapitulu horretako aurrekontu bateratuaren % 100ekoa izan da.

Kapitulu honetako kreditu gehienak arartekoaren bulegoak egokitzeko eta zenbait altzari, informazioa prozesatzeko tresneria eta liburuak erosteko erabili dira.

VII. KAPITULUA KAPITAL TRANSFERENTZIAK

Aurrekontuaren betetzea ikusirik ekitaldiaren amaieran, eta Toki Administrazioari Departamentu-arekin bi erakundeon egoitza girotzeko lanak egiteko sinatutako hitzarmena ikusirik, 2005eko soberrakinen transferentziak egin behar izan dira, 2006ko ekitaldi ekonomikoko aurrekontuko aurreikuspenekin (42.000 euroekin) batera, lanen kostuari aurre egiteko; izan ere, diru kopuru osagarri bat bideratu behar izan da 2006. urtean egitekoak diren lanen kostua (116.769 euro) ordaintzeko.

Aurrez, “Kapital transferentziak” izeneko 7000 saila sortu behar izan da 2005eko ekitaldiko aurrekontuan, transferentzia horiek hartzeko. Hain zuzen ere, zenbateko bateratua 64.710,14 eurokoa izan da, eta zenbateko horren % 100 2006ko aurrekontuan txertatu da.

B) DIRU SARRERAK

Arartekoaren diru sarrerak, aurrekontuaren likidazioari buruzko tauletan ikus daitekeenez, Foru Ogasunetik jasotako transferentzien ondorio dira nagusiki: ekitaldian izandako diru sarrera guztien % 98,89 osatzen dute.

Egiaztatu dugu arartekoaren aurrekontuaren betetzearen inguruko egoera orriak eta aurrekontuz kanpoko eragiketek 2005eko ekitaldiko jardue-ra guztia islatzen dutela.

GASTUEN AURREKONTUAREN LIKIDAZIOA

2005eko ekitaldia

	HASIERA BATEKO AURREIKUSPENAK	BEHIN BETIKO AURREIKUSPENAK	AITORTURIKO BETEBEHAR GARBIAK
Kapitulua: 1. LANGILERIA GASTUAK	581.990,00	528.955,63	528.955,63
Kapitulua: 2. ONDASUN ARRUNTETAKO ETA ZERBITZUETAKO GASTUAK	330.000,00	333.039,75	227.903,61
Kapitulua: 4. TRANSFERENTZIA ARRUNTAK	24.000,00	22.577,15	20.577,15
Kapitulua: 6. INBERTSIO ERREALAK	35.500,00	54.820,58	33.425,32
Kapitulua: 7. KAPITAL TRANSFERENTZIAK	0,00	64.710,14	0,00
Kapitulua: 8. AKTIBO FINANTZARIOAK	6.000,00	0,00	0,00
Kapitulua: 9. PASIBO FINANTZARIOAK	100,00	0,00	0,00
GUZTIRA	977.590,00	1.004.103,25	810.861,71

DIRU SARREREN AURREKONTUAREN LIKIDAZIOA

2005eko ekitaldia

Kapitulua	Deskripzioa	HASIERA BATEKO AURREIKUSPENAK	BEHIN BETIKO AURREIKUSPENAK	AITORTUTAKO ESKUBIDE GARBIAK
3	TASAK ETA BESTELAKO DIRU SARRERAK	100,00	100,00	1.229,43
4	TRANSFERENTZIA ARRUNTAK	935.740,00	935.740,00	935.742,00
5	ONDAREZKO DIRU SARRERAK	150,00	150,00	21,36
7	KAPITAL TRANSFERENTZIAK	39.002,00	39.002,00	39.000,00
8	AKTIBO FINANTZARIOAK	2.498,00	29.011,25	4.950,38
9	PASIBO FINANTZARIOAK	100,00	100,00	0,00
	GUZTIRA	977.590,00	1.004.103,25	980.943,17

GASTUEN AURREKONTUAREN LIKIDAZIO XEHEA

2005eko ekitaldia

I. kapitulua

LANGILERIA GASTUAK	Hasierakoak	Behin betikoak	Aitortutako betebehar garbiak
ARARTEKOAREN ORDAINSARIA	68.980,00	69.676,59	69.676,59
BEHIN-BEHINEKO LANGILEEN ORDAINSARIAK	229.043,00	229.377,59	229.377,59
FUNTZIONARIOEN ORDAINSARIAK	113.764,00	114.190,39	114.190,39
KONTRATUDUN LANGILEEN ORDAINSARIAK	39.229,00	37.346,32	37.346,32
ENPRESAREN KONTURAKO GIZARTE SEGURANTZA	110.738,00	78.364,74	78.364,74
1. KAPITULUKO FUNTSA	20.236,00	0,00	0,00
I. kapitulua, guztira	581.990,00	528.955,63	528.955,63

II. kapitulua

ONDASUN ARRUNTETAKO ETA ZERBITZUETAKO GASTUAK	Hasierakoak	Behin betikoak	Aitortutako betebehar garbiak
HARI MUSIKALA	500,00	470,42	470,42
ERAIKINEN ETA BESTE ERAIKUNTZA			
BATZUEN KONP., MANT. ETA KONTS.	14.000,00	32.641,22	29.829,65
MAKINEN ETA INSTALAZIOEN KONP., MANT. ETA KONTS.	3.500,00	4.172,50	3.705,94
INFORMAZIOA PROZESATZEKO			
TRESNERIAREN KONP. ETA KONTS.	6.000,00	6.400,00	6.245,83
BESTE IBILGETU BATZUK KONP. ETA KONTS.	750,00	750,00	750,51
INBENTARIATU EZIN DEN BULEGO MATERIALA	18.000,00	10.200,00	16.343,07
BULEGOKO TRESNERIA, MATERIAL ORDEZGARRIA	1.500,00	1.500,00	253,25
PRENTSA, ALDIZKARIAK ETA BESTELAKO ARGITALPENAK	4.700,00	4.700,00	3.841,21
TELEFONO BIDEZKO KOMUNIKAZIOAK	12.000,00	11.324,50	11.324,50
POSTA ETA TELEGRAFO BIDEZKO KOMUNIKAZIOA	4.900,00	4.900,00	8.301,21
ASEGURU PRIMAK	5.000,00	5.000,00	4.442,36

ARARTEKOA	4.000,00	1.942,85	1.925,45
ORDEZKATZE LANETAKO ETA PROTOKOLOKO EGINKIZUNAK	6.600,00	5.518,84	2.037,34
ARARTEKOAREN BIDAIA OFIZIALAK	9.200,00	9.180,92	9.180,92
EKIMEN OROKORRAK ETA ZABALKUNDEKOAK	36.800,00	39.549,79	9.209,32
BILERAK ETA HITZALDIK ANTOLATZEA	44.100,00	43.509,79	7.568,51
LIBURUAK ETA BESTELAKO ARGITALPENAK			
ARGITARATZEKO GASTUAK	35.000,00	37.987,00	24.337,71
INFORMAZIO AGENTZIAK	500,00	500,00	0,00
GARBIKETA ZERBITZUAK	13.600,00	13.600,00	11.837,40

TREBAKUNTZA IKASTAROKAK	3.000,00	1.600,00	0,00
NPAO EUSKARATZEKO LANAK	30.000,00	25.440,24	16.409,38
EGINDAKO BESTE LAN BATZUK	50.100,00	50.100,00	40.146,12
HORNIGAIK	10.000,00	10.000,00	7.207,77
ORDEZKO MATERIALAK	500,00	500,00	522,02
GARBIKETARAKO MATERIALA	1.000,00	1.000,00	1.275,09
JANTZIAK	750,00	750,00	0,00
BESTELAKO GASTU ARRUNTAK	1.500,00	1.500,00	2.436,95
ZERBITZUKO LANGILEEN DIETAK ETA BIDAIA GASTUAK	11.000,00	6.801,68	6.578,08
LANPOSTUAK BETETZEKO SARIAK ETA GASTUAK	1.500,00	1.500,00	1.723,60
II. kapitulua, guztira	330.000,00	333.039,75	227.903,61

IV. kapitulua

TRANSFERENTZIA ARRUNTAK	Hasierakoak	Behin betikoak	Aitortutako betebeharrak
PARTIKULARRENTZAKO KALTE-ORDAINAK ETA GASTUAK	1.000,00	0,00	0,00
BESTE ERAKUNDE BATZUEKIKO HITZARMENAK	22.500,00	22.577,15	20.577,15
IRABAZI ASMORIK GABEKO			
ERAKUNDEENTZAKO TRANSFERENTZIAK	500,00	0,00	0,00
IV. kapitulua, guztira	24.000,00	22.577,15	22.577,15

VI. kapitulua

INBERTSIO ERREALAK	Hasierakoak	Behin betikoak	Aitortutako betebeharrak
ERAIKINAK	7.500,00	15.395,51	9.834,69
MAKINAK ETA INSTALAZIOAK	2.000,00	2.000,00	0,00
BULEGOKO ALTZARIAK	7.500,00	18.925,07	14.425,07
INFORMAZIOA PROZESATZEKO TRESNERIA	12.000,00	12.000,00	2.867,01
LIBURUAK ETA BESTELAKO ARGITALPENAK EROSTEA	6.500,00	6.500,00	6.298,55
VI. kapitulua, guztira	35.500,00	54.820,58	33.425,32

VII. kapitulua

KAPITAL TRANSFERENTZIAK	Hasierakoak	Behin betikoak	Aitortutako betebeharrak
KAPITAL TRANSFERENTZIAK	0,00	64.710,14	0,00
VII. kapitulua, guztira	0,00	64.710,14	0,00

VIII. kapitulua

AKTIBO FINANTZARIOAK	Hasierakoak	Behin betikoak	Aitortutako betebeharrak
ETXEBIZITZARAKO MAILEGUAK	3.000,00	0,00	0,00
SOLDATA AURRERAKINAK	3.000,00	0,00	0,00
VIII. kapitulua, guztira	6.000,00	0,00	0,00

IX. kapitulua

PASIBO FINANTZARIOAK	Hasierakoak	Behin betikoak	Aitortutako betebeharrak
FIDANTZAK ETA GORDAILUAK ITZULTZEA	100,00	0,00	0,00
IX. kapitulua, guztira	100,00	0,00	0,00

GUZTIRA	977.590,00	1.004.103,25	810.861,71
----------------	-------------------	---------------------	-------------------

12.2. NAFARROAKO COMPTOS GANBERAREN TXOSTENA

Arartekoaren kontu orokorra (2005eko ekitaldia)
2006ko apirila

AURKIBIDEA

- I. Helburua eta norainokoa.
- II. Iritzia.
 - II.1. 2005eko aurrekontuaren betetze maila.
 - II.2. Ondare-egoera.
 - II.3. Legezkotasuna.
- III. Finantzen egoera-orriak.
 - III.1. 2005eko ekitaldiko gastuen eta dirusarren aurrekontuaren likidazioa.
 - III.2. Egoeraren balantzea 2005eko abenduaren 31n.
 - III.3. Emaizten kontua eta emaitzen banaketa.

I. Helburua eta norainokoa

Nafarroako Comptos Ganbera arautzen duen abenduaren 20ko 19/1984 Foru Legeari jarraituz, 2006ko jarduketa-programaren barruan sartu da arartekoaren fiskalizazio txostena egitea, 2005eko ekitaldiari buruzkoa.

Lan horrek ondoko helburuak ditu:

- 1. helburua. Arartekoaren gastuen eta dirusarren aurrekontuaren betetze mailak 2005eko ekitaldian egindako eragiketak behar bezala islatzen dituela egiaztatzea.
- 2. helburua. Ondare-egoeraren agerpena 2005eko abenduaren 31ko datan.
- 3. helburua. Fiskalizazioaren xede den jarduerari aplikatzekoa zaion legezkotasun printzipioa bete ote den egiaztatzea.

Metodologiari dagokionez, lortu nahi diren helburuak aintzat harturik, Comptos Ganbera honek erabili ohi dituen auditoria prozedurak eta programak erabili ditugu, bere Auditoria Gidan jasota

dituenak eta Espainiako estatuko Kanpo Kontrolerako Organo Publikoak Koordinatzeko Batzordeak sektore publikoaren auditoriarako onetsiriko arau eta printzipioei jarraituz garatuta daudenak.

Azterketa-lana 2006ko martxoan egin zuten auditoretzako teknikari batek eta auditore batek osatutako taldeak, Comptos Ganberako zerbitzu juridiko, informatiko eta administratiboen laguntzarekin.

Eskertu nahi dugu arartekoaren bulegoko langileen laguntza, lan hau egitea erraztu duelako.

II. Iritzia

Eginiko fiskalizazioaren esparruan, arartekoaren 2005eko ekitaldiko aurrekontuaren likidazioaren egoera-orria aztertu dugu. Haren ardurapean egina da, eta txosten honetako III. atalean jaso dugu.

Eginiko azterketan oinarrituz, hona gure iritzia:

II.1. 2005eko aurrekontuaren betetze maila

2005eko aurrekontuaren likidazioaren egoera-orriak behar bezala jasotzen du ekitaldi horretan egindako jarduera.

II.2. Ondare-egoera

Egoera-balantzeak behar bezala agertzen du finantza eta ondare-egoera 2005eko abenduaren 31n.

II.3. Legezkotasuna

Oro har, arartekoaren jarduera ekonomiko-finantzarioa legezkotasun-printzipioari jarraituz egin da.

Auditore Jesús Muruzabal Lerga jauna da lan hau egitearen arduraduna, eta berak proposaturik eman da txosten hau, indarreko araudiak ezarritako tramiteak bete ondoren.

Iruñean, 2006ko apirilaren 24an

Lehendakaria,

Luis Muñoz Garde

III. FINANTZEN EGOERA-ORRIAK**III.1. 2005eko EKITALDIKO GASTUEN ETA DIRUSARREREN AURREKONTUAREN LIKIDAZIOA**

Gastuen kapitulu ekonomikoen arabera

	Hasierako aurrekontua	Aldaketak	Behin betiko aurrekontua	Aitorturiko betebeharrak	Ordaindurikoa	Ordaintzeke (emaitzak)
1. Langileria gastuak	581.990,00	-53.034,37	528.955,63	528.955,63	528.955,63	0,00
2. Ondasun arruntak eta zerbitzuak erostea	330.000,00	3.039,75	333.039,75	227.903,61	210.225,67	17.677,94
4. Transferentzia arruntak	24.000,00	-1.422,85	22.577,15	20.577,15	19.177,15	1.400,00
6. Inbertsio errealak	35.500,00	19.320,58	54.820,58	33.425,32	29.938,12	3.487,20
7. Kapital-transferentziak	0,00	64.710,14	64.710,14	0,00	0,00	0,00
8. Aktibo finantzarioak	6.000,00	-6.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9. Pasibo finantzarioak	100,00	-100,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gastuak, guztira	977.590,00	26.513,25	1.004.103,25	810.861,71	788.296,57	22.565,14

Dirusarrerren kapitulu ekonomikoen arabera

	Hasierako aurrekontua	Aldaketak	Behin betiko aurrekontua	Aitorturiko eskubideak	Kobraturikoa	Kobratzeke
3. Tasak eta bestelako dirusarrerak	100,00	0,00	100,00	1.229,43	1.229,43	0,00
4. Transferentzia arruntak	935.740,00	0,00	935.740,00	935.742,00	935.742,00	0,00
5. Ondare-dirusarrerak	150,00	0,00	150,00	21,36	21,36	0,00
7. Kapital-transferentziak	39.002,00	0,00	39.002,00	39.000,00	39.000,00	0,00
8. Aktibo finantzarioak	2.498,00	26.513,25	29.011,25	4950,38	4950,38	0,00
9. Pasibo finantzarioak	100,00	0,00	100,00	0	0	0,00
Dirusarrerak, guztira	977.590,00	26.513,3	1.004.103,3	980.943,17	980.943,17	0,00

III.2. EGOERAREN BALANTZEA 2005eko ABENDUAREN 31n

AKTIBOA

Kt.	Kontzeptua	2005	2004	10> >
	IBILGETUA	251.779,82	222.644,88	29.134,94
	IBILGETU MATERIALA	243.360,24	211.434,92	31.925,32
202	Eraikuntzak	40.791,27	30.956,58	9.834,69
203	Makinak, instalazioak eta tresneria	38.487,17	38.487,17	0,00
205	Altzariak	76.258,97	61.833,90	14.425,07
206	Informazioa prozesatzeko tresneria	69.438,67	68.071,66	1.367,01
208	Bestelako ibilgetu materiala	18.384,16	12.085,61	6.298,55
	IBILGETU EZ-MATERIALA	8.419,58	8.419,58	0,00
215	Aplikazio informatikoak	8.419,58	8.419,58	0,00
	IBILGETU FINANTZARIOA	0,00	2.790,38	-2.790,38
254	Epe luzera emandako maileguak	0,00	2.790,38	-2.790,38
	AURREKONTUKOAK EZ DIREN ZORDUNAK	0,00	2.160,00	-2.160,00
561	Aurrerakinak eta epe motzeko maileguak	0,00	2.160,00	-2.160,00
	FINANTZA- KONTUAK	253.217,56	89.502,01	163.715,55
570	Kutxa	234,99	297,40	-62,41
571	Bankuak eta kreditu-erakundeak	252.982,57	89.204,61	163.777,96
	AKTIBOA, GUZTIRA	504.997,38	314.306,89	190.690,49

PASIBOA

Kt.	Kontzeptua	2005	2004	Aldaketa,
	ONDAREA ETA ERRESERBAK	444.908,54	251.318,13	193.590,41
100	Ondarea	251.779,82	224.804,88	26.974,94
1291	Atxikitako funtsak, sartzeko daudenak (Aplikatzeko)	193.128,72	26.513,25	166.615,47
	EPE LABURREKO ZORRAK	60.088,84	62.988,76	-2.899,92
400	AITORTURIKO BETEBEHARREN HARTZEKODUNAK, INDARREKO EKITALDIA	22.565,14	24.030,48	-1.465,34
401	Aitorturiko betebeharren hartzekodunak, ekitaldi amaitua	0,00	0,00	0,00
	ZORRAK ENTITATE PUBLIKOekin	37.523,70	38.958,28	-1.434,58
4750	PFEZgatik hartzekodun den Ogasun Publikoa	25.105,80	0,00	25.105,80
4751	Eskubide pasiboengatik hartzekodun den Ogasun Publikoa	473,48	0,00	473,48
4759	Foru Ogasun publikoa, kreditu itzulketako hartzekoduna	3.465,99	30.867,27	-27.401,28
477	Gizarte Segurantza hartzekoduna	8.478,43	8.091,01	387,42
	JASOTAKO GORDAILUAK ETA FIDANTZAK	0,00	0,00	0,00
520	Epe laburreko fidantzak	0,00	0,00	0,00
	PASIBOA, GUZTIRA	504.997,38	314.306,89	190.690,49

III.3. EMAITZEN KONTUA ETA EMAITZEN BANAKETA

2005eko ekitaldiko emaitza arrunten kontua (eurotan)

Gastuak	2005	2004
Langileen gastuak	541.699,67	531.471,7
Kanpoko lan, hornikuntza eta zerbitzuak	215.159,57	292.838,7
Transferentzia arruntak	20.577,15	26.909,5
Ekitaldiko emaitza arruntak (etekin arrunta)	198.556,40	56.021,5
Guztira	975.992,79	907.241,5
Dirusarrerak	2005	2004
Interesak	21,36	23,8
Kapital-transferentziak	39.000,00	51.230,00
Transferentzia arruntak	935.742,00	855.381,00
Bestelako ohiz kanpoko dirusarrerak		0,4
Bestelako dirusarrerak	1.229,43	606,10
Guztira	975.992,79	907.241,38

2005eko ekitaldiko emaitzen banaketa

Kontzeptua	Euroak
Ekonomia eta ondare emaitza (1)	198.556,40
(+) Kreditu sarrerak (2)	26.513,25
(-) Ondare-gehikuntzak (3)	-28.474,95
Inbertsioak:	33.425,32
Aktibo eta pasibo finantzarioen alde garbia:	-4.950,38
EKONOMIA ETA ONDARE EMAITZA DOITUA (4)	196.594,72
(-) Atxikitako funtsak, 2006an sartzeko daudenak	193.128,72
OGASUN PUBLIKOARI ITZULI BEHARREKO FUNTSAK	3.465,99

(1) Ekitaldiko emaitza arruntak, kontu horretara doazen gastuen eta dirusarrearen arteko aldea

(2) 2005eko kreditu-gehikuntzak, kreditu-gerakinaren bidez finantzatuak.

(3) Ondare-gehikuntzak, ekitaldiko inbertsioen zenbatekotik heldu direnak, eta aktibo eta pasibo finantzarioen aldaketa garbiak

(4) Ekitaldiko finantza-superabita, aurrekontuaren likidazioaren egoera-orriarena

12.3. 2006ko AURREKONTUA

Nafarroako Foru Komunitateko arartekoari buruzko uztailaren 3ko 4/2000 Foru Legearen 43. artikulua, erakundearen aurrekontuari dagokionez, xedatzen du erakundeko buruak aurrekontu proiektu edo proposamen bat prestatu behar duela urtero, Parlamentuaren aurrekontu g

Ildo horretan, erakundeak 2006ko ekitaldirako aurrekontu proiektua prestatu du, 1.047.367 euro egiten duena guztira gastuak eta diru sarrerak barne.

Dokumentuak erakundearen seigarren aurrekontu aldiko jardunaren jarraibide izatea du xede, eta aurreko ekitaldiko garapenaren azterketan eta 2005-2007 hiru urteko planeko xedapenetan oinarrituta egin da batik bat.

Besteak beste, honako hauek dira ildo nagusiak:

– Erakundearen egoitza hartzen duen eraikina girotzeko beharrezko inbertsioari aurre egiteko aurreikuspenak xedatzen ditu.

Behin hasiera bateko hazkundearen (dela langileen kopuruarenaren, dela baliabide materialen kopuruarenaren) eta erakundea hartzen duten bulegoak egokitu ostean, 2006ko aurrekontu proiektuaren arabera, gastua % 4,31 handituko da 2005eko aurrekontu bateratuaren aldean, inbertsio errealei buruzko atalean (VI. kapituluaren) 42.000 euro esleitu direla-eta erakundearen egoitzako girotze sistema berritzeko lanei aurre egiteko; bederen, horixe erabaki du eraikinaren jabeak, Nafarroako Gobernuak (zehazkiago, Toki Administrazio Departamentuak).

Zenbateko hori erakundeak eraikineko bi solairu hartzen dituela-eta ordaindu behar duen inbertsioaren zatiari aurre egiteko erabiliko da eta, oraingoan, behin-behinekoa baino ez da, Departamentuak lan osoak hainbat urtetan barrena eginen direla ikusi baitu aurrez.

Alde horretatik, zenbateko hori aurkezten ari garen aurrekontu proiektutik kanpo utziko bagenu, aurrekontua 2005. urteko aurrekontuaren antzekoa izanen litzateke; izan ere, 2005. urtean ez da hazkunderik izan gastuen alorrean 2004ko aurrekontu bateratuaren aldean.

– Erakundean lan egiten duten pertsonen kopurua berbera izanen da

Aurreko proiektuaren ildo berean, orain aurkezten dugunak langileei buruzko I. kapituluaren dagozkion aurreikuspenak, eta asmoa II. kapituluaren gastuak bateratzea da. Bi kapituluak oso gutxi hazi dira aurreko ekitaldiko aurrekontuaren aldean,

eta hazkunde hori langileen ordainsariak handiagotzeko aurreikuspenaren eta hornitzaileek ematen dituzten zerbitzuen eta hornigaien prezioak handitu izanaren ondorio izan da.

I. kapituluari, langileria gastuei dagokionez, langile kopurua ez da handitu, eta langileen kostuak 2006ko ekitaldirako aurrez ikusitako lansarien hazkundea adina bakarrik handiagotuko dira. Hau da, egun erakundean lan egiten duten pertsonen kopuruak berbera izaten jarraituko du.

– Gastu arrunten kapituluak berdintzen jarraituko dute

Ondasun arrunten eta zerbitzuen alorreko gastuei buruzko II. kapituluari dagokionez, arartekoak aurrera egiteko beharrezko gastuak finkatu eginen direla iragarri da. Izan ere, eraikina mantentzearekin lotutako gastuek (komunitateko gastuek) gora eginen dute 2006. urtean, Nafarroako Gobernu Toki Administrazio Departamentuak (eraikinaren jabeak) egin dituen lanen eta lan horiek egungo auzo komunitateko gastuen banaketan duten eraginaren ondorioz.

II. kapitulu honetako 2265 –zenbait gastu–, 2266 –jarduera orokorrak eta zabalkundekoak–, 2266 –bilerak eta hitzaldiak antolatzea– eta 2267 –liburuak eta bestelako argitalpenak argitaratzeko gastuak– sailetan esleitutako zenbatekoek, aurreko urteetan bezala, agertzen dute zer kopuru bideratzen diren erakundeak egiten dituen jardueren artean kanpoan oihartzunik handiena dutenei aurre egiteko. Hain zuzen ere, ordezkartza gastuen zenbatekoak 2005eko ekitaldiko zenbatekoen berberak izanen dira; alegia, ez dira handiagotuko.

2271 –garbiketa zerbitzuak– eta 2279 –eginiko beste zenbait lan– sailei dagokionez, berriz, kontratatutik ditugun zerbitzuei aurre egiteko zenbatekoak ematen dituzte, hala nola, garbiketa, aholkularitza eta plangintza orokorra, itzulpen arruntak eta laguntza informatikoa.

– Diru sarrerak

Diru sarrerei dagokionez, Nafarroako Gobernutik hartutako transferentziak (bai gastu arruntetarakoak, bai kapital gastuetarakoak) nabarmendu behar ditugu, bai eta arartekoaren erakundeko zenbait langileri emandako maileguen kuotak itzultzeko aurreikuspena ere.

– Plantila organikoa

Azkenik, langileei dagokionez, esan dugu dagoeneko ez dela hazkunderik izan egun erakundean lan egiten duten pertsonen kopuruan. Hala ere, aurrekontu proiektuei erakundeko plantila organikoari buruzko proposamena eransten diegu

la-eta, berau osatze aldera, esparru juridikoko goi mailako teknikari postua txertatu dugu bertan; hain zuzen ere, postu hori aldizka agertu izan da arartekoak 2002tik 2005era aurkeztu dituen aurrekontuetan, kontratudun langileei buruzko atalean bada ere.

Laburbilduz, erakundearen beharretara egokitutako aurrekontu proiektu edo proposamena planteatu dugu, erakundeak 2005-2007 aldirako presatutako hiru urteko planeko xedapenei jarraiki.

2006ko GASTUEN AURREKONTUA KAPITULUEN ARABERA

AZALPENA	2003ko PROIEKTUA	%, GUZTIRA
I. KAPITULUA – LANGILERIA GASTUAK	603.314	% 57,60
II. KAPITULUA – ONDASUN ARRUNTETAKO ETA ZERBITZUETAKO GASTUAK	345.920	% 33,03
IV. KAPITULUA – TRANSFERENTZIA ARRUNTAK	27.333	% 2,61
VI. KAPITULUA – INBERTSIO ERREALAK	64.700	% 6,18
VIII. KAPITULUA – AKTIBO FINANTZARIOAK	6.000	% 0,57
IX. KAPITULUA – PASIBO FINANTZARIOAK	100	% 0,01
GUZTIRA	1.047.367	% 100,00

2006ko GASTUEN AURREKONTU XEHEA

KODE EKONOMIKOA				IZENDAPENA		SAILA	AZALPENA	GAIA	KAPITULUA
C.C.	Kap.	Gaia	Azalp.	Saila		GUZTIRA	GUZTIRA	GUZTIRA	GUZTIRA
1000	1				LANGILERIA GASTUAK				603.314
		10	100	1000	GOI KARGUDUNAK Goi kargudunen lansariak Arartekoaren lansariak	71.116	71.116	71.116	
		11	110	1100	BEHIN-BEHINEKO LANGILEAK Behin-behineko langileen lansariak Behin-behineko langileen lansariak	237.112	237.112	237.112	
		12	120	1230	FUNTZIONARIOAK Funtzionarioen lansariak Funtzionarioen lansariak, guztira	123.274	123.274	123.274	
		13	131	1310	KONTRATUDUN LANGILEAK Aldi baterako kontratudun langileak Aldi baterako kontratudun langileen lansariak	42.219	42.219	42.219	
		16	160	1600 1604	GIZARTE SEGURANTZAKO KUOTAK, PRESTAZIOAK ETA GASTUAK Kuotak Gizarte segurantza I. kapituluko funtsa	112.508 17.086	129.594	129.594	
1000	2				ONDASUN ARRUNTETAKO ETA ZERBITZUETAKO GASTUAK				345.920
		20	203	2032	ERRENTAMENDUAK Makineriaren eta instalaz. errentamendua Hari musikala	515	515	515	
		21	212	2120	KONPONKETAK ETA KONTSERBAZIOA Eraikinen eta beste eraikuntzen konp.eta konts. Eraikinen konp., konts.eta mant.	15.500	15.500	27.105	
			213	2130	Makinen, instalazioen eta tresnen konp.eta konts. Makinen, instalazioen eta tresnen konp.eta konts.	3.605	3.605		
			216	2160	Informazioa prozesatzeko tresneriaren konp. eta konts. Informazioa prozesatzeko tresneriaren konp. eta konts.	7.000	7.000		
			219	2190	Beste ibilgetu material batzuen konp. eta konts. Beste ibilgetu material batzuen konp. eta konts.	1.000	1.000		
		22	220	2200 2201 2202 222 2220 2221 224 2243 226 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268	MATERIALA, HORNIGAIK ETA BESTE. Bulegoko materiala Inbentariatu ezin den bulegoko materiala edo bulegoko material arrunta Bulegoko tresneria, material ordezgarria Prentsa, aldizkariak eta aldizkako bestelako argitalpenak Komunikazioa Telefono bidezko komunikazioa Posta eta telegrafo bidezko komunikazioa Aseguru primak Aseguru primak Zenbait gastu Arartekoa Gizarte eta protokolo lanak Arartekoaren bidaia ofizialak Ekimen orokorrak eta zabalkundekoak Bilerak eta hitzaldiak antolatzea Liburuak eta bestelako argitalpenak argitaratzeko gastuak Informazio agentziak	18.000 1.600 4.850 12.360 7.000 8.000 8.000 4.000 6.600 35.000 30.000 36.050 1.000	24.450 19.360 8.000 121.850	305.800 9.200	

KODE EKONOMIKOA				IZENDAPENA		SAILA	AZALPENA	GAIA	KAPITULUA
C.C.	Kap.	Gaia	Azalp.	Saila		GUZTIRA	GUZTIRA	GUZTIRA	GUZTIRA
				227	Beste enpresa batzuek egindako lanak		117.930		
				2271	Garbiketa zerbitzuak	14.000			
				2272	Trebakuntza ikastaroak	3.000			
				2278	NPAO euskaratzeko lanak	31.000			
				2279	Egindako beste lan batzuk	69.930			
				228	Hornigai osagarriak		14.210		
				2280	Hornigaiak	10.000			
				2282	Ordezko materialak	515			
				2284	Garbiketarako materiala	1.400			
				2285	Jantziak	750			
				2287	Beste gastu batzuk	1.545			
		24		240	BESTELAKO KALTE-ORDAINAK			12.500	
				2401	Zerbitzuetako langileentzako kalte-ordainak	11.000	12.500		
				2402	Zerbitzuetako langileen sariak eta bidaia gastuak	1.500			
				2402	Lanpostuak betetzeko sariak eta gastuak	1.500			
1000	4				TRANSFERENTZIA ARRUNTAK				27.333
		48		481	TRANSFERENTZIA ARRUNTAK			27.333	
				4810	Partikularrentzako kalte-ordainak eta gastuak	1.000	1.000		
				482	Beste erakunde batzuekiko hitzarmenak		25.833		
				4820	Beste erakunde batzuekiko hitzarmenak	25.833			
				483	Beste erakunde batzuei egindako transferentziak		500		
				4830	Irabazi asmorik gabeko erakundeei egindako transferentziak	500			
1000	6				INBERTSIO ERREALAK				64.700
		60		602	INBERTSIO BERRIKO PROIEKTUAK			64.700	
				6020	Eraikinak eta bestelako eraikuntzak	1.000	1.000		
				603	Eraikinak		43.000		
				6031	Makinak, instalazioak eta tresnak	1.000			
				6032	Instalazioak eta makinak	42.000			
				605	Egoitza (Nafarroako Gobernuaren eraikina)		2.000		
				6050	girotzea	2.000			
				606	Altzariak eta lanabesak		12.000		
				6060	Bulegoko altzariak	12.000			
				608	Bulegoko altzariak		6.700		
				6083	Informazioa prozesatzeko tresneria	6.700			
				6083	Informazioa prozesatzeko tresneria				
				6083	Bestelako ibilgetu materiala				
				6083	Liburuak eta bestelako argitalpenak erostea				
1000	8				AKTIBO FINANTZARIOAK				6.000
		82		822	MAILEGUAK EMATEA			6.000	
				8224	Epe ertainera eta luzera emandako maileguak eta aurrerakinak		6.000		
				8225	Etxebizitzarako maileguak	3.000			
				8225	Soldata aurrerakinak	3.000			
1000	9				PASIBO FINANTZARIOAK				100
		93		930	ITZULKETAK			100	
				9300	Fidantzak itzultzea		100		
				9300	Hartutako fidantzak eta gordailuak	100			
					GASTUEN AURREKONTUA, GUZTIRA	1.047.367	1.047.367	1.047.367	1.047.367

2006ko GASTUEN AURREKONTUA, KAPITULUEN ARABERA

AZALPENA	2005eko PROIEKTUA	%, GUZTIRA
III. KAPITULUA – TASAK ETA BESTELAKO DIRUSARRERAK	100	% 0,01
IV. KAPITULUA – TRANSFERENTZIA ARRUNTAK	976.317	% 93,22
V. KAPITULUA – ONDAREZKO DIRUSARRERAK	150	% 0,01
VII. KAPITULUA – KAPITAL TRANSFERENTZIAK	68.202	% 6,51
VIII. KAPITULUA – AKTIBO FINTZANTZARIOAK	2.498	% 0,24
IX. KAPITULUA – PASIBO FINANTZARIOAK	100	% 0,01
GUZTIRA	1.047.367	% 100

2006ko DIRU SARREREN AURREKONTU XEHEA

KODE EKONOMIKOA		IZENDAPENA			AZPIAZALPENA	AZALPENA	GAIA	KAPITULUA
C.C.	Kap.	Gaia	Azalp.	Azpiazal.	GUZTIRA	GUZTIRA	GUZTIRA	GUZTIRA
1000	3							100
		39					100	
			399					
				3990		100		
1000	4							976.317
		40					976.317	
			400					
				4000		976.317		
						976.317		
1000	5							150
		52					150	
			520					
				5200		150		

KODE EKONOMIKOA		IZENDAPENA			AZPIAZALPENA	AZALPENA	GAIA	KAPITULUA
C.C.	Kap.	Gaia	Azalp.	Azpiazal.	GUZTIRA	GUZTIRA	GUZTIRA	GUZTIRA
1000	7							68.202
				KAPITAL TRANSFERENTZIAK				
		70		NAFARROAKO GOBERNUAREN			68.202	
			700	KAPITAL TRANSFERENTZIAK				
				Nafarroako Gobernuaren		68.202		
				transferentzia arruntak				
			7000	Gastuen kap. (VI+VIII+IX) –	68.202			
				diru sarrereren kap. (VIII+IX)				
1000	8							2.498
				AKTIBO FINANTZARIOAK				
		82		EMANDAKO MAILEGUEN ITZULKETAK			2.398	
			821	Epe ertainera eta luzera				
				emandako maileguak itzultzea		2.398		
			8214	Etxebizitza maileguen kapital itzulketak	670			
			8215	Soldata aurrerakinen itzulketak	1728			
		87		DIRUZAINZAKO SOBERAKINAK			100	
			870	Diruzaintzako soberakinak		100		
			8700	Diruzaintzako soberakinak	100			
1000	9							100
				PASIBO FINANTZARIOAK				
		93		HARTUTAKO GORDAILUAK				
				ETA FIDANTZAK			100	
			931	Hartutako fidantzak eta gordailuak		100		
			9310	Hartutako fidantzak eta gordailuak	100			
				DIRUSARREREN AURREKONTUA, GUZTIRA	1.047.367	1.047.367	1.047.367	1.047.367

13. LANGILEEI BURUZKO INFORMAZIOA

13.1. ARARTEKOAREN BULEGOKO PLANTILA ORGANIKOA 2005. URTEAN

2005. urtean Nafarroako Arartekoaren Bulegoan lan egin duten langileen plantila organikoaren osaera aurreko urteetako berbera izan da; hau da, lau aholkulariz eta arartekoaren beraren idazkari batez osatuta egon da. Lanpostu horiek guztiak

izendapen librekoak dira, eta funtzionarioei gorde-tako postuak, berriz, administrazio kudeaketako teknikari bat, bi administrari eta gelazain bat dira.

2005eko langileen plantila organikoa Nafarroako Parlamentuko Mahaiaren erabakiaren bidez onartu da, 2005eko urtarrilaren 24ko bilkuran, eta Nafarroako Parlamentuko Aldizkari Ofizialean argitaratu, 2005eko urtarrilaren 26an (4. zenbakian).

LANPOSTUA	KOPURUA	ARAUBIDE JURIDIKOA	MAILA	IZENDAPEN LIBREA	BATERA-EZINTASUNA	LAN-POSTUA	MAILARENGATIKO OSAGARRIA
Arloko aholkulari arduradunak	2	C	-	X	-	-	-
Aholkulari teknikoak	2	C	-	X	-	-	-
Arartekoaren idazkaria	1	G	-	X	-	-	-
Administrazio kudeaketako teknikaria	1	F	B	-	35	24	-
Administraria	2	F	C	-	-	39,18	12
Gelazaina	1	F	D	-	-	29,5	15

F: funtzionarioa

C: arartekoaren bulegoko behin-behineko kargua, izendapen librekoa

G: kabineteko behin-behinekoa, izendapen librekoa

2005. urtean langile finkoek betetzeke egon diren postuei dagokienez, administrazio kudeaketako teknikariarena eta gelazainarena izan dira, behin-behinean kontratatutako langileek bete baituzte 2003ko uztailaren 1etik behin betiko bete artean.

Dena dela, abenduaren 23an, Nafarroako Arartekoaren Bulegoan lan egin behar duen administrazio kudeaketako teknikariaren lanpostua betetzeko oposizioko ariketak amaitu ostean, oposizioko epaimahaiak Jorge Balduz Gil jauna proposatu du lanpostu hori betetzeko, hautagai horrek lortu duela-eta notarik onena, eta pentsatzekoa da 2006ko lehenengo hiru hilabeteetan hasiko dela lanean.

13.2. 2005eko ABENDUAREN 31n ARARTEKOAREN BULEGOAN LAN EGITEN ZUTEN PERTSONEN ZERRENDA

Langileen zerrenda hau 2005eko abenduaren 31n egin dela-eta, Nieves Sáinz de Vicuña andrea ageri da bertan administrazio kudeaketako teknikari gisa baina, ordutik aurrera, Jorge Gil Balduz jauna arituko da lanpostu horretan.

Era berean, Inés Monreal Azkarate andrea ageri da, goi mailako teknikari gisa, baina postu hori ez da 2005eko plantila organikoaren barnean sartzen; gainera, Ines Monreal andrea zerbitzuaren beharrei erantzuteko sinatutako kontratuaren ondorioz jardun da lanpostu horretan. Azkenean, postu hori 2006ko plantila organikoaren barnean txertatu da; hain zuzen ere, Nafarroako Parlamentuko Mahaiak finkatu du, 2006ko urtarrilaren 23ko lan saioan.

ERAKUNDEAN LAN EGITEN DUTEN PERTSONEN ZERRENDA

Arloko aholkulari arduradunak	Enrique Mateo Sanz Luis Gabilondo Pujol
Aholkulari teknikoak	Gloria Arancón Largo Julián Manteca Pérez
Arartekoaren idazkaria	Luis Fernández Paredes
Goi mailako teknikaria	Inés Monreal Azcárate
Administrazio kudeaketako teknikaria	Nieves Sáinz de Vicuña Gil
Administrariak	Celina Echeverría Uhalte Mar Laínez Gil
Gelazaina	Javier Larraya Reta

14. 2006. URTEKO PLANGINTZA ETA HELBURUAK

2001. urtean abian jarri zenetik, lan ildo askotan aritu da erakunde gazte hau, eta lorpen batzuk ere erdietsi ditu, baina hobetu beharreko alorrak nabarmengarriak dira. Alde horretatik, herritar askok eta askok (batik bat, ahulenek) ez dute haren berri, eta beste askok ez dakite zer espero harengandik. Horrenbestez, beharrezkoa da gure gizarte sarea hedatzea, herritarren eskariak gehiago eta hobeto antzeman eta gure eragingarritasuna eta prozedurak hobetzeko, herritarren eskubiak hobeto babeste aldera.

Batetik, gauzatu dugun hiru urteko planak, "Hazi eta aritu" lelokoak, hainbat ekimen ikusten ditu aurrez, arartekoarengana jotzeko aukerak (batez ere, ahulenenak) benetakoak izan daitezten.

Hiru urteko plan horrek barne arloan ere proposatzen du hainbat ekimen erakundearen eragingarritasuna handiagotu eta kalitate plana gauzatzeko, herritarren iritzia hobetzarren, eta, horretarako, erakundea osatzen dugun guztion esku-hartzean oinarritu gara.

Bestetik, txosten bereziak egin eta ofizios jarri dutea bere burua aurreranzkotzat duen erakundeak jarraitu behar duen oinarritzko beste ildoetako bat da, halako erakundea ezin baita zain egon; aitzitik, kexak aurkezteko mugak ere dituzten taldeengan eragina duten aparteko babesgabetasun egoerei aurrea hartu eta egoerok ikertu egin behar ditu. Hain zuzen ere, horixe da haurren, ezinduen, mendekotasun egoeran dauden zaharren, eta abarren egoera.

Illo horretan, haurren babesari ematen diogun garrantzia berebizikoa dela nabarmendu beharrean gaude, uste baitugu egungo gizarteak "ez duela errespetatzen haurrek gizarte ingurune hezitzaile eta segurua izateko eskubidea" eta guztion erantzukizuna dela egoera hori aldatzea, eta, hori dela-eta, 2006ko helburu askok eta askok talde hori izanen dute norentzako. Izan ere, gure kezka helarazi behar diogu gizarteari komunikabideetako eduki jakin batzuek haurrengan duten eragina dela-eta; guraso asko seme-alaben hezkuntza prozesuan parte hartzen ez dutela ohartarazi; gure ardura adierazi bizikidetasunaren egungo egoera dela eta haurrek indarkeria eta drogak gero eta lehenago erabiltzen dituztela eta... Haurrak arriskuan jartzen dituzten egoerei aurrea hartzeko beharrezko politikak ezarri eta beharrezko neurriak hartzea administrazio publikoei dagokiela nabarmendu behar dugu eta, azken batean, haiei dago kiela haurren babesa bermatzeko gizarte baliabideak ezartzea familiarterako euskarriak huts egiten

ditutenean. Zoritxarrez, gero eta berri gehiago helitzen zaizkigu alor honetako baliabideen eta kontrol sistemen eskasiaz, baina gaiari buruzko txosten bereziaren egiaztatu beharko dugu hori.

Azkenik, arartekoaren beste ildo estrategikoe-tako bat herritarren eskubideak sustatu eta zabal-tzea da. Izan ere, gure ustez, eginkizun aktiboa bete behar dugu alor honetan, gizarteak eta, baldin badagokio, administrazioek eurek gai honen kontzientzia har dezaten laguntzen duten ekime-nak sustatuz eta babestuz, sortzen ari diren esku-bideen benetako erabilerari eusten dioten kultur balioak aplikatzen hasteko. Hori dela-eta, bizikide-tasunaren aldeko eta diskriminazio ororen aurkako ekimenak sustatuko ditugu gizarteko beste talde batzuekin batera.

Illo berean, behar bezainbat ekimen eginen ditugu balio demokratikoak sustatzeko eta, zehatz-mehatz, jokabide zuzenaren kodeak eta eskubide-en gutunak osatzea eta gardentasun eta erantzukizun publikoaren alde egiten duen ekimen oro bultzatuko dugu. Horregatik, erakundeak bide berri bat urratuko du, halako gaiak ebaluatzeako bitarteko berriak landuz eta kanpoko kontrol jarduerak aplikatuz pixkana-pixkana.

14.1. ANTOLAKUNDEAREN MISIOA, IKUSPENA ETA BALIOAK

Antolakundeek inola ere ezin dute ahaztu zein den izateko euren arrazoia, eta etengabeko auto-kritika egin behar dute, euren misioa (euren izateko arrazoia) zenbateraino betetzen duten neurtzeko.

Era berean, zein norabidetan egiten ari den jakin behar du; zer helburu lortu nahi duen (antolakundearen epe ertaineko eta epe luzeko ikuspena) finkatu.

Azkenik, bidaia honetako ezinbesteko osagarri gisa, antolakundearen kultura osatzen duten balio-en multzoa esplizitu bihurtu behar dira.

MISIOA

"Herritarren eskubideak eta askatasunak defendatu eta hobeto babestea, eskubideok eta askatasunok administrazioaren balizko gehiegikeriaren eta utzikeriaren aurka babestea eta sortzen ari diren eskubideekiko eskariak bideratzen laguntzen duten ekimenak sustatzea"

IKUSPENA

- Administrazioek herritarren eskubideak urratzeagatik kexak aurkezteko hurbileko erakundea izatea

- Herritar guztien (besteak beste, talderik ahulenen) eskura dagoen erakundea izatea
- Arazoei aurrea hartzen dien eta arazoan sustraietan sakontzen duen erakunde sentibera izatea
- Pixkana-pixkana zerbitzu publikoen funtzionamendua ikuskatzeko kanpoko sistemak erabiltzen hasi den erakundea izatea
- Erakunde beregain eta sinesgarria izatea, herritarrei erreferentetzat balio dieten eta, gehienetan, administrazio publikoek aintzat hartzen dituzten irizpenak ematen dituen

BALIOAK

- Herritarren itxaropenei ahal bezainbat erantzuteko joera
- Herritarren behar inplizituei erantzuteko sentiberatasuna
- Arazo orokorrak antzeman eta, baldin bada-gokio, ofiziozko kexak egiteko sentiberatasuna
- Isilpekotasunarekiko erabateko errespetua
- Etengabeko kezka antolakundearen baliagarritasuna eta eragingarritasuna dela eta
- Balio demokratikoen eta bizikidetasunaren sustapena gizar-tean
- Gardentasun eta erantzukizun publikoaren aldeko apustu garbia
- Sortzen ari diren eskubideen erabileran aurrera egiten laguntzen duten ekimenen sustapena
- Guztion esku-hartzea, hobetzeko aukerak antzeman eta jakinarazi eta akatsetatik ikasketeko

14.2. ILDO ESTRATEGIKOAK

Lortu nahi dugun antolakunde eredu gaiztatze aldera, egoki iritzi diogu honako ildo estrategiko hauek lantzerai:

- Kalitate politika, herritarrentzako laguntza eta, zehazki, honako hauek etengabe hobetzeko
 - Herritarrek arartekoarengana jo eta kexak aurkezteko bide ematea
 - Herritarren iritzia eta erakundearen baliagarritasuna hobetzea (neurtzea)
 - => Ofiziozko kexen ehunekoa handitzea
 - => Onartzen ez diren kexen ehunekoa txikiagotzea

=> Administrazioak gure proposamena onartzen duen kexen ehunekoa handitzea

=> Kexak bideratzen zaluagoak izatea

- Erakundeko langileen iritzia eta barne komunikazioa hobetzea
- Administrazio prozesuen kudeaketa hobetzea
- Txosten berezien eta ofiziozko kexen muina bereziki ahulak diren taldeak eta lehentasunezko zerbitzuak izatea
 - Protección de Menores.
 - Atención a los Mayores.
 - Discapacitados Físicos.
 - Discapacitados Psíquicos.
 - Abusos y violencia.
 - Discriminación por género, raza o religión.
 - Conciliación de la vida familiar y social.
 - Pobreza y exclusión social.
 - Integración social de inmigrantes.
 - Acceso y libertad de elección de centro educativo (incluido modelo lingüístico, etc).
 - Convivencia en centros escolares.
 - Educación infantil.
 - Confidencialidad y protección de datos.
 - Reinserción Social.
 - Protección medioambiental. (Derecho de información, Protección frente a la contaminación acústica y otras actividades molestas, etc.)
 - Derecho de acceso a la vivienda.
 - Garantía de acceso a las prestaciones sanitarias. (Lista de espera, etc)
- Gizartea eta, baldin badagokio, administrazio publikoak herritarren eskubideak eta gardentasun publikoa sustatu beharraz ohartarazteko ekimenak gauzatzea
 - Bizikidetzaren (batez ere, haurrak eta nerabeak bizikidetasunean heztearen) aldeko ekimenak
 - Balio demokratikoen sustapena gizar-tean
 - Jokabide zuzenaren kodeen, eskubideen eta zerbitzuen gutunen eta gardentasun eta erantzukizun publikoaren alde egiten duen ekimen ororen sustapena
 - Gizartea talde jakin batzuen (emakumezkoen, zaharren, etorkinen, eta abarren) diskriminazioaren aurka eta talde horien eskubideen alde egiteko ohartarazteko ekimenak
 - Sortzen ari diren eskubideen erabileran aurrera egiten laguntzen duten ekimenen sustapena

- Herritarrei aparteko esangura duten alorretan dituzten eskubideak jakinaraztea hainbat bitartekoren bidez
- Elkaratekiko lankidetzaren sustapena arazoak hobeto antzemateko
 - Gizarteko elkarte eta talde guztiekiko etengabeko elkarriketa eta informazio trukea bideratzea
 - Gizarteko taldeei laguntzeko eskatu eta haien iritzia biltzea txostenak egiteko
- Administrazio publikoekin elkarlanean aritzea kexak kontrolatu eta ebazteko prozeduren eragin-garritasuna eta baliagarritasuna handitzeko
 - Administrazio publikoko arduradunek erakundearen eginkizunari eta mugei buruz jakin eta ulertzen dutena hobetzea
 - Informazioa helarazi eta kexak ebazteko prozedurak hobetu eta zaluago bihurtzea
 - Alderdien arteko elkarriketa hobetzea, administrazioak gure proposamena onartzen duen kexen ehunekoa handiagotzeko
 - Alderdi bakoitzaren beregaintasunarekiko eta eskumen esparruarekiko erabateko errespetua bermatzea
- Komunikazio eta irudi plana prestatzea, erakundea ezagutarazi eta herritar guztiek haren eginkizunei buruz dakitena hobetzeko
 - Herritarrek erakundeari buruz dakitena eta haren inguruan duten iritzia hobetzea (neuritzea)
 - Komunikabideekiko komunikazio bide arinak ezartzea
- Jarraipena egitea gure proposamenak bete egiten direla bermatzeko
 - Erakundeak egiten dituen gomendioak zenbateraino betetzen diren etengabe analizatzen laguntzen duen informazio sistema sortzea

14.3. 2006KO HELBURUAK

2006. urtean, hiru urteko planean ezarritako ildo estrategikoekin bat datorren hainbat ekintza egin eta hainbat helburu lortzeko asmoa dugu.

2006ko helburuak finkatzerakoan, kontuan izan dugu egungo arartekoaren agintaldia 2007ko otsailean amaituko dela. Hori dela-eta, erakundearen erabateko jarraitutasuna eta normaltasuna bermatzearen, zehaztu dugun plangintza 2007. urtearen erdialdera bitartean gauzatu beharko dela kalkulatu dugu.

Hain zuzen ere, honako helburu hauek lortu nahi ditugu 2006. urtean:

1. KEXEI EMATEN ZAIEN ERANTZUNA HOBETZEA

Ezinbestean, herritarrentzako laguntzaren kalitatea hobetzea da gure helburu nagusia eta, Herritarrentzako Laguntza Hobetzeko Taldeak 2005. urtean barrena egin duen lanari esker, hainbat hobekuntza proposamen zehatz dugu, onartu eta 2006. urtean barrena jarri nahi duguna martxan:

- Erakundearen bulegoetan hasiera batean ematen den laguntza hobetzeko neurriak jarritzea abian
 - Erakundearen egoitzan sartzeko aukerak hobetzea
 - Seinaleak eta identifikazioa hobetzea
 - => “Zuzeneko Laguntza eta Informazio Bulegoa” izena aldatzea
 - => Ordu-tegiari eta jai egunei buruzko sarrerako errotuluetako eta web guneko informazioa egokitzea
 - => Langileen izen-abizenak agertzea
 - Berehalako laguntza bermatzeko konpromisoa
 - Euskarazko laguntza ematea, posible bada betiere
- Kexak bideratzeko tartea gutxienez % 10 murriztea
- Prozedurak normalizatzea
 - Kexak onartzeko irizpide homogeenak ezartzea
 - Idatzien formatua hobetu eta normalizatzea
 - Arartekoarekiko elkarriketak antolatu eta jakinaraztea
- Erakundearekin aritzeko erraztasunak handitzea
 - Telefono bidezko komunikazio sistema hobetzea: erantzungailu automatikoa, ordu-tegiari buruzko informazioa, doakotasuna eta, deia bihurtze aldera, izen-abizenak eta telefono zenbakia emateko aukera
 - Kexak teknologia berrien bitartez aurkez daitezkeen bultzatzea: posta elektronikoko bidez, mezularitza bidez, IP bidez, bideo konferentzia bidez...
 - Esperientzia pilotu bat (bulego birtuala) jarritzea martxan Nafarroako Unibertsitate Publikoarekin batera

- Aholkulariek eta arartekoak in situ, herritarren kekek aipatzen dituzten zentroetan eta zerbitzuetan bertan egiten dituzten ikuskatze lanen eta bisiten kopurua handitzea
- Informazio eta erregistro sistemak hobetzea
 - Txosten berezien jarraipena egiteko informazio sistema berria jartzea martxan
 - Kexa guztiak (ahozkoak, idatzizkoak eta Internet bidezkoak) era berean erregistratzea
 - Kexen laburpena erregistratzea
- Erakundeko zerbitzuen karta osatzea, herritarrekiko kalitate konpromisoak arautzearen
- Herritarren iritzi orokorra eta erakundearen baliagarritasunaz duten iritzia ebaluatzea
 - Euren iritzia neurtzeko inkesta anonimoa egitea sistematikoki Informazio Bulegoak hartzen dituen pertsona guztiei
 - Euren iritzia neurtzeko inkesta anonimoa egitea sistematikoki kexak aurkezten dituzten pertsona guztiei (idatziz, espedientea amaitutzat eman ostean)
 - Erakundearen gaineko ezagutzari eta iritzitari buruzko telefono bidezko inkesta diseinatzea

2. TXOSTEN BEREZIAK

Esan bezala, gure baliabide teknikoak eskasak direla-eta, xehe-xehe ebalua ditzakegun alorrak zehaztera behartuta gaude eta, horregatik, txosten berezien eta ofiziozko kexen muina bereziki ahulak diren taldeak eta kexa ugari sorrarazten duten arazoak izanen dira.

Halaber, egoki iritzi diogu 2006. urtean ofiziozko txosten txikiak egiteari; haien bitartez, lehentasunekoak diren baina oso sakonki ikertu behar ez diren alorrak landuko ditugu eta, hartara, analizatzen ditugun gaien kopurua handituko dugu.

Bestalde, poliki-poliki eskubide jakin batzuk babesteko berme sistema berriak sor daitezten bultzatzeko ekimenak sustatuko ditugu.

Hain zuzen ere, honako txosten hauek egin nahi ditugu 2006. urtean:

Eremu publikoan ibiltzeko aukerei buruzko txosten berezia

Lehenengo hiru hilabeteetan barrena, erabilera publikoko eraikinetan, instalazioetan eta zerbitzuetan ibiltzeko aukerei buruzko txosten berezia amaitzeko asmoa dugu. Txosten hori 2005. urtean hasi

dugu, eta administrazio publikoek indarrean dagoen araudia zenbateraino betetzen duten aztertzen du zerbitzu eta zentro publikoetan ibiltzeko dauden aukerak eta oztopo arkitektonikoak direla eta.

Zaratari buruzko txosten berezia

Zaratari buruzko txosten bereziaren helburua Foru Komunitateko administrazioek zaratagatiko eragozpenak eragin ditzaketen jardueren gainean egiten duten zaintza eta kontrol lana egokia den analizatzea da. Zehazki, honako hauek dira txosten horren helburu espezifikoak:

- Administrazio publikoek zaratagatiko eragozpenak eragin ditzaketen jarduerak zaindu eta kontrolatzen dituzten eta horretarako beharrezko baliabide teknikoak dituzten ebaluatzea
- Egoera kaltegarriak behar bezala egiaztatzen direnean, administrazio publikoek legezko betebeharrak bete daitezten galdatzeko aplikatu ditzaketen arauzko bitartekoak egokiro erabiltzen dituzten ebaluatzea
- Egungo arautegi orokorra eta udal bakoitzeko ordenantza espezifikoak nahikoak eta egokiak diren aztertzea

Haurrak babesteari buruzko txosten berezia

Haurrak babesteari buruzko txosten bereziaren bidez, administrazio publikoek babes gabe dauden haurren babesa nola bermatzen duten jakin nahi dugu. Zehatz-mehatz, honako hauek dira txosten horren helburu espezifikoak:

- Nafarroako administrazio publikoek babesgabetasun egoerei aurrea hartu eta egoera horiek goiz antzemateko egin beharrezkoa egokiro egiten duten ebaluatzea
- Nafarroako administrazio publikoek haurrak babesteko prozedurak irauten duen bitartean egiten duten lana ebaluatzea
- Nafarroako administrazio publikoek haurrak epaileen zigorren bitartez nola laguntzen dituzten ebaluatzea
- Nazioarteko adopzioaren eta helduen laguntzarik ez duten haur atzerritarren egoerara hurbiltzea

Ingurumenari buruzko informazioa eskuratzeko eskubideari buruzko ofiziozko txostena

Herritarrek gero eta hertsikiago eskatzen dute administrazio publikoek ingurumen arloan duten informazio guztia eskuratzeko eskubidea, baina administraziook ukatu egiten diete sarri eta, horregatik, maizko kexak aurkezten dituzte erakundearen aurrean. Beraz, txostenaren helburua arazoak

planteatzen dituen egoera juridikoak aztertu eta beharrezko gomendioak egitea da, gardentasun publikoa eta herritarren eskubideekiko errespetua bultzatzearen.

Erradiazioei eta telefonia mugikorrari buruzko ofiziozko txostena

Txostenaren helburua erradiazioen eta telefonia mugikorraren Nafarroako egungo egoera aztertea da, baita erakundeak egin dituen gomendioak zenbateraino betetzen diren ere.

Osasun arloko eskubideen babesa bermatzeko sistemai buruzko txostena

Txosten honen bitartez, bide berri bati ekin nahi diogu herritarren eskubideak bermatzeko sistemen sustapenean. Hain zuzen ere, halako txostenen helburua eskubideei buruzko araudiak zenbateraino zehazten diren aztertea da, herritarrek zenbateraino galda ditzaketan, eskubideok guztiz erabil daitezzen bermatzeko sistema eragingarririk existitzen ote den eta, baldin badagokio, zer ordain ezarri beharko lirakekeen, eta, ildo horretan, osasun arloko eskubideen gaineko bermearen egoerari helduko diogu 2006. urtean.

3. HERRITARREN ESKUBIDEAK SUSTATU ETA ZABALTZEA

Esan bezala, erakundearen ildo estrategikoetako bat herritarren eskubideak sustatu eta zabaltzea da, gizarteak eta administrazio publikoek herritarren balio eta eskubide berriak erabili behar diren kontzientzia har dezaten. Ildo horretan, gizarteak hainbat talderekin batera, honako ekimen hauek sustatu nahi ditugu 2006. urtean:

Bizikidetasunean hezteko ekimenak

Gizartea kezkatuta dago gazteen arteko indarkeria hazi egin delako, eta ekimen hauen helburua kezka horri erantzutea da. Izan ere, aditu guztiak bat datoz hezkuntza proiektu osoa aplikatu behar dela indarkeria horri aurre egiteko eta, horretarako, erakundeek euren jarduna koordinatzeko gomendatzen dute, gizarte osoak hezkuntzan duen erantzukizuna bere gain hartzeko beharrezko giroa sortzearen gizartean. Alde horretatik, irakasleek gizartearen zilegitasun eta babes moralak behar dute, eta gurasoek, irakasleek eta komunikabideek mezu koherenteak helarazi behar dituzte.

Behar hori ikusirik, arartekoak baterako ekimena jarri du abian 2005. urtearen amaieran, gizarte osoak bizikidetzan heztearen aldeko gizarte proiektuan parte har dezaten lortzearen, eta Hezkuntza kontseilariak, Parlamentuko lehendakariak, Udalen Federazioko lehendakariak, Prentsaren Elkarteak lehendakariak, guraso elkarteetako

lehendakariak, institutuak zuzendariek, Nafarroako Unibertsitate Publikoko errektoreak, Eskola Kontseiluko lehendakariak eta Gazteriaren Kontseiluko lehendakariak esku hartu dute bertan.

Ekimen horren helburua gizarte eragile guztiek aipatu xedearen aldeko baterako jarduerak egiteko konpromisoa hartzea da eta, horregatik, ekimenaren berri eman zaie Parlamentuko taldeei eta komunikabideei, euren lankidetzaz ezinbestekotzat dugun neurrian.

Edonola ere, 2006. urtean barrena proiektu honi jarraitutasuna emateko asmoa dugu eta, hori dela-eta, honako alderdi hauetan sakonduko dugu:

- Gizarteak bizikidetzan heztearen alde egiteko erakunde adierazpenean
- Prozesuaren bilakaera ebaluatzeko jarraipen bilerarako deian
- Irakasleak eta komunikabideak elkarrekin eztabaidatzeko lantegiaren antolaketan
- Udalek bizikidetzan heztearen aldeko ekimenak bultzatzen lortzeko mintegiaren sustapenean

Zaharren eskubideen aldeko ekimenak

Zaharrek protagonismoa galdu dute egungo gizartean, eta euren eskubideak ez dira beti errespetatzen; ildo horretan, ez da batere arraroa zaharrak haurrak bailiran tratatzea, inolako muga psikikorik izan ez arren, eta bestek erabakitzea euren ordean.

Gure ustez, ez da zilegi zaharrak ikusezinak izatea gizartean, ezta gizarteak diskriminatu egin ditzan, nahiz eta normaltzat ditugun adinagatik diskriminazio forma askotarikoak besterik ez diren egoera asko eta asko, iraganean izan diren sexuagatik diskriminazio formen antzekoak diren arren.

Horri guztiari aurre egiteko, zaharrek eurek aldatu behar dute euren pentsaera eta jokaera, eta gizartean dagokien eginkizuna erreklamatu, baina, horretarako, erakundeek eta gizarteko talderik engaiatuenen babesa behar dute. Hori dela-eta, honako ekimen hauek sustatzeko asmoa du arartekoak:

- Zaharren eskubideen gutuna egin eta gutuna zahar elkarteekin eta taldeekin hitzartzea. Helburua gutunak Zaharren Giza Eskubideei buruzko Nazio Batuen Adierazpenak onartzen dituen oinarrizko eskubideak (independentzia, duintasuna, norbere burua errealizatzea, laguntza eta parte hartzea) bildu eta garatzea da eta, horretarako, beste erakunde batzuek finkatu duten bideari jarraituko gaitzaizkio eta

partaidetzazko prozesu decentralizatua sustatuko dugu Nafarroako udalerrri nagusietan.

- Inkesta egitea zaharrak nola sentitzen diren jakiteko. Zahar elkartean eta taldeen laguntzaz, nola sentitzen diren, gizarteak euren eskubideak errespetatzen dituen moduari buruz zer pentsatzen duten jakin nahi dugu; zer alderdiri ematen dieten garrantzia eta epe ertainera zer eskubide bereganatzea espero duten jakin nahi dugu.
- Adinagatiko diskriminazioari buruzko lantegia antolatu eta gai honetan adituak diren espezialistek eta zaharren ordezkariak parte hartzea bertan.
- Herritarrek adinagatiko diskriminazioaz ohartarazteko kanpaina sustatzea komunikabideetan.

Gardentasun publikoaren aldeko ekimenak

Indarrean dagoen araudiaren arabera, eragin-garriak eta zuzenbidearen mendekoak izateaz gain, administrazio publikoek interes orokorren alde objektiboki lan egin behar dute eta gardentasun eta parte-hartze printzipioekin bat jardun behar dute.

Arauzko printzipio orokorrak asmo onekoak dira eta ildo zuzenetik jotzen dute baina, alor honetan, bada garaia hitza ekintza bihurtzeko, beste edozein alorretan baino gehiago agian. Maiz gertatzen denez, printzipio horien aplikazioa printzipiook gizarte eta administrazio egituran zinez barneratzearen arabera da, beharrezko kultur aldaketa jazo dadin; finean, kontzientzia kolektibok galdatu behar du (edo ez) printzipio horiek garatu eta martxan jar daitezkeen eta, alde horretatik, berebiziko garrantzia duen aldaketa gertatzen ari da gizartearen baitan azkenaldian.

Kontuan izan behar dugu, gizartearen kultur mailak gora egin izanaren eta, batik bat, informazioaren eskuragarritasunaren globalizazioaren ondorioz, administratzaileen eta administratuen arteko harreman paternalista errotua behin betiko amaitzen ari dela. Egungo herritarra trebatuago dago, eta areago parte hartu nahi du berarengan zuzeneko eragina duten erabakiak hartzeko prozesuetan eta, batez ere, informazioa eskuratzeko aukera gehiago izateko eskatzen du.

Ikuspegi honek, baina, kultur aldaketa dakar zinez. Herritarrekiko harreman eredu berria sustatu behar da, eta boterearen erabileraren inguruko ikuskera demokratikoagoa bultzatu gizarteko alor guztietan.

Horretarako, kargu publikodun gehienek oraindik ere duten beldurra (gardentasunak erasotzen errazago bihurtzen dituelakoa) gainditu behar dugu eta, hain zuzen ere, boterearen erabilera gardentasunak zilegitzen duela eta epe ertainean emaitzarik hoberenak gardentasunak ematen dituela onartu.

Zerbitzari publikoek herritarren iritzia entzuteko prest egon behar dute, baita talde gutxituenak ere, euren behar eta gogo errealean berri izatearren, eta, horretarako, herritarrek zuzenean parte hartzeko neurriak hartu behar dira, gizarte arloan aurreratuago dauden herrialdeetan daudenak bezalakoak.

Alde horretatik, administrazio sistema gardena ezin da funtsean gehiegikeria eta interesen arteko gatazkak saihesteko xedatzen den legezko arautzean bakarrik oinarritu; aitzitik, printzipioak eta bitartekoak ere eman behar ditu, erabakiak hartzeko prozesuen gardentasuna sustatu eta informazio publikoa askatasunez eskuratzeko aukerari eta kontuak jendaurrean emateari bide emateko.

Ildo horretan, administrazio jokabide zuzenaren kodeak, eskubideen eta zerbitzuen gutunak, norbere burua ebaluatu eta barne funtzionamendua kontrolatzeko sistemak sendotzea eta guztiz beregainak diren kanpoko ikuskatze mekanismoen aldeko apustu garbia ere sustatu behar dira.

Hain zuzen ere, honako hauek dira alor honetan finkatutako helburuak:

- Gardentasun publikoaren aldeko estrategiak sustatu eta hobetzeko ekimenei buruzko proposamen txostena egitea
- Gardentasun publikoari buruzko lantegia antolatu eta gai honetan adituak diren espezialistek eta erakundeetako ordezkariak parte hartzea bertan

Herritarren eskubideei buruzko toki plana

Europako Parlamentuak Administrazio Jokabide Zuzenaren Europako Kodea onartu zuen 2001. urtean, eta Kodea zenbateraino betetzen den neurtu eta administrazio publikoek bertako balioak eta printzipioak aplikatzeko beharrezko ekimenak sustatzeko agindu zion Europako arartekoari eta, horrenbestez, herrialdeetako arartekoei.

Ekimen horren harira, Nafarroako arartekoak prozesu bat jarri zuen abian 2003. urtean. 300 elkartek baino gehiagok hartu zuten parte bertan eta, azkenean, Nafarroako Foru Komunitateko Herritarren Eskubideen Gutuna osatu zen.

Eskubideen Gutuna egin ostean, arartekoak erronka bota zion Nafarroako administrazio publi-

koei, eskubideen eta zerbitzuen euren gutunak egin zituzten; gutun horiek konpromiso zehatzak adierazi behar zituzten kalitate arloan. Ekimen hori hasi da ematen fruiturik, eta Nafarroako hainbat administrazio eskubideen gutunak onartzen hasi dira, edo zerbitzuen gutunak egiteko prozedurak arautzen.

Herritarren Eskubideei buruzko Toki Planaren helburua da “udalek herritarren eskubideak etengabe hobetzeko estrategia aplikatzea, Administrazio Jokabide Zuzenaren Europako Kodean oinarrituta”.

Horretarako proposatutako metodoa “etengabe hobetzeko ziklokako metodoa” da; funtsean, metodo hori unean uneko egoera ebaluatu, hobetu beharreko alorrak zein diren antzeman eta alor horiek (herritarren eskubideak) hobetzeko ekintzak lehenetsi eta antolatzean datza eta, hartara, administrazioek zerbitzu publikoen kalitateari eta gardentasunari buruzko konpromisoak har ditzaten bultzatzen da.

Hasiera bateko ebaluazioa Arartekoaren Bulegoak egiten du eta, horretarako, telefono bidezko inkesta anonimoa egiten die parte hartzen duen udal bakoitzeko 400 bat herritarri; gainera, inkesta egiten die udalerriri horretan dauden herritar elkarte eta talde guztietako ordezkariari ere.

Prozesua eragingarria izan dadin bermatze aldera, lankidetzaz hitzarmena formalizatzen da euren borondatez ekimen honetan parte hartzen duten udalekin, hartara, etengabeko prozesuari jarraitutasuna emateko konpromisoa har dezaten lortzen da eta.

Hain zuzen ere, honako hauek dira alor honetan finkatutako helburuak:

- Dagokion hitzarmena formalizatzea 10.000 biztanletik gorako udalekin. Orain arte, Tuterako, Lizarrako, Burlatako eta Zizur Nagusiko udalekin formalizatu da.
- Gutxienez sei udali buruzko ebaluazio txostenak aurten amaitzea.
- Zerbitzuen gutunei buruzko jardunaldiak antolatzea udalentsat, alor honetako adituekin eta erakundeetako ordezkariekin batera

Herritarren eskubideak zabaltzea

Herritarren eskubideak sustatzeko estrategiarekin bat, herritarrei guk oinarritzotzat ditugun baina, halere, haiek behar bezainbat ezagutzen ez dituzten eskubideen berri emateko hainbat argitalpen plazaratzen hasteko asmoa dugu aurten.

Argitalpen horiek dibulgaziozkoak izanen dira eta, gutxienez, honako hauek kaleratu nahi ditugu urtean barrena:

- Eskuorria: herritarrek administrazio publikoen aurrean dituzten eskubide orokorrak
- Eskuorria: osasun zerbitzuak eskuratzeko eskubideak

Eskubideak sustatzeko beste ekimen batzuk

- Pobreziari eta gizarte bazterketari buruzko lantegia antolatzea

Lantegi hori arartekoak eta Nafarroako Unibertsitate Publikoak gizarte eskubideei buruzko lantegiak egiteko sinatutako hitzarmenaren esparruan antolatuko da.

Helburua pobreziaren eta gizarte bazterketaren aurka borrokatzeko politikaren egungo bilakaerari buruzko eztabaida sustatzea baino ez da, oso arazo korapilatsua den arren, bizkar emateko joera baitugu guztiok.

- Haurrak Interneten aurka babesteari buruzko hitzaldi kanpaina egitea eskoletan

Kanpaina honen helburua gurasoak haurrak Interneteko eduki desegokiaren aurka babestu beharraz ohartaraztea da eta, horretarako, haurrak Interneten aurka babesteari buruzko dibulgaziozko hitzaldiak emanen dira Nafarroako hainbat ikastetxetan.

Hitzaldiak Nafarroako institutu eta ikastola nagusietako DBHko 1. eta 2. mailako ikasleentzat eta euren gurasoentzat izanen dira, eta kanpainen parte hartzea borondatezkoa izanen da.

Hain zuzen ere, dibulgaziozko kanpaina hau Nafarroako arartekoak Protégeles elkartearekin batera abenduaren amaieran hasi duen kanpainen jarraipena izanen da.

4. URTEKO TXOSTENA

Parlamentuko Mahaiak Arartekoaren barne araubideari buruzko arautegia onartu berri izanaren ondorioetako bat erakundearen urteko txostena Parlamentuko osoko bilkuraren aurrean aurkeztu beharra da, Foru Araubideko Batzordearen aurrean soilik aurkeztu ordez. Oso gertakari esanguratsua da hori gure antolamenduaren esparruan baina, gainera, are gehiago nabarmentzen du txosten horren garrantzia eta oihartzun politikoa.

Aldaketa hori aprobeztatu eta gure helburua urteko txostenean balio erantsiko beste osagai batzuk txertatzea da, hala nola, alor eta talderik

ahulenen arabera gomendioak eta aurreko txosten berezietan egindako gomendioen jarraipena.

5. BARNE KOMUNIKAZIOA

Nafarroako Arartekoa bezain txikiak diren erakundeetan ere, barne komunikazioa hobetzeak kalitateari buruzko politika orokorraren oinarritzko helburuetako bat izan behar du. Hori dela-eta, aparteko arreta eman diogu azken hilabeteotan gai honi, eta barne informaziorako sistema berriak ezartzekotan gara, ezagutza banatzeko premisa abiapuntu hartuta. Horrenbestez, honako hauek dira 2006. urterako proposatu ditugun helburuak:

- Barne komunikaziorako sistema sortzea
 - Intranet
 - iradokizunak egiteko postontzia
 - etab.
- Sistema hobetu eta barne bileren eta helburuen jarraipena egiteko bileren maiztasuna handiagotzea

6. KANPO KOMUNIKAZIOA

Batez ere, Arartekoaren Bulegoa herritarrengandik hurbil dagoen erakundea da, eta horixe izan behar du, baina, horretarako, ezinbestekoa da herritarrek berezki ezagutu eta balioets dezaten.

Erakundea duela bost urte sortu zenez gero, kanpo komunikazioak ezinbestekoa izaten jarraitzen du oraindik ere herritarrei ezagutarazi eta herritar guztiek arartekoarengana berdintasunezko baldintzetan, gizarte edo kultur oztoporik gabe jotzeko aukera izan dezaten bermatuko badugu.

Eskura ditugun datuen arabera, herritarrek oro har entzun duten arren erakundearen berri, ez da gauza bera gertatzen haren eginkizunarekin, nahiko desberdintasun handiak daude eta. Alde horretatik, ezjakintasuna handiagoa da mendialdean eta goi eriberan, eta udalerririk txikienetan. Era berean, datu horiek erakusten dute ikasleek eta, oro har, 25 urtetik beherakoek, zaharrek eta etxe-koandreek ez dutela behar bezainbat ezagutzen erakundea.

Alde horretatik, ez dugu faktore sozioekonomikoaren arabera ezagutzari buruzko daturik, baina pentsatzekoa da egoerarik okerrean dauden gizarteko taldeak alor honetan ere daudela egoerarik okerrean. Hau da, beharrezkoa izaten segi-

tzen du ahalegin osagarriak egitea talde horien gain hurbiltzeko.

Bestalde, web gune berria abian jartzen amaitzeko asmoa dugu. Gune berri horrek eremu publikoan nornahi ibiltzeko aukeren alorrean indarrean dagoen araudia beteko du, eta teknologia berriak baliatu eta erakundea hurbilagoa (batik bat, gazte-erengandik hurbilagoa) bihurtzeko bide emanen du.

Horren guztiaren kariatara, honako hauek dira komunikazio arloan 2006. urterako finkatutako helburuak:

- Erakundeari buruzko informazio orokorra ematen duen eskuorri berria argitaratzea
- Herritar elkarteekiko eta taldeekiko bilera kopurua handitzea
- Autonomia erkidegoetako arartekoen aldiria egonkortzea
- Herritarren eskubideei buruzko buletinaren bizi bizi argitaratzea urtean
- Komunikabideetan agertzea
- Erakundearen web gune berria abian jartzen amaitzea
 - Web gunea bertan nornahi ibiltzeko moduan diseinatzea
 - Arartekoarengana Internet, posta elektronikoko eta bideo konferentzia bidez jotzeko aukera iragartzea
 - Datuak erdiautomatikoki eguneratzea

7. ANTOLAKUNTZA ETA ADMINISTRAZIO KUDEAKETA HOBETZEA

Antolakuntza arloan, administrazio kudeaketako prozedurak egonkortu nahi ditugu, eragingarritasuna handiagotzearen.

Hain zuzen ere, honako barne helburu hauek erdietsi nahi ditugu:

- Informazio Bulegoko prozedurak berrantolatzea
- Administrazio lanak banatzea
- Estatistikak: aginte mahai osoa
- Liburutegia ordenatzea
- Aurrekontuaren gaineko kontrola eta jarraipena hobetzea
- Argitalpenak kaleratzeko prozesuak hobetzea

15. ERANSKINAK

1. ERANSKINA

MARTXOAREN 7KO 3/2005 FORU LEGEA, ONDOKO FORU LEGEAK ALDATZEKO: ESPAINIAKO IRRATI-TELEBISTAREN NAFARROAKO KONTSEILU AHOIKU-EMAILEA SORTU ETA ERREGULATZEARI BURUZKO MARTXOAREN 4KO 2/1985 FORU LEGEA, NAFARROAKO FORU KOMUNITATEKO ARARTEKOAREN UZTAILAREN 3KO 4/2000 FORU LEGEA ETA NAFARROAKO IKUS-ENTZUNEZKOEN JARDUERA ARAUTU ETA NAFARROAKO IKUS-ENTZUNEZKOEN KONTSEILUA SORTU ZUEN UZTAILAREN 5KO 18/2001 FORU LEGEA

Zaila izaten da gehiengo parlamentario oso zabalak lortzea, batzuetan eskatzen diren portzentajeetara ezin izaten baita iritsi, Nafarroako Parlamentuak sortu eta haren menpekoak diren organoetako kideak edo titularrak hautatu edo izendatzeko, eta zaila da, halaber, hautatuek edo izendatuek karguan aritu beharreko aldi osoan gehiengo horiei eustea; egoera horren ondorioz, beharrezkoa da gehiengo horiek berrikustea, eta halaber haiekin loturik egon litezkeen beste betebeharrak ere, unean uneko egoera edo politikoak galaraz ez dezan dena delako hautaketa edo izendapena.

Alde batetik, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoa, zeina legeak --Arartekoa arautzen duen uztailaren 3ko 4/2000 Foru Legea-- Nafarroako Parlamentuaren goi mandataria dela baitio 1. artikuluan. Bigarrenik, Nafarroako Ikus-entzunezkoen Kontseilua, uztailaren 5eko 18/2001 Foru Legeak sortu zuena Nafarroako Parlamentuak hautatu beharreko organo independente gisa, zioen azalpenean adierazten denez. Azkenik, Espainiako Irrati-Telebistaren Nafarroako Kontseilu Aholku-emailea, martxoaren 4ko 2/1985 Foru Legeak sortua.

Foru Komunitateko arartekoaren kasuan, hura arautzen duen foru legearen 2. artikulua Parlamentuko kideen hiru bostenek osaturiko gehiengo eskatzen du izendapenerako; gehiengo hori Comptos Ganberako lehendakariaren izendapenerako eskatzen dena baino askoz handiagoa da.

Gauza bera esan daiteke Nafarroako Ikus-entzunezkoen Kontseiluaz, hura arautzen duen foru legearen 23.1 artikulua xedatzen baitu organoak dituen zazpi kideetatik bost Nafarroako Parlamentuak hautatuko dituela, parlamentarien bi herenek osaturiko gehiengoaz, hau da, Foru Komunitateko arartekoaren izendapenerako behar dena baino gehiengo kualifikatuagoaz.

Gaur egun, Espainiako Irrati-Telebistaren Nafarroako Kontseilu Aholku-emailean gehienez ere

hamaika kide egonen dira, eta osaketa hori eserlekuen banaketaren proportzionaltasunaren isla izan beharko da, Nafarroako Parlamentuko Osoko Bilkuran parlamentu-talde bakoitzak dituenena; talde bakoitzak kide bat izan beharko du, gutxienez, kontseilu horretan, eta kontuan harturik zein den gaur egun, 2003ko hauteskundeez geroztik, Parlamentuaren osaketa, ia ezinezkoa da agindu hori betetzea.

Horregatik guztiagatik, aipatutako hiru foru lege horiek aldatzeko foru lege bat onestea proposatzen da, testu honekin:

1. artikulua. Espainiako Irrati-Telebistaren Nafarroako Kontseilu Aholku-emailea sortu eta erregulatzeari buruzko martxoaren 4ko 2/1985 Foru Legearen aldaketa.

Espainiako Irrati-Telebistaren Nafarroako Kontseilu Aholku-emailea sortu eta erregulatzeari buruzko martxoaren 4ko 2/1985 Foru Legeko 4. artikuluko 1. eta 4. idatz-zatien edukia hauxe izanen da aurrerantzean:

1. Nafarroako Parlamentuko batzorde arruntek zenbat kide dituzten, beste horrenbeste izanen ditu Kontseilu Aholku-emaileak, eta haiek osatuta dauden proportzio berean osatuko da. Nafarroako Gobernuak lehendakariak izendatuko ditu kide horiek, Parlamentuko taldeek proposatuta.

4. Hutsunerik sortzen bada, kargua utzi duen pertsona proposatu zuen parlamentu-talde berak izangai bat proposatuko du, eta Nafarroako Gobernuak lehendakariak huraxe izendatuko du, betiere kargua hutsik dagoela deklaratu eta hurrengo hilabetean, gehienez ere.

2. artikulua. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren uztailaren 3ko 4/2000 Foru Legearen aldaketa.

Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren uztailaren 3ko 4/2000 Foru Legearen 2. artikulua-
ren edukia hauxe izanen da aurrerantzean:

2. artikulua.

1. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoa Nafarroako Parlamentuak hautatuko du; sei urterako, hain zuzen. Arartekoak Parlamentura jotzen bada, Parlamentuko lehendakariaren bidez eginen du.

2. Foru Araubide Batzordea arduratuko da Nafarroako Foru Komunitateko arartekoarekin harremanak izateaz, eta, halaber, batzorde horren ardura izanen da Osoko Bilkurari behar diren guztiak jakinaraztea.

3. Parlamentuko Osoko Bilkurak Nafarroako Foru Komunitateko arartekoa hautatzeko gehiengo

osoa eskatuko da lehen bozketan. Hautagaietako batek ere ez badu gehiengo hori lortzen, bigarren bozketa egingen da, baina parte hartuko dute soilik lehen bozketan boto gehien eskuratu dituzten bi hautagaiek. Boto kopuru handiena eskuratzen duen hautagaia hautatuko da. Hautagai bakarra dagoen kasuan, bigarren bozketa gehiengo soilaren bidez ebaztiko da.

4. Aurreko idatz-zatian aipatutako gehiengoa lortuz gero, hautagaia Nafarroako Foru Komunitateko ararteko izendatuko da.

3. artikulua. Nafarroako ikus-entzunezkoen jarduera arautu eta Nafarroako Ikus-entzunezkoen Kontseilua sortu zuen uztailaren 5eko 18/2001 Foru Legearen aldaketa.

Nafarroako ikus-entzunezkoen jarduera arautu eta Nafarroako Ikus-entzunezkoen Kontseilua sortu zuen uztailaren 5eko 18/2001 Foru Legeko 23. artikuluko 1. idatz-zatiaren a) letrak eduki hau izanen du aurrerantzean:

a) *Bost kide Nafarroako Parlamentuak hautatuko ditu. Horretarako, parlamentu-taldeek hautagaiak aurkez ditzakete, bost gehienez, ikus-entzunezkoen, kulturaren, unibertsitatearen edo elkarteen arloan merezimendu aitortuak dituzten eta Nafarroako aniztasun ideologikoaren isla diren pertsonen artean; hala ere, foru parlamentari bakoitzak gehienez horietako hiruri eman ahalko die botoa; botorik gehien lortutakoak izanen dira hautatuak.*

Berritze partzialetan foru parlamentari bakoitzak gehienez ere izangai baten aldeko botoa eman ahal izanen du, eta boto gehien lortu dituzten pertsonak hautatuko dira.

Xedapen indargabetzaile bakarra. Arauen indargabetzea.

Indarrrik gabe uzten dira foru lege honetan ezarritakoari aurka egiten dioten xedapen guztiak.

Azken xedapen bakarra. Indarra hartzea.

Foru lege honek Nafarroako Aldizkari Ofizialean argitaratu eta biharamunean hartuko du indarra.

Nik Nafarroako Foru Eraentza Berrezarri eta Hobetzeari buruzko Lege Organikoaren 22. artikuluan xedatutakoa bete dadin, foru lege hau B.M. Erregearen izenean aldarrikatzen dut, Nafarroako Aldizkari Ofizialean berehala argitara eta "Estatuko Aldizkari Ofizialera" igor dadila agintzen dut eta herritar eta agintariei bete eta betearaz dezaten manatzen diet.

Iruñean, 2005eko martxoaren 7an

Nafarroako Gobernuako lehendakaria,

Miguel Sanz Sesma

2. ERANSKINA

NAFARROAKO FORU KOMUNITATEKO ARARTEKOAREN ANTOLAKETA ETA FUNTZIONAMENDU ERREGELAMENDUA

I

Xedapen orokorrak

1. artikulua. 1. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoa Nafarroako Parlamentuaren goi mandataria da, eta Konstituzioak eta Nafarroako foru eraentza berrezarri eta hobetzeari buruzko Lege Organikoak babesturiko eskubide eta libertateak defenditzeko eta hobeki babesteko hautatuko du Nafarroako Parlamentuak. Herritarrak administrazioaren balizko abusu eta akatsen aurrean babes-tea izango du eginkizun nagusi.

2. Esleitu zaion egitekoa betetzeko, arartekoaren legeak eman dizkion eginkizunak beteko ditu, eta, horretarako, behar diren giza eta gauza bitartekoak izanen ditu eskura, bere aurrekontuan horri begira baliatu ziren kontu-sailekin bat.

3. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoa ez zaio inongo aginduri lotuko. Ez du inongo agintariren jarraibiderik jasoko, eta eginkizunak autonomiaz beteko ditu eta bere irizpide propioei jarraikiz.

2. artikulua. 1. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak behar diren abantailak eta bermeak izanen ditu bere eginkizuna betetzeari begira, indarra duen legediak dioenarekin bat.

2. Nafarroako Parlamentuak ziurtagiri ofizial bat emanen du arartekoaren nortasuna eta kargua frogatzeko.

3. artikulua. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoa bere kudeaketaren erantzule izanen da soilik Nafarroako Parlamentuaren aurrean.

4. artikulua. 1. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren hautaketa egingen da arartekoaren legean bertan eta, hala bada, Nafarroako Parlamentuko Erregelamenduan xedatutakoari jarraikiz. Aipatutako legeak ezartzen du zein arrazoi dela medio utziko duen kargua arartekoak.

2. Nafarroako Foru Komunitateko ararteko izendatzeak, funtzionario publikoa bada, berekin ekarriko du zerbitzu berezien egoerara pasatzea karguan dagoen bitartean.

5. artikulua. 1. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren erakundea zuzendu eta administrazioa bere titularrari dagokio.

2. Dituen eginkizunak betetzeko, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoari laguntza ematen ahalko dio koordinazio eta barne araubide batzorde batek.

6. artikulua. 1 Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak bere maila instituzionalari dagokion tratamendua izanen du.

2. Ekitaldi ofizialetan parte hartzeari eta lehen-tasunei dagokienez, Nafarroako Foru Komunitatean aplikatzekoa den araudiak xedatutakoari jarraituko zaio.

II

Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak

7. artikulua. 1. Legeak ematen dizkion eskumenez gain, hauek ere badagozkio Nafarroako Foru Komunitateko arartekoari:

- a) Erakundearen ordezkari izatea.
- b) Erakundera kexak edo kontsulta egitera jotzen duten herritarrekin zuzeneko harremana izatea.
- c) Autonomiako, nazioko eta nazioz gaindiko botere publikoekin, administrazio organoekin eta tankera bereko organoetako titularrekin zuzeneko harremanak izatea.
- d) Legeak aurreikusten dituen urteko txostenak eta txosten bereziak Nafarroako Parlamentuan aurkeztea.
- e) Arartekoaren ondokoa izendatu eta kargutik kentzea, betiere Nafarroako Parlamentuko Foru Araubideko Batzordeak onespena eman ondotik, arartekoaren legeak aurreikusi bezala.
- f) Erakundeko langileei dagokienez:
 1. Langileen plantilla proposatzea, betiere Nafarroako Parlamentuak xede horretarako onesten dituen aurrekontuetako diru-kopuruei jarraikiz.
 2. Aholkulariak eta erakundearen gainerako behin behineko langileak izendatu eta kargutik kentzea, bai eta erakundeko funtzionarioak izendatzea ere. Azken kasu horretan, Nafarroako Parlamentuko Mahaiak eskuordeturik; hori dela eta, horren berri eman beharko dio Mahaiari.
 3. Idazkari nagusia izendatu eta kargutik kentzea.
 4. Langileen buru izatea eta diziplina ahalmena erabiltzea.
 - g) Koordinazio Batzordearen bilkurak deitu, gai-zerrenda finkatu eta eztabaidak zuzentzea.
 - h) Barne jarraibideak onestea, erakundearen zerbitzuak hobeki antolatzeko.
 - i) Erakundearen funtzionamendua gainbegiratzea.

j) Aurkeztutako kexen eta ofiziozko jarduketaren izapideak, egiaztapena eta ikerketa zuzentzea.

k) Kexak tramitera onartu edo ez onartzearen gainean erabakitzea, bai eta ikerketen azken ebazpenen gainean ere.

l) Ofiziozko jarduketaren gainean erabakitzea, bai eta egin beharreko txosten berezien gainean ere; betiere, bi kasuetan aukera izanen du haien betekizuna langile egokien esku uzteko, gaiaren, espezialitatearen edo beste inguruabar batzuen arabera.

m) Erakundearen lanaren izaera, ikerketak eta txostenak jendarteratzea.

n) Urtero, bere Bulegoaren aurrekontuen aurre-proiektua Nafarroako Parlamentuari proposatzea eta urteko aurrekontuaren likidazioa aurkeztea.

o) Bere aurrekontua betetzeko jarraibideak finkatzea, betiere aplikatzekoa zaion aurrekontuen gaineko legediaren arabera.

p) Kontratazio organoaren ahalmenak erabiltzea.

q) Gastuak baimendu eta erabakitzea, bai eta ordainketak agintzea ere, espresuki beste organo batzuetan eskuordetu ez denean, betiere erregelamendu honetan xedatutakoari jarraikiz.

r) Espresuki beste organo bati ematen ez zaizkion beste eskumen guztiak.

2. Bere lana egiteko, kabinete baten laguntza izaten ahalko du, zuzenean Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren mendean egonen dena, eta arartekoak berak ere zehaztuko ditu kabinetearen eginkizunak.

8. artikulua. 1. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak urtero Nafarroako Parlamentuari aurkeztuko dio bere jarduketei nahiz kudeaketei buruzko ohiko txostena, legeak aurreikusitako moduan eta epeetan. Betiere, aurretik ohiko txosten hori Foru Araubideko Batzordearen eskuetan jarriko da.

Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak txosten horren laburpen bat ahoz azalduko du Parlamentuaren Osoko Bilkuran, eta, jarraian, parlamentu-taldeek parte hartzeko aukera izanen dute beren jarrera adierazteko.

2. Arartekoak aurkeztutako txosten monografiko edo bereziak Foru Araubideko Batzordean tramitatuko dira.

3. Arartekoak Nafarroako Parlamentuari epe jakin batean edo gai zehatz batean eginikoen berri eman nahi izanez gero Nafarroako Parlamentuari,

eskatu eginen dio, eta horren ardura, Foru Araubideko Batzordeak, Eledunen Batzarrak edo Mahaiak hartuko du, Mahaiak nork erabakitzen duen.

III

Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren ondokoa

9. artikulua. Hona hemen Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren ondokoari dagozkion eskumenak:

a) Nafarroako Foru Komunitateko arartekoari laguntza ematea erakundearen lanetan.

b) Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren eginkizunak betetzea, hark eginkizunak betetzerik ez duenean edo aldi baterako kanpoan dagoenean.

c) Kexa edo espedienteak ebazteko Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak ematen dizkion ikerketa eginkizunen izapideak eta betetzea gainbegiratzea.

d) Urteko txostena egiten laguntzea, bai eta Nafarroako Parlamentuari aurkezten zaizkion txosten bereziak ere.

e) Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak zer gairen ardura eman dion, horien gaineko erabakiak proposatzea.

f) Koordinazio Batzordearen bilkuretan kide gisa parte hartzea eta, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoa ez badago, bilkura haietan buru izatea.

g) Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak ematen dizkion eskumenak, betiere lege honekin eta erregelamendu honekin bat.

10. artikulua. 1. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak izendatu eta kenduko du kargutik ondokoa, betiere Nafarroako Parlamentuak onespena eman ondotik, legean xedatutakoarekin bat.

2. Ondokoa karguaz jabetuko da Nafarroako Parlamentuko lehendakariaren aurrean eta Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren aurrean, eta, ekitaldi horretan, Nafarroako foru eraentza errespetatu, Espainiako Konstituzioari eta legeei men egin eta kargua zintzo beteko duela zin egin edo hitz emanen du.

3. Ondokoa zuzenean da bere kudeaketaren erantzule Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren abantaila eta berme berak zaizkio aplikatzeak bere eginkizunak betetzeari dagozkionez.

4. Ondokoa kargua utziko du legean ezarritako zioengatik eta, halaber, Parlamentuak Nafarro-

ako Foru Komunitateko ararteko berria izendatu eta hura karguaz jabetzearekin bat.

IV

Koordinaketa eta Barne Araubide Batzordea

11. artikulua. 1. Koordinazio eta Barne Araubide Batzordea Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak duen kontsulta eta aholkularitza organoa da; bere eginkizunak betetzeko, hain zuzen, bai eta antolaketa, administrazioa eta barne araubiderako ere.

2. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoa da Koordinazio eta Barne Araubide Batzordeko burua. Alorreko arduradun aholkulariak ere kide izanen dira, eta hori ez da eragozpen izanen erregelamendu honetan balizko beste kargu batzuetarako ezarritakoetarako.

3. Nafarroako arartekoak espresuki deitu ondoren, aholkulariak eta arartekoak egoki jotzen duen pertsona oro joaten ahalko da Koordinazio Batzordeko bilkuretara, informazioa jasotzeko.

12. artikulua. 1. Koordinazio Batzordea gutxienez hilean behin bilduko da, eta, horrez gain, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak batzordea deitzea egoki ikusten duen aldi oro ere bai.

2. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak gai-zerrendan ezarriko ditu, edozein batzordekidek proposaturik, eztabaidatu beharreko gaiak.

3. Bilkuren edukia aktan jasoko da, eta hartutako erabakiak espresuki islatuko dira.

4. Koordinazio eta Barne Araubide Batzordeko kideek, bai eta hartan parte hartzen duten gainerrako pertsonak, isilpean gordeko dituzte eztabaiden edukiak.

13. artikulua. Hona hemen Koordinazio eta Barne Araubide Batzordearen eginkizunak:

a) Plantillari dagozkion gaiez txostena egitea, bai eta erakundearen zerbitzuan ari diren behin behineko langileen izendatzeaz eta kargutik kentzeaz, bidezkoa denean.

b) Konstituziokontarakotasuneko errekurtsua jartzeko aukera aztertzea eta horri buruzko txostena egitea; errekurtsua jartzea erabakiz gero, Gorte Nagusietako arartekoari eskatzea errekurtsua jar dezan.

c) Erakundearen aurrekontu proiektuen prestatetari, exekuzioari eta likidazioari loturiko gai oroz arduratzea eta haietaz txostenak egitea, aurrekontua Nafarroako Parlamentura igorri baino lehen.

d) Obra, zerbitzu eta hornidura proposamenei buruzko txostena egitea, bai eta horiek kontratazko oinarrii buruz ere.

e) Nafarroako Foru Komunitateko arartekoari laguntzea alorretako jarduerak koordinatzen eta zerbitzuen antolaketa hobetzen.

f) Nafarroako Parlamentura igortzen diren urteko txostenek edo txosten berezietz arduratzea eta haietaz txostenak egitea.

g) Erregelamendu hau aldatzeko proiektuaz txostena egitea eta aholkatzea.

h) Beste entitate edo erakundeekin sinatu beharreko hitzarmenez eztabaidatzea.

i) Nafarroako Foru Komunitateko arartekoari aholku ematea, arartekoak batzordearen eskuetan jartzea egoki ikusten duen gai orotan.

V

Funtzionamendua

14. artikulua. 1. Bere eskumenez baliatzean, bai eta kexak izapidetzean eta ikertzean, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren funtzionamendua legean eta erregelamendu honetan ezarritakoari lotuko zaio.

2. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoan kexa aurkezteak, eta, bidezkoa bada, hura onartzeak inola ere ez ditu bertan behera utziko legeetan errekurtsioa aurkezteko aurreikusiak dauden epeak, hala administrazio bidean nola jurisdikzionalen. Orobat, ez du etenen kexak ukituriko ebazpenaren edo egintzaren betearaztea.

15. artikulua. 1. Edozein bide erabiltzen ahalko da kexa Nafarroako Foru Komunitateko arartekoari aurkezteko, baldin eta aukera ematen badu interesdunaren edo aurkeztu duen pertsonaren nortasuna frogatzeko. Betebehar bakarrak izanen dira erakundea arautzen duen legean ezarritakoak.

2. Orobat, hala norbaitek aurkeztutako kexetan nola ofiziozko espedienteetan, izapideak funtsean berdinak izanen dira, baina aintzat hartuko dira jarduketa bakoitzak dituen berezitasunak.

16. artikulua. 1. Kexen onarpena ala ez onarpena, azterketa eta ebazpena Nafarroako Foru Komunitatearen arartekoa arautzen duen legearekin bat eta bere irizpideei jarraikiz eginen da.

2. Era berean, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren jarduketek laburtasuna izanen dute oinarri eta ez dute prozedura arautua izanen, salbu eta arartekoa arautzen duen legeak horri buruz xedatutakoa.

17. artikulua. 1. Administrazio publikoei zuzentzen zaizkien informazio eskariek argi eta labor adieraziko dute erantzuna zer alderdiri lotu behar zaion.

2. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak administrazio publikoei eskatzen ahalko die ikerketa xede den aferei loturiko espedienteen eta agiriaren kopiak igortzeko.

18. artikulua. 1. legearen 17. artikulua ondo-riotarako, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak, bai eta erakundeko langile kreditatuek ere, behar adina jarduketa egiten ahalko dituzte agintarien eta funtzionarioen aurrean, ikertzen ari diren gaiak ezagutu eta argitzea.

2. Aipatu zereginak betetzean, administrazio publikoen espediente eta agiriak eskatzen ahalko dituzte, ikertzen ari direnari loturik badaude, eta, era berean, haien kopiak eta ziurtagiriak ere lortzen ahalko dituzte.

3. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak edo haren mendeko langileek egindako jarduketak eta ikerketak, betiere, isilpekoak izanen dira; hori, hala ere, ez da eragozpen izanen arartekoak, Nafarroako Parlamentura igortzen dituen txostenetan, egoki jotzen dituen azalpenak sartzeko, betiere legea betez.

19. artikulua. 1. Soilik Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak ezagutuko ditu ofizialki sekretutzat edo isilpekotzat sailkaturik dauden agiriak

2. Aipatu agiriak behar bezala zainduko dira eta horri buruzko erantzukizun zuzena izanen du Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak.

3. Ezin izanen da inola ere agiri sekretuen edukien aipamenik egin Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren txostenetan edo kexa aurkeztu edo haren esku-hartzea eskatu duen pertsonari emaniko erantzunean.

4. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak bidezkoa dena aginduko du barne agiriak "isilpeko" moduan sailkatzeari begira.

5. Nafarroako Parlamentuari igorritako txostenetan, ofizialki sekretu edo isilpeko gisa sailkatutako agirien aipamena egin ala ez, zuhurki juzkatuko du Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak.

20. artikulua. 1. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren ebazpenek legean aurreikusitako forma izanen dute, kasuaren arabera. Zehazki:

a) Gomendioa ebazpen forma bat da eta haren bidez administrazioari edo agintari eskudunari halako jarduketa jakin bat egiteko komenigarritasun-

na adierazten zaio, akats edo irregulartasun bati akabera emateko.

b) Legezko betebeharren gogorazpena ebazpen forma bat da eta, haren bidez, administrazioari gogorazten zaio tankera orokorreko legezko arau edo administrazio xedapen jakin batera moldatzeko duen betebeharra.

c) Iradokizuna administrazioari edo agintari eskudunari zuzendutako ebazpen forma bat da eta haren bidez adierazten da jarduketa mota jakin bat hasi edo hura zuzentzeko komenigarritasuna, betiere legeak erakundeari ematen dizkion eginkizunen barnean.

d) Oharpena ebazpen forma bat da eta, haren bidez, administrazioari, agintariari edo funtzionarioari jakinarazten zaio erakundearen ikerketa ahalmena eragozten duen portaera jakin bat aldatzeko beharra, eta, halaber, aditzera ematen zaio zer neurri zuzentzaile har daitezkeen delako portaera hari eusten dionaren aurka.

2. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak, indarrean dagoen legediarekin bat, adiskidetzeko edo akordio formulak ere proposatzen ahalko dizkio ukituriko departamentuari, organismoari edo erakundeari, kexen ebazpen positiboa eta azkarra errazteko.

3. Bereziki, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak bitartekari lanak egiten ahalko ditu, horrela eskatzen zaionean eta ukituriko alderdiak esku-hartzearekin eta haren baldintzekin ados badaude.

4. Modu berean, Nafarroako arartekoak egoki ikusten dituen txostenak igortzen ahalko dizkio ikuskaturiko administrazio publikoari bere funtzionamenduari buruz.

21. artikulua. 1. Bere eskumenen betekizunean, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak bere eginkizunak koordinatuko ditu Gorte Nagusietako arartekoarekin eta beste autonomia erkidego batzuetako antzeko instituzioekin, erakundea arautzen duen legearen V. tituluak aurreikusitakoari jarraikiz.

2. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak komenigarri ikusten dituen hitzarmenak eta akordioak sinatzen ahalko ditu estatuz gaindiko, estatu nahiz autonomia mailako antzeko instituzioekin, legeek, hala bada, aurreikusitakoari jarraikiz.

VI Langileak

22. artikulua. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoari buruzko Foru Legean ezarritakoaren

arabera, arartekoaren langileak hauek dira: alorreko arduradunak, aholkulari teknikoak eta konfiantzako langileak, bai eta arartekoari atxikitako Nafarroako Parlamentuko plantillako langileak -- horiei, betiere, Nafarroako arartekoak esleituko die erakundean izanen duten destinoa--.

23. artikulua. 1. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak libreki izendatu eta kargutik kenduko ditu bere eginkizunak betetzeko behar dituen aholkulariak eta konfiantzako langileak. Nolanahi ere, kargua utziko dute erakundearen titular berriak karguan hartzen duen unean bertan. Horiek, Nafarroako Parlamentuko Langileen Estatutuan behin-behineko langileendako ezarrita dagoen araubideari lotuko zaizkio.

2. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren zerbitzuko langileen araubidea lotuko zaio Nafarroako Parlamentuko Langileen Estatutuari, baina Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren mende egonen dira organikoki eta funtzionalki.

24. artikulua. 1. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak, Nafarroako Parlamentuko Eledunen Batzarrak onetsi dezan igortzen duen aurrekontuaren aurreproiektuan, bere zerbitzuko langile guztiak hartuko dituen plantilla proposamena egingen du, aholkulariak eta konfiantzako langileak barne direla, bai eta lanpostu bakoitzaren ezaugarriak eta betetze sistema ere.

Era berean, erakundearen Bulegoaren plantilla proposamena Parlamentuko Mahaiari igorriko dio, Nafarroako Parlamentuko langileen plantillarekin batera onetsi dezan.

2. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak bere plantillako langileei dagozkien lanpostuak aukeratu eta beteko ditu, Nafarroako Parlamentuko Mahaiak eskuordeturik eta hari jakinarazirik, Nafarroako Parlamentuko Langileen Estatutuan xede horretarako ezarriak dauden prozeduren bitartez eta langileen plantillan aurreikusitakoarekin bat.

25. artikulua. 1. Nafarroako arartekoak libreki izendatuko du bere Idazkari Nagusia.

2. Idazkari Nagusiak, Koordinazio Batzordeko kidea izateaz gain, aholkulari lana ere egiten ahalko du eta Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak ematen dizkion eginkizunak beteko ditu.

26. artikulua. 1. Aholkulariek eta konfiantzako langileek erabateko dedikazioko araubidea izanen dute zerbitzuak emateari dagokionez.

Plantillako langileek plantilla organikoan agerian dedikazioa izanen dute, eta erakundeak ezar-

tzen duen lanaldiaren erregulazioaren ondoriozkoa.

2. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren aholkulari izatea bateraezina da edozein ordezkariarekin, edozein kargu politikorekin edota alderdi politiko, sindikatu, elkarte edo fundazio orotan zuzendaritza eginkizunak betetzearekin, eta haien zerbitzuan lan egitearekin, bai eta edozein lanbide, jarduera liberal, merkataritza-jarduera edo lan jardueratan aritzearekin ere. Soilik bateragarri izanen da, izatekotan, irakasle lanarekin, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak askatasunez eta espresuki oniritzia eman ondoren, betiere bateraezintasunei buruzko legediak ezarritakoarekin bat.

3. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak erakundetik kanpoko profesionalekin txostenak eta azterlanak kontratatzen ahalko ditu oro harreko prezioaren bidez, baina horrek ez du berekin ekarriko lan, funtzionario edo behin-behineko harremanik erakundearekin, ezta Nafarroako Parlamentuarekin ere.

4. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak lankidetzaz edo praktika akordioak edo hitzarmenak egiten ahalko ditu egoki ikusten duen erakunde publiko eta pribatu guztiekin. Era berean, bekak ematen ahalko ditu interesekoak jotzen dituen jarduerak egiteko, hori guztia bere aurrekontuen mugen barnean eta aurreko idatz-zatian ezarritakoarekin bat.

27. artikulua. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren zerbitzuko langile orok isilpean gorde beharko ditu erakundearen izapidetutako gaiak. Betebehar hori ez betetzeari zehapena egokituko zaio, erregelamendu honetan xedatutakoarekin bat.

28. artikulua. 1. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren plantillako langileei zehapenak ezarriko zaizkie, diziplinazko hutsegiteengatik, betiere Nafarroako Parlamentuko Langileen Estatutuaren VIII. kapituluak xedatutakoarekin bat, eta hartan ezarritako prozedurari jarraikiz.

2. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoari egokituko zaio hutsegite arinak zehatzea, bai eta espedienteak irekitzea, instrukzio-egilea izendatzea eta hutsegite larriak eta oso larriak zehatzea ere, salbu eta ondoko idatz-zatian aurreikusitako kasuetan.

3. Diziplina zehapena zerbitzutik kentzea bada, Parlamentuko Langileen Estatutuak eskuduntzat jotzen duen Parlamentuko organoak soilik ezartzen ahalko du. Dena dela, halakoetan, Nafarroako Foru Komunitateko arartekoari egokituko zaio

espedienteak ireki, ordenatu eta bultzatzea, bai eta zehapena proposatzea ere.

4. Diziplina araubidearen arloan esleitu zaizkion eskumenez baliatuta Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak ematen dituen zehapen ebazpenek administrazio bidea itxiko dute. Ebazpen horien kontrako administrazioarekiko auzi-errekurtsoa aurkezten ahalko da, jurisdikzio horri buruzko araudiari jarraituz.

VII

Araubide ekonomikoa

29. artikulua. 1. Erakundeko zerbitzuek aurrekontuen aurreproiektuaren aurrerapena egiten dute eta Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren eskuetan jarriko dute, onetsi dezan.

2. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak aurrekontuen aurreproiektua onetsi eta Parlamentuko lehendakariaren bidez Eledunen Batzarrari helaraziko dio, aurrekontuen proiektua onetsi dezan.

3. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak, Eledunen Batzarrak aurrekontuen aurreproiektuari buruz erabakirik hartu aurretik, agerraldia egitea eska dezake Eledunen Batzarrean, aurreproiektua egiteko erabili diren irizpideak azaltzeko.

4. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoaren zuzkidura ekonomikoa Nafarroako Parlamentuaren aurrekontuko kontu-sail bat izanen da. Dena dela, Nafarroako aurrekontu orokorretan sartzeari begira, zuzkidura sailkatuko da kapitulu ekonomikoen arabera: transferentzia arruntak eta kapital-transferentziak.

30. artikulua. 1. Kontabilitaterako, kontu-hartzailetzarako, gastuak baimentzeko, kontrataziorako eta ondasun eta eskubideak eskuratzeko, Nafarroako Parlamentuak duen araubide bera izanen du Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak.

2. Bere aurrekontua betetzeak dakartzan gastuak baimendu eta ordainketak agintzeko eskumenak ditu Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak.

3. Orobat, arartekoak egiten ditu aurrekontu kontzeptuen arteko kreditu-transferentziak, eta, horretarako, Nafarroako Parlamentuan indarra duten arauak aplikatuko dira.

31. artikulua.- 1. Legeko 45. artikuluekin bat, aurrekontuan kontu-sail bat sartuko da partikularren gastuak ordaintzeko; hain zuzen ere, erreklamazioa aurkeztu gabe edo kexaren egileak izan gabe Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak deitu dituen gastuak ordaintzeko.

2. Xede horretarako, joan-etorriko gastuak ordainduko dira, behar bezala frogatu ondoren, bai eta lan orduak galtzetik eratorritako gastuak ere, beharrezkoa denean.

32. artikulua. 1. Nafarroako Foru Komunitateko arartekoak, dagozkion xehetasunak urteko txostenean sartzeari utzi gabe, urtero aurrekontuaren likidazioa helaraziko dio Eledunen Batzarrari Parlamentuko lehendakariaren bidez, onetsi dezan.

2. Halaber, aurrekontuaren likidazioaren berri edo hura zertan den jakinaraziko du, hala eskatzen dionean Nafarroako Parlamentuko organo eskudunak.

Azken xedapena

Erregelamendu hau Nafarroako Parlamentuaren Aldizkari Ofizialean eta Nafarroako Aldizkari Ofizialean argitara eman eta indarra hartuko du azken horretan argitaratu eta biharamunean.

3. ERANSKINA

KEXARIK ESANGURATSUENEN AURKIBIDEA

(Txostenari erantsi diogun CDan daude osorik)

1. NEKAZARITZA, INDUSTRIA, MERKATARITZA ETA TURISMOA

NEKAZARITZA ETA ABELTZAINNTZA

– Abere taldeak Genevillako kaleetan barrena etengabe ibiltzeagatik zikinkeria

– Murillo el Frutoko herri lur zatiak mugarriztatzeari buruzko informazio eskaria

MERKATARITZA ETA KONTSUMOA

– Salaketa bideratzea Kontsumo Zerbitzuaren aurrean autoak konpontzeko lantegi baten jarreragatik

2. GIZARTE ONGIZATEA

EZINDUAK

– Leringo eraikin eta eremu publikoetan ibiltzeko aukerak

– Lanerako prestatzeko zentroetako toki eskasia

– Cortesetik Iruñeko Carmen Aldave Erietxera joateko garraio zerbitzu egokitua eta lagundua izateko eskaria

– Enplegu zentro berezien funtzionamendua ikuskatzea

– Ustez adimen gaixotasunak jotako pertsonen arteko bizikidetasuna

ZAHARRAK

– Etxeko laguntza zerbitzua bertan behera geratzea Murillo el Cuenden

BESTELAKOAK

– Familia ugariak Tuterako Udal Dantza Eskolan izen emateko kuotak ordaintzeko hobariak

3. KULTURA, KIROLA ETA ELEBITASUNA

KIROLA

– Azkoiengo udal kiroldegia erabiltzeagatik ezarritako zigorrarekiko eta alegazioei ez erantzuteagatik desadostasuna

ELEBITASUNA

– Lizarrako García Orcoyen Ospitaleko zabalguneko barne errotulazioa

– Nafarroako Zerga Ogasunak herritarrak euskaraz ez erantzun eta hartzea

– Gaztelaniako eta euskarazko izen ofiziala duten udalerrien izena eremu mistoko errepideetako seinaleetan ageri den modua

4. HEZKUNTZA

– Ikasleak onartzeko irizpide osagarriak

– Uharteko haur eskolako hainbat elementuren egoera

– Zizur Nagusiko bigarren hezkuntzako institutuko ikasleei ezarritako diziplinazko zigorra

– Ikastetxean Gorputz Hezkuntzako irakaslea jardunean egin dituen ekintzak direla-eta irmo zigortu izateagatik sortu den egoera

– Hezkuntzako premia bereziak dituzten ikasleak: D ereduko curriculum aniztasuna

– Eunate bigarren hezkuntzako institutuko instalazioen eskasia

– Hezkuntzako premia bereziak dituzten ikasle- en fitxategia osatzeko beharrezko datuen bilketa prozedura

– Iruñeko Patxi Larrainzar ikastetxeko instalazio berrien eraikuntzaren atzerapena

– Hezkuntzako premia bereziak dituzten ikasleak: haur hezkuntzako zikloan ikasteko gehieneko adina

5. FUNTZIO PUBLIKOA

– Bulegoburuaren eta haren mendeko irakasle aholkulari baten soldaten arteko aldea

– Epaileek Nafarroako Gobernuko zaintzaile izateko oposizioa baliogabetu izana eta baliogabe-

tze horrek parte hartzaileengan izan dituen ondorioak

– Lanbide Heziketan, zaintzaile izateko goi mailako ikastaroetan sartzeko zailtasunak

6. OGASUNA

– Hiri kontribuzioaren sortzapen data

7. BARNEA

ZIRKULAZIOA

– Gertatutakoa ikusi ez duen agente batek herritar bati ezbeharrak gertatu den lekutik bere datuak utzi gabe alde egiteagatik jarri dion zigorra

8. INGURUMENA

– Atarrabiako igarobide bateko garajeetako ateek eragindako zarata

– Barañaingo ostatu bat baimenik gabe aritzea

– Zuñigan ahate hazkuntzan aritzeko baldintzak

– Nafarroan genetikoki eraldatutako aldaerak hazten dituzten lursailei buruzko informazioa eskuratzeko eskaera

– Azkoiengo taberna batek eragiten dituen eragozpenak eta kutsadura akustikoa

– Nafarroako arroketako harraparien zentsuei buruzko informazioa eskuratzeko eskaera

– Iruñeko argi kutsadurari buruzko informazioa eskuratzeko eskaera

– San Adriánko Udalak baimenik ez duen beilatokiaren jarduna dela-eta egindakoa

– Herritarrei aireko ozono troposferikoaren kopuruari buruz ematen zaien informazioa

– Berriozarko sakelako telefono deien oinarriko estazio baten kokalekua

9. HERRI LANAK ETA ZERBITZU PUBLIKOAK

HERRI LANAK

– Errepideko akatsek eragindako ezbehar baten gaineko ondarezko erantzukizunari buruzko espedienteak izapidetzea

– Andosillako zeharbidea berritzeko lanek etxebizitza batean izan duten eragina

– Aramendiako Kontzejuak lanak egiteko ordaindutako dirua ez itzultzea

ZERBITZU PUBLIKOAK

– Leitzako hodi biltzailearen funtzionamendu eskasaren gaineko ondare erantzukizuna galdatzea

– Arlegiko Kontzejuko kideei eman izan zaien informazioa

– Mendillorriko ikastetxe publikoko jolastokian sartzeko zailtasunak

10. OSASUNA

– Osasunbideko Ginekologia Zerbitzuak kisteak ez detektatzeagatik erantzukizuna nori dagokion argitzea

– Adimen gaixo bat erietxean laguntzeko tokia lortzeko eskaria

– 60/2003 Foru Aginduaren bidez sortutako Garuneko eta Bizkarrezur Muineko Gaitzen Unitatea abian jartzen atzeratzea

– Guardiako farmazien sistemak mendialdean dituen ondorioak

– Ezegonkortasun emozionaleko nortasun arazoa duen gaztea erietxean laguntzeko tokia lortzeko eskaria

– Bideko Ama Ospitaleko Psikiatria Zerbitzuak hurrengo egunean gazte bat hil duen pertsonari eman dion laguntza

– Dietetika espezialitateko itxaron zerrenda

– Ebakuntza egiten atzeratzea

– Adimen gaixotasun larriak dituzten pertsonak laguntzeko errehabilitazio psikosozialeko zentroak abian jartzea

– Altsasuko Josefina Arregui Klinikako errehabilitazio tratamendua

– Nafarroan haurdunaldia norbere borondatez etetea

– Neuropediatria Zerbitzuak emandako laguntzarekiko desadostasuna

– Oftalmologiako itxaron zerrenda

– Adimen gaixo bati bizilekua eman beharra

– Azterketa onkologikoak egiten atzeratzea

11. HIRIGINTZA ETA ETXEBIZITZA

HIRIGINTZA

– Garesko eraikin bateko lanak hirigintza arloko udal araudiari lotu gabe egin izana

– Elizondoko lerrokatzeen xehetasunei eta antolamenduari buruzko azterketa

– Murugarrenen hirigintza zerbitzuak gauzatze-ko hirigintza hitzarmena onartzen atzeratzea

– San Martin Unxeko errepide edo kale baten bide eskasa

– Noingo etxebizitza batzuen atzealdeko pasabide bat erabiltzeko baldintzak beste eraikin bat eraikitzen ari direla eta

ETXEBIZITZA

– Babes ofizialeko etxebizitzaren zentsuari buruzko informazioa eta zentsua martxan jartzea

– Babes ofizialeko etxebizitza bat deskalifikatzeko eskariari ez erantzutea

– Babes ofizialeko etxebizitzak eskuratzeko maileguren interesak ordaintzeko diru laguntzak luzatzeko eskaera bideratzea

– Babes ofizialeko etxebizitza eskuratzegatik diru laguntza emateko eskariari ezezkoa ematea

– Iruñeko Udalaren zortzi orube enkante bidez esleitzea etxebizitzak egiteko

12. BESTELAKOAK

– Auzo elkarte batek Olatzagutiko Elkarteen Udal Erregistroan izena emateko eskaria

– Castejónko Udalak mugarriztatze prozesua geldiaraztea

– Zergadun batek ordaintzeke dituen tasei eta zergei buruzko informazioa eskatzea

NAFARROAKO PARLAMENTUKO
ALDIZKARI OFIZIALA

**HARPIDETZA
ORRIA**

Izen-deiturak

Helbidea

Telefonia *Hiria*

P. K. *Probintzia*

Ordaintzeko:

Dirua Nafarroako Kutxako 2054/0000 41 110007133.9 zenbakiko kontu korrontera igorri edo bertan sartu.

HARPIDETZAREN PREZIOA ALDIZKARI OFIZIALA ETA BILKURA EGUNKARIA	IDAZKARITZA ETA ADMINISTRAZIOA NAFARROAKO PARLAMENTUA «Nafarroako Parlamentuko Aldizkari Ofiziala» Navas de Tolosa, 1 31002 IRUÑA
Urtebete 43,95 euro	
Aldizkari Ofizialaren prezioa, aleko 1,15 »	
Bilkura Egunkariaren prezioa, aleko 1,30 »	